Rok IV. Zeszyt 10, 11 i 12

# WIADOMOŚCI ADMINISTRACYJNE

## MIASTA KATOWIC

Październik-Grudzień 1932

### Treść zeszytu 10, 11 i 12

Sprawozdanie administracyjne Magistratu miasta Katowic za rok 1931/1932.

NAKŁADEM MAGISTRATU MIASTA KATOWIC
Redakcja i administr.: Miejski Urząd Statystyczny

Czcionkami Drukarni Śląskiej Sp. z o.o., Katowice

# SPRAWOZDANIE ADMINISTRACYJNE

## MIASTA KATOWIC

ZA ROK 1931/32

KATOWICE 1932

Nakładem Magistratu miasta Katowic

# Korporacje miejskie.

Niniejsze opracowanie zawiera krótkie sprawozdanie z działalności administracji komunalnej Miasta Katowic w roku 1931/32.

**Magistrat** odbył w roku sprawozdawczym 45 posiedzeń, na których obradowano nad 2614 sprawami.

W składzie osobowym Magistratu nie zaszły żadne poważniejsze zmiany.

**Skład osobowy Magistratu był następujący:**

1. Prezydent miasta: Dr Kocur
2. Wiceprezydent miasta: Szkudlarz
3. Radca budownictwa: inż. Sikorski
4. Radca miejski: Golla
5. „ „ : Jaworski
6. „ „ : Maciejczyk
7. „ „ : Dr. Przybyła
8. „ „ : Adamczyk
9. „ „ : Czaplicki
10. „ „ : Dr. Hlond
11. „ „ : Jankowski
12. „ „ : Kowalczyk
13. „ „ : Kędzior
14. „ „ : Mędlewski
15. „ „ : Mroczkowski
16. „ „ : Schmiegel
17. „ „ : Dr. Sobawa
18. „ „ : Dr. Wendt
19. „ „ : Weichmann.

**Rada Miejska** odbyła w czasie od 1. I. 1930 r. do 31. XII. 1932 r. 10 posiedzeń, na których obradowano nad 206 sprawami (w tem było 28 wniosków nagłych).

W składzie osobowym Rady Miejskiej były w czasokresie sprawozdawczym następujące zmiany: Ustąpili wskutek przesiedlenia się do innej miejscowości wzgl. zgonu pp. radni: 1. Kocima (N. Ch. Bl. Gosp.), 2. Glusa, 3. Sassin, 4. Schneider (Deutsche Wahlgem.).

W miejsce wyżej wymienionych wstąpili do Rady Miejskiej:

1. p. Jezella Jan, 2. p. Knobloch Gustaw, 3. p. Lischenski Edward, 4. p. Dr. Kaufmann Leon.

**Skład Rady Miejskiej w dniu 31. III. 1932 był następujący:**

1. Prezes Rady Miejskiej: Piechulek
2. Zastępca Prezesa Rady Miejskiej: Cichoń
3. Sekretarz Rady Miejskiej: Urbańczyk
4. Zast. sekretarza Rady Miejsk.: Dr. Ziółkiewicz
5. Radny miasta: Adaschkiewitz Willi
6. „ „ : Dr. Bachman Oskar
7. „ „ : Badura Jan
8. „ „ : Becker Piotr
9. „ „ : Bednorz Jerzy
10. „ „ : Biniszkiewicz Józef
11. „ „ : Broda Ludwik
12. „ „ : Chmielewski Czesław
13. „ „ : Czaplicki Stefan
14. „ „ : Dr. Dąbrowski Włodzimierz
15. „ „ : Daniel Józef
16. „ „ : Długiewicz Franciszek
17. „ „ : Firschke Augustyn
18. „ „ : Froncik Szczepan
19. „ „ : Gawrych Józef
20. „ „ : Giebel Stefan
21. Radna miasta: Gruchlikowa Marja
22. Radny miasta: Grünfeld Hugon
23. „ „ : Guttwein Ryszard
24. „ „ : Imiela Emanuel
25. „ „ : Janotta Maks
26. „ „ : Janta Józef
27. „ „ : Jezella Jan
28. „ „ : Kiszka Karol
28. „ „ : Klehr Ryszard
30. „ „ : Knobloch Gustaw
31. „ „ : Kopocz Paweł
32. „ „ : Koschek Ignacy
33. „ „ : Kosz Piotr
34. „ „ : Koruschowitz Leon
35. „ „ : Kowoll Jan
36. „ „ : Dr. Kaufmann Leon
37. Radna miasta: Kozikowa Agnieszka
38. „ „ : Koniarkowa Zofja

39. Radny miasta: Ligoń Stanisław
40. „ „ : Lischenski Edward
41. „ „ : Majowski Władysław
42. „ „ : Mildner Jan
43. „ „ : Murek Wilhelm
44. „ „ : Müller Alfred
45. „ „ : Pietsch Rajnold
46. „ „ : Dr. Rojek Alfred
47. „ „ : Rzepka Augustyn
48. „ „ : Rudzki Maks
49. „ „ : Szałek Wilhelm
50. „ „ : Sobota Adolf
51. „ „ : Soika Juljusz
52. „ „ : Sprot Paweł
53. „ „ : Świtała Augustyn
54. „ „ : Dr. Trupke Emil
55. „ „ : Wójcik Jan
56. „ „ : Zajonc Fryc
57. „ „ : Zientek Jan
58. „ „ : Zimmermann Antoni
59. „ „ : Zmigrod Ludwik
60. „ „ : Zogórnik Piotr.

# Administracja ogólna.

## A. Sprawy personalne.

Na początku roku budżetowego 1931/32 Magistrat zatrudniał łącznie z personelem przedsiębiorstw miejskich:

| | |
|---|---|
| urzędników stabilizowanych . . . . . . . . | 176 |
| funkcjonarjuszy . . . . . . . . . . . . | 452 |
| uczniów . . . . . . . . . . . . | 32 |
| razem: | 660 |

Dnia 1 kwietnia 1931 r. przedstawiał się stan osób, pobierających uposażenie i zaopatrzenie emerytalne oraz odwołalne zapomogi jak następuje:

| | |
|---|---|
| a) emerytów, wdów i sierot po urzędnikach było | 44 |
| b) osób pobierających za poprzednią uchwałą Magistratu odwołalne zapomogi było . . . | 105 |
| razem: | 149 |

Na koszta osobowe w roku sprawozdawczym preliminowano i wydano:

| | preliminowano 1931/32 | wydano 1931/32 |
|---|---|---|
| w administracji ogólnej dla personelu w służbie czynnej . . . . . . . | 2.441.153,72 zł | 2.093.715,14 zł |
| w przedsiębiorstwach miejskich . . . . . . | 554.083,44 zł | 194.382,63 zł |
| na pensję i zaopatrzenie . | 300.883,03 zł | 269.085,81 zł |
| na odwołalne zapomogi dla b. procowników miejskich, nie mających ustawowego prawa do zaopatrzenia . . . . . . | 50.000,00 zł | 43.936,91 zł |
| W roku 1931/32 razem: | 3.046.120,19 zł | 2.601.120,49 zł |
| W roku 1930/31 razem: | 3.091.814,64 zł | 3.146.634,59 zł |

W porównaniu do roku ubiegłego zmniejszyły się koszta osobowe o 624.127,89 złotych w preliminowanym, a o kwotę 444.999,70 złotych w wykonanym budżecie.

W stan spoczynku przeniesiono w okresie sprawozdawczym 3 urzędników.

Urzędnikami stabilizowanymi mianowano 9 pracowników kontraktowych (funkcjonarjuszy) a mianowicie:

| | |
|---|---|
| w charakterze sekretarza miejskiego z uposażeniową grupą IX . . . . . . . . . . . . . . | 4 |
| w charakterze asystenta-administracyjnego | |
| a) z uposażeniową grupą X . . . . . | 2 |
| b) „ „ „ XI . . . . . | 2 |
| c) „ „ „ XII . . . . . | 1 |
| razem: | 9 |

Innych awansów urzędnikom stabilizowanym w roku sprawozdawczym nie przyznawano.

Funkcjonarjuszy przegrupowano w 16 wypadkach, a mianowicie z grupy XIV do XIII.

Wskutek ukończenia nauki biurowej przejęto 9 uczniów na funkcjonarjuszy, przyznając im uposażeniową grupę XIV.

Pozatem zagrupowano cały szereg sił technicznych, dotąd ryczałtem płatnych do odpowiednich grup uposażeniowych

Na skutek dobrowolnej rezygnacji z posady, przeniesienia w stan spoczynku, usamodzielnienia się M. K. O. i przeprowadzonej w związku z reorganizacją biur z dniem 31 marca 1932 r. redukcji personelu zwolniono w ciągu roku sprawozdawczego ze służby miejskiej 119 pracowników miejskich.

Przyjęto do służby miejskiej 18 pracowników. Przyjęcia te dotyczą przeważnie funkcjonarjuszy, którzy powrócili z czynnej służby wojskowej i uczniów.

Stan liczebny personelu z dniem 1. IV. 1932 r. przedstawia się następująco:

| | |
|---|---|
| urzędników stabilizowanych . . . . . . . . | 173 |
| funkcjonarjuszy . . . . . . . . . . . . | 361 |
| uczniów . . . . . . . . . . . . . . | 25 |
| razem: | 559 |

Stosunek procentowy przeprowadzonej redukcji personelu wynosi 15,3%.

## B. Urząd Statystyczny i Bibljoteka.

W Miejskim Urzędzie Statystycznym w roku sprawozdawczym nie zaszły znaczniejsze zmiany w stosunku do roku poprzedniego. Praca odbywała się według ustalonego już programu.

Szczegółowe dane wynikają z wydawanego w roku sprawozdawczym regularnie miesięcznika „Wiadomości Statystyczne miasta Katowic“. W roku sprawozdawczym wydano również 3 numery „Wiadomości Administracyjnych“ oraz „Rocznik Statystyczny“ za rok 1930.

Powtarzamy tu niektóre najważniejsze cyfry z tego rocznika:

**Meteorologja:** Stacja obserwacyjna przy Zarządzie Ogrodów Miejskich notowała najwyższą przeciętną temperaturę + 32 Celsius w miesiącu maju, zaś najniższą przeciętną — 13 Celsius w miesiącu styczniu. Ilość dni z opadami atmosferycznemi notowano 134. Opady deszczowe wynosiły w roku razem 620 mm, śnieżne razem 88,5 mm.

Obszar miasta pozostał niezmieniony 4023,3822 ha. Ruch ludności: Miasto Katowice liczyło przy końcu roku 1931 — 126.272 mieszkańców (według spisu z dnia 9 grudnia 1931 r. 126.120 mieszkańców).

Naturalny przyrost przedstawia się jak następuje: urodzeń żywych 2.576, nieżywych 77, razem 2.653. Zmarło razem 1.468, bez obcych 1.277. Dzieci w pierwszym roku życia zmarło 369, na uwiąd starczy 85 osób.

Małżeństw zawarto razem 1.051. Najwyższą liczbę wykazują miesiące luty, październik i listopad, a mianowicie 138, 137, 168.

### Bibljoteka Magistracka.

W budżecie preliminowano 17.000,— zł na prowadzenie i rozbudowę bibljoteki. Z tej pozycji wydano 8706,88 zł jako koszta zakupu i oprawy książek, abonament czasopism codziennych i fachowych.

| | |
|---|---|
| Stan z początku roku — tomów . . . . | 5.160 |
| Przybyło — tomów . . . . . . . | 179 |
| Stan z końcem roku — tomów . . . . . | 5.339 |
| Bibljoteka prenumerowała: | |
| Dzienników urzędowych . . . . . . | 69 |
| Czasopism fachowych . . . . . . | 87 |
| Pism codziennych . . . . . . . | 23 |
| Bibljoteka wypożyczyła — tomów . . . | 3.269 |
| W bibljotece korzystano z książek razy . . | 872 |

# Rozbudowa miasta.

### A. Budownictwo Naziemne.

Przy utrzymaniu gmachów zostały wykonane tylko najkonieczniejsze prace. Środki budżetowe na ten cel wynosiły na rok 1931/32 — 544.500,— zł.

Z powodu coraz mniej wpływających dochodów została kwota ta skomprymowana na 434.450,— zł.

Faktyczne wydatki wynoszą przy zastosowaniu jak najdalej idącej oszczędności 327.760,— zł, tak, iż zaoszczędzono 106.690,— zł.

Z sumy 327.760,— zł zostały pokryte przez Urząd Budownictwa Naziemnego wydatki innych Oddziałów, a mianowicie:

a) Oddziału technicznego za zakup 1 kotła dla centralnego ogrzewania w szkole powszechnej przy ul. Szafranka stosownie do uchwały Magistratu z dnia 14. XI. 1931 roku . . . . . . . . . 11652,— zł

b) Oddziału V za reperację aparatu dezynfekcyjnego w azylu dla bezdomnych stosownie do uchwały Magistratu z dn. 11. XII. 1931 r. 550,— „

c) Oddziału V za reperację ekonomizerów w przytułku dla starców stosownie do uchwały Magistratu z dnia 12. I. 1932 r. . 260,— „

razem: 12.462,— zł

Oprócz zwykłych robót konserwacyjnych zostały wykonane następujące większe renowacje względnie mniejsze przebudówki:

**a) Dzielnica I:**

Budowa ubikacji dla transformatora w piwnicy teatru miejskiego z wejściem od ulicy Marszałka Piłsudskiego.

Renowacja części starego ratusza przy ul. Pocztowej, opróżnionej przez różne Oddziały Magistratu, przeniesione do domu biurowego przy ul. Młyńskiej nr. 4.

Wykonanie nowego dachu nakrytego papą w szkole wydziałowej żeńskiej przy ul. Szkolnej nr. 7.

Remont szkoły powszechnej przy ulicy Szafranka nr. 5 opróżnionej przez szkołę handlową i oddziały magistrackie, oraz urządzenie szkoły gospodarczej.

Urządzenie jednego mieszkania o pokoju i kuchni wraz z ustępem i korytarzem w dawniejszem więzieniu przy ulicy Dąbrowskiego nr. 8.

**b) Dzielnica II (Zawodzie):**

Wykonanie boiska w szkole powszechnej IV i VI im. Jana III Sobieskiego przy ul. Staszyca nr. 2.

Remont dawniejszej szkoły powszechnej im. Królowej Jadwigi przy ul. Krakowskiej nr. 78 i 80 dla szkoły handlowej.

Wykonanie stropów masywnych w domu gospodarczym w ogrodnictwie.

**c) Dzielnica III (Dąb):**

Remont budynku mieszkalnego przy ul. Król. Huckiej nr. 151 i przekrycie dachu.

**W roku 1931/32 zostały ukończone względnie rozpoczęte przez Urząd Budownictwa Naziemnego następujące nowe budowy względnie przebudowy.**

**1) Budowa gmachu biurowego w dzielnicy I przy ul. Młyńskiej nr. 4.**

Budowa była konieczną dla scentralizowania administracji miejskiej, niedomagającej z powodu porozrzucania biur po różnych budynkach w kilku dzielnicach miasta.

Gmach został wybudowany na miejscu zniesionego budynku o parterze, I i II piętrze, nie odpowiadającego wymogom administracyjnym.

Nowy budynek administracyjny obejmuje:

**w suterenach:**
kotłownię z bunkrem dla opału,
stację rozdzielczą, hydrofor, transformator.
2 małe i 2 wielkie piwnice dla składów,

**na parterze:**
1 pokój odźwiernego, 9 składów, wjazd, ustępy,

**na I piętrze:**
3 salki dla Kasy Głównej Miejskiej i Kasy Podatkowej, 7 biur, ustępy,

**na II piętrze:**
1 salkę, 12 biur, ustępy,

**na III, IV, V i VI piętrze:**
70 biur, ustępy,

**na VII piętrze i na strychu:**
jedną ubikację do światłodruków, 1 warsztat dla monterów, ubikacje na pomieszczenie akt poszczególnych oddziałów.

| | | |
|---|---|---|
| Wysokość | piwnicy wynosi . . . . . | 3,10 m |
| „ | parteru „ . . . . | 4,00 „ |
| „ | I, II, III, IV piętra wynosi . . | 3,45 „ |
| „ | V, VI piętra wynosi . . . | 3,50 „ |
| „ | strychu wynosi przeciętnie . . | 2,20 „ |

Wykonanie budynku jest masywne, fundamenty i podciągi żelbetonowe, stropy pustakowe, dach żelbetonowy pokryty papą, fasady wyprawione tynkiem szlachetnym, schody żelbetonowe, posadzki w biurach z ksylolitu, częściowo parkietowe, w korytarzach i w klatce schodowej teracowe.

Gmach wyposażony jest w centralne ogrzewanie ciepłowodne, wodociągi, hydrofor, oświetlenie elektryczne, kanalizację, przewody gazowe i gromochrony.

Dla sprawniejszej komunikacji otrzymał budynek oprócz schodów dźwig osobowy i paciorkowy.

Zabudowana powierzchnia wynosi . . 830,00 m²
Kubatura . . . . . . . . 25.600,00 m³
Koszta budowy wynoszą okr. . . 1.835.000,— zł
1 m³ kosztuje 71,68 zł
Urządzenie wewnętrzne kosztuje . 217.000,— „
co wynosi na 1 m³ okr. 8,50 zł.
Koszta wynoszą razem . . . 2.052.000,— „
Prace rozpoczęto dnia 18. VII. 1929 r.
Budynek oddano do użytku dnia 6. V. 1931 r.

**2) Budowa 35 klasowej szkoły powszechnej w dzielnicy II (Zawodzie) przy ul. Bogucickiej nr. 4.**

Wobec braku klas szkolnych w dzielnicy II wykonano uchwaloną przez korporacje miejskie budowę nowej szkoły.

Budynek obejmuje:

**w suterenach:**

1 klasę dla nauki gospodarstwa domowego z 1 pokojem dla wykładów i śpiżarkę,
1 klasę robót ręcznych dla uczni,
1 klasę chemiczno-fizyczną,
1 gabinet,
1 łaźnię z basenem do pływania,
1 łaźnię z natryskami,
1 rozbieralnię,
1 kotłownię z bunkrem dla opału,
ustępy,
3 mieszkania o 2 pokojach i kuchni,
piwnice dla mieszkań;

**na parterze:**

12 klas,
1 klasę robót ręcznych dla uczennic,
1 salkę harcerską,
1 pokój dla nauczycieli,
1 kancelarję z przedpokojem,
1 pokój dla lekarza z poczekalnią,
2 gabinety,
ustępy;

**na I piętrze:**

15 klas,
1 aulę.

1 klasę rysunkową,
1 gabinet,
ustępy;

**na II piętrze:**

3 klasy,
3 tarasy,
ustępy.

Budynek wykonany jest masywnie, wysokość piętr wynosi 4,00 m. Ażeby zapobiec ewtl. skutkom nierównego osiadania się budynku z powodu podebrania górniczego, wykonano 4 fugi dylatacyjne dzielące gmach na 5 części, oraz pierścienie żelbetonowe nad oknami każdej kondygnacji.

Konstrukcja fundamentów i schodów jest żelbetonowa, stropy Kleinowskie, podłogi parkietowe, posadzka w korytarzach, w klatkach schodowych, ustępach, natryskach i w łaźni teracowa, częściowo z płytek teracowych, w piwnicy i na strychu cementowa. Dach płaski z konstrukcji drewnianej, nad aulą żelaznej, pokryty jest papą.

Fasady otrzymały oblicówkę z żelazo-klinkru.

Budynek wyposażony jest w centralne ogrzewanie ciepłowodne pompowe, urządzenie przygotowania ciepłej wody dla łaźni i natrysków, wodociągi, oświetlenie elektryczne, przewody gazowe, kanalizację i gromochrony.

Z powodu braków funduszów narazie nie ukończone zostały: szkoła gospodarstwa, łaźnia i natryski, urządzenie auli, sali harcerskiej, pokoju dla nauczycieli i gabinetów.

| | |
|---|---|
| Zabudowany teren wynosi około . . | 6.680,00 m² |
| Zabudowana powierzchnia wynosi około . | 2.580,00 m² |
| Kubatura wynosi około . . . . | 38.200,00 m³ |
| Koszta budowy wynoszą około . . | 2.102.000,— zł. |
| 1 m³ kosztuje około 55,— zł. | |
| Koszta urządzenia wewn. wynoszą około | 63.000,— „ |
| co wynosi za 1 m³ okr. 1,65 zł. | |
| Koszta budowy wynoszą doytchczas . | 2.165.000,— „ |

i podwyższą się przez budowę natryskalni i kuchni gospodarczej jeszcze o kilkadziesiąt tysięcy złotych.

Prace zostały rozpoczęte dnia 12. VI. 1930 r.

Budynek oddano do użytku 1. XII. 1931 r.

**3) Remont i przebudowa budynku kuchni mlecznej i domu dla młodzieży w dzielnicy III (Załęże) przy ul. Wojciechowskiego 99.**

**Przebudowane zostały:**

Główne wejście od ulicy, klatka schodowa i poddasze.

Budynek otrzymał nowe pokrycie papą, nowe rynny i rury spustowe, częściowo nowe okna, drzwi i piece.

Fasady wyprawiono tynkiem wapienno-cementowym.

Ustępy zostały wybudowane w podwórzu.

Budynek otrzymał oświetlenie elektryczne, wodociągi i kanalizację.

Podział i przeznaczenie ubikacji jest następujące:

**w piwnicy:**

znajdują się 4 ubikacje dla pomieszczenia opału, ziemniaków itp.

**parter:**

obejmuje kuchnię mleczną, składającą się z 4 pokoi i 2 komórek, salkę dla młodzieży,

**I piętro:**

obejmuje 1 mieszkanie o kuchni i komórce, 1 salkę dla młodzieży, 1 ubikację dla sprzętów,

**na strychu:**

znajduje się 1 mieszkanie o 1 pokoju, kuchni i 3 komórek.

Zabudowana powierzchnia wynosi około . 240,00 $m^2$

Kubatura wynosi około . . . 1.760,00 $m^3$

Koszta przebudowy i remontu wynoszą 30.000,— zł.

1 $m^3$ kosztuje około 17,— zł.

Prace zostały rozpoczęte dnia 30. XII. 1930 r.

Ukończenie prac nastąpiło 12. X. 1931 r.

4) **Budowa nowej kostnicy w dzielnicy III (Dąb) przy ulicy Szpitalnej nr. 7 i przebudowa starej na pralnię z dezynfekcją na bieliznę.**

W miejskim szpitalu w dzielnicy III (Dąb) okazała się konieczność budowy nowej kostnicy, gdyż stara prowizoryczna mieściła się w budynku gospodarczym, który potrzebny był na urządzenie pralni z dezynfekcją bielizny.

a) **Nowa kostnica** obejmuje:

halę pogrzebową, prosektorjum, ubikacje dla przechowania zwłok i szatnię z umywalką dla lekarza.

Fundamenty wykonane zostały ze względu na eksploatację węgla z żelbetonu, mury z cegły na zaprawie wapiennej, stropy belkowe, dach płaski z konstrukcji drewnianej, pokryty papą.

Fasady wyprawiono tynkiem szlachetnym.

Posadzka wykonana została z teraco.

Budynek otrzymał oświetlenie elektryczne, wodociągi i kanalizację.

Zabudowana powierzchnia wynosi . . 70,75 $m^2$

Kubatura wynosi . . . . . . . 279,00 $m^3$

Prace rozpoczęto dnia 1. X. 1931 r.

Oddanie budynku do użytku nastąpiło dnia 19. I. 1932 r.

b) **Pralnia** z dezynfekcją bielizny obejmuje:

**w parterze:**

ubikację dla pralni i ubikację dla dezynfekcji bielizny,

**na strychu:**

suszalnię dla bielizny osiągniętą przez dźwignięcie dachu i wykonanie masywnego stropu nad parterem. Dach płaski z konstrukcji drewnianej, pokryty papą, fasady ofugowane, posadzkę wykonano z betonu. Budynek otrzymał nowe okna i drzwi, oświetlenie elektryczne, wodociągi i kanalizację.

| | |
|---|---|
| Zabudowana powierzchnia wynosi | 48,00 $m^2$ |
| kubatura wynosi | 230,00 $m^3$ |
| Koszta budowy kostnicy i przebudowy wynoszą razem z kanalizacją podwórza okr. | 30 000.— zł. |

Prace rozpoczęto dnia 7 grudnia 1931 r.

Oddanie budynku do użytku nastąpiło 3 lutego 1932 roku.

5) **Oprócz powyższych robót zostały rozpoczęte:**
   a) budowa koszar dla 73 p. p. w Katowicach,
   b) budowa garnizonowej izby chorych dla 73 p. p. w Katowicach.

## B. Budownictwo drogowe.

### 1. Wstęp.

Stanowiące w roku budżetowym 1931/32 osobne jednostki administracyjne Oddziały IX, IXb i XXII zespolone zostały z końcem tegoż roku budżetowego w jeden Oddział z nazwą „Urząd Pomiarów i Budowy Dróg“ i oznaczeniem Oddział XXII — albowiem czynności urzędowe czyli administracyjne wymienionych poszczególnych Oddziałów były ściśle ze sobą związane względnie wzajemnie się uzupełniały.

Klasyfikując zasadniczo czynności administracyjne wszystkich wymienionych Oddziałów złączonych w Oddział XXII, podaje się poniżej w streszczeniu najważniejsze wydarzenia z czynności administracyjnej zasadniczych dziedzin funkcyjnych złączonych Oddziałów:

### 2. Utrzymanie ulic, dróg, chodników, placów targowych, kanałów i oczyszczalń ścieków kanałowych.

Przy wykonywaniu robót związanych z utrzymaniem ulic, dróg, chodników, placów targowych ,kanałów i oczyszczalń ścieków kanałowych zatrudniało się następujący stały personel:

5 technicznych sił urzędniczych,
3 drogomistrzów,
8 dozorców,
1 magazyniera,
68 rzemieślników i robotników.

Ostatnio wymienieni dzielą się na:

3 maszynistów,
5 rzemieślników,
6 stróży nocnych.
4 robotników przy pomiarach w Urzędzie Pomiarów,
24 robotników przy czyszczeniu skrzyń osadowych, kanałów i oczyszczalń ścieków,
26 robotników przy utrzymaniu dróg, ulic, chodników i placów.

Oprócz wyżej wymienionych robotników zatrudniało się w czasie sezonu budowlanego 30 robotników sezonowych i ca 40 bezrobotnych stawionych do dyspozycji do powyższych robót przez Urząd Pośrednictwa Pracy.

Główny remont przy ulicach brukowanych zlecało się firmom fachowym miejscowym po cenach ustalonych i zatwierdzonych przez korporacje miejskie, osiągniętych z wyników publicznych przetargów.

Bieżącemu utrzymaniu podlega:

a) sieć dróg względnie ulic składająca się z:
 1. 52 400 mb ulic brukowanych,
 2. 17 602 ulic szosowanych,
 3. 43 178 mb ulic nieumocowanych,
 4. około 3 000 m² placów targowych,

b) sieć kanalizacyjna składająca się z:
 1. 52 000 mb kanałów gospodarczych,
 2. 9 000 mb kanałów burzowych,
 3. 4 000 mb kanałów deszczowych,
 4. 1 400 szt. szybów rewizyjnych,
 5. 1 500 szt. skrzyń osadowych.

c) 4-ry oczyszczalnie ścieków kanałowych.

W związku z utrzymaniem wyżej wymienionej sieci drogowej wykonano następujące prace:

**1. naprawę jezdni ulic brukowanych, oraz wykonanie nowego bruku w mniejszych wymiarach a to:**

**w dzielnicy I-szej:**

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| przy ul. Kościuszki | na powierzchni | 534 m² | | |
| „ „ Dworcowej | „ „ | 297 „ | | |
| „ „ Pocztowej | „ „ | 189 „ | | |
| „ „ Kilińskiego | „ „ | 130 „ | 1 150 m². |

**w dzielnicy II-giej:**

| | | | |
|---|---|---|---|
| przy ul. Krakowskiej | „ „ | 520 m² | |
| „ „ Zamkowej | „ „ | 300 „ | |
| „ „ Markiefki | „ „ | 320 „ | 1 140 m². |

**w dzielnicy III-ciej:**

| | | | |
|---|---|---|---|
| przy ul. Dębowej | „ „ | 560 m². | |
| „ „ Szpitalnej | „ „ | 140 „ | |
| „ „ Krzyżowej | „ „ | 400 „ | 1 100 m². |

**w dzielnicy IV-ej:**

| | | | |
|---|---|---|---|
| przy ul. Mikołowskiej | „ „ | 450 m2. | |
| „ „ Brynowskiej | „ „ | 950 „ | |
| „ „ Winc. Pola | „ „ | 100 „ | 1 500 m². |
| | | Ogółem: | 4 890 m². |

2. **Naprawa chodników betonowych i mozaikowych:**

**w dzielnicy I-szej:**

| | | | |
|---|---|---|---|
| przy ul. Dworcowej | na powierzchni | 78 m² | |
| „ „ 3 Maja | „ „ | 145 „ | |
| „ „ Damrota | „ „ | 60 „ | |
| „ „ Kilińskiego | „ „ | 132 „ | 415 m². |

**w dzielnicy III-ciej:**

| | | | |
|---|---|---|---|
| przy ul. Wojciechowskiego | „ | 178 m². | |
| „ „ Królewskohuckiej | „ | 40 „ | 218 m². |
| | | Ogółem: | 633 m². |

3. **Naprawa jezdni ulic szosowych:**

**w dzielnicy I-szej:**

przy przedł. ul. Francuskiej na powierzchni 1 800 m².

**w dzielnicy IV-tej:**

| | | | |
|---|---|---|---|
| przy ul. Ligockiej | na powierzchni | 800 m². | |
| „ „ Panewnickiej | „ | 120 „ | |
| „ „ Franciszkańskiej | „ | 180 „ | |
| „ „ Wincent. Pola | „ | 140 „ | 1 240 m². |
| | | Ogółem: | 3 040 m². |

4. **Naprawa jezdni ulic nieumocowanych:**

**w dzielnicy I-szej:**

| | | | |
|---|---|---|---|
| przy przedł. ul. Kościuszki | na pow. | 2 100 m² | |
| „ „ „ Kozielskiej | „ „ | 1 100 „ | |
| „ „ „ Poniatowskiego | „ „ | 500 „ | |
| „ „ „ Zabrskiej | „ | 1 000 „ | 5 700 m². |

**w dzielnicy II-giej:**

| | | | |
|---|---|---|---|
| przy ul. Kraszewskiego | na pow. | 700 m² | |
| „ „ Stefana | „ „ | 360 „ | 1 060 m². |

**w dzielnicy III-ciej:**

przy ul. Agnieszki na powierzchni 1 200 m².

**w dzielnicy IV-tej:**

| | | | |
|---|---|---|---|
| przy ul. Szybowej na powierzchni | 140 $m^2$ | | |
| „ „ Załęskiej „ „ | 1 600 „ | | |
| „ „ Winc. Pola „ „ | 700 „ | | |
| „ „ Dworskiej „ „ | 120 „ | | |
| „ „ Rolnej „ „ | 80 „ | 2 640 $m^2$. | |
| | Ogółem: | 10 600 $m^2$. | |

Do utrzymania dróg i szos należy również czyszczenie rowów oraz bielenie kamieni i drzew przydrożnych Całkowita długość rowów będących w utrzymaniu wynosi ca 48 000 mb.

Czyszczenie tychże rowów oraz wspomnianych kanałów odbywa się perjodycznie.

Do zakresu działalności technicznego referatu konserwacji dróg i kanałów należy również nadzór i kontrola należytego wykonania robót wykonanych przez osoby trzecie na terenie miejskim, a to pod względem strzeżenia interesów i praw miasta.

W czasie sprawozdawczym wykonano nadzór i kontrolę nad budową kolejki kop. Wujek — Panewnik, nad budową kolejki kopalni Kleofas przy ul. Bocheńskiego, nad układaniem kabli przy ul. Zamkowej, Królewskohuckiej itd., przy układaniu wodociągu państwowego wzdłuż ulicy Królewskohuckiej drogi między hałdami od ul. Zamkowej do Bogucic i ul. Leopolda.

3. **Opracowanie projektów budowy ulic, kanałów itp.**

Według charakteru zachodzących prac w miejskiem budownictwie drogowem podzielono biuro projektów na dwie równoległe sekcje, a mianowicie dla spraw:

a) drogowych,
b) kanalizacyjnych,

zatrudniając zasadniczo 4-ry siły techniczne.

Do zakresu działalności biura projektów należało m. in.:

1. opracowanie projektów wstępnych i szczegółowych,
2. opracowanie planów rewizyjnych dla tutejszych zbiorów,
3. podawanie głębokości i miejsca położenia kanałów głównych dla domowych połączeń na podstawie planów rewizyjnych,
4. podawanie wysokości niwelety ulic projektowanych dla nowych budynków,
5. załatwianie przebiegów wymagających opracowania większych lub mniejszych objektów,
6. zarząd archiwum planów budowli przyziemnych i sprzętów mierniczych.

Zakres czynności biura projektów był w sezonie letnim znacznie zmniejszony z powodu zatrudnienia projektantów przy pracach drogowych i kanalizacyjnych, zaś w sezonie zimowym zajęci byli projektanci w znacznej mierze przy rozliczeniach wykonanych prac budowlanych.

W okresie sprawozdawczym opracowano następujące projekty:

a) **w sekcji drogowej:**

1. umocowanie podwórza nowej szkoły powszechnej przy ul. Boguckiej.
2. rozbudowa ul. Mickiewicza (projekt szczegółowy),
3. „ pl. przy gmachu P. K. O. (projekt szczegółowy),
4. „ ul. Wolności dz. II. (projekt szczegółowy),
5. „ ul. Lompy od ul. Wojewódzkiej do ul. Jagiellońskiej,
6. „ ul. Lompy od ul. Powstańców do ul. projektowanej,
7. „ ulic projektowanych przy ul. Wełnowskiej i Katowickiej (projekt wstępny),
8. „ ul. Załęskiej — I odcinek —
9. „ Ligockiej od ul. Mikołowskiej,
10. plan rewizyjny mostu na Rawie w ul. Zamkowej.

b) **w sekcji kanalizacyjnej:**

1. skanalizowanie ul. Jordana (proj. szczegółowy),
2. „ ul. Wandy (proj. szczegółowy),
3. „ ul. Bartosza Głowackiego,
4. „ ul. Szybowej w dzielnicy IV,
5. „ kolonji rob. im. Prezyd. Mościckiego przy ul. Wojciechowskiego w dzielnicy III,
6. plan rewizyjny uszkodzonych kanałów w ul. Boguckiej wraz ze sprawozdaniem techn. (objaśnieniem) dla Urzędu Górniczego,
7. szczegółowe plany wszystkich oczyszczalń miasta Wielkich Katowic dla Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w związku z przyznaniem prawa wodnego,
8. czynności techniczno - administracyjne w związku z opracowaniem ogólnego projektu skanalizowania dzielnicy Dąb,
9. plan odwodnienia nowych budynków koszarowych przy ul. Raciborskiej i ul. Koszarowej (projekt wstępny),
10. skanalizowanie stacji pomp na placu Miarki (projekt szczegółowy).

### 4. Roboty inwestycyjno - budowlane, — budowle ulic, kanałów itp.

Zgodnie z uchwałami korporacyj miejskich przystąpiono i wykonano w okresie sprawozdawczym następujące roboty inwestycyjno-budowlane przyziemne według projektów i kosztorysów zatwierdzonych również przez korporacje miejskie.

**A) Roboty budowy ulic:**

| | | |
|---|---|---|
| 1. | Rozbudowa ul. Krakowskiej na odcinku od ul. Murckowskiej do ul. Gen. Hallera (dalszy ciąg rozbud.) kosztem | 80.000,— zł. |
| 2. | Rozbudowa ulicy Krasińskiego na odcinku od ul. Granicznej do ul. Ks. Damrota, kosztem . . . . . | 145.000,— „ |
| 3. | Rozbudowa ul. Granicznej na odcinku od mostu kolejowego do ul. Krasińskiego, kosztem . . . . . | 80.000,— „ |
| 4. | Rozbudowa ul. Poniatowskiego na odcinku od ul. Mikołowskiej do ul. Kościuszki, kosztem . . . . . | 260.000,— „ |
| 5. | Rozbudowa ul. Kilińskiego na odcinku od ul. Zielonej do ogródków działkowych kosztem . . . . . | 160.000,— „ |
| 6. | Rozbudowa (szosowanie ul. Polnej) na odcinku od ulicy Kościuszki do ul. Wita Stwosza, kosztem . . . | 99.000,— „ |
| 7. | Rozbudowa (szosowanie ul. Astrów) na odcinku od ul. Polnej do ul. Fiołków, kosztem . . . . . . | 28.000,— „ |
| 8. | Rozbudowa ul. Bratków na odcinku od ul. Astrów do ulicy Wita Stwosza kosztem . . . . . . . . | 13.500,— „ |
| 9. | Rozbudowa ul. Różanej na odcinku od ulicy Narcyzów do ulicy Astrów kosztem . . . . . . . . | 5.000,— „ |
| 10. | Rozbudowa ul. Wita Stwosza na odcinku od ul. Polnej do ul. Bratków kosztem . . . . . . . . | 14.000,— „ |
| 11. | Rozbudowa (szosowanie) ul. Lompy na odcinku od ul. Wojewódzkiej do ul. Jagiellońskiej, kosztem . . . | 45.000,— „ |
| 12. | Rozbudowa (szosowanie) ul. Lompy na odcinku od ul. Powstańców do ul. projektowanej „A“, kosztem . . | 20.000,— „ |
| 13. | Rozbudowa ul. Dąbrowskiego na od- | |

cinku od ul. Sienkiewicza do ul. Lompy, kosztem . . . . . . 46.000,— „

14. Prowizoryczne umocowanie ul. Plebiscytowej na odcinku od ul. Polnej do „czarnej drogi", kosztem . . 12.000,— „

15. Odnowienie nawierzchni asfaltowej na ul. Mickiewicza od Rynku do ul. Sokolskiej oraz rozbud. placu przed gmachem P. K. O., łącznym kosztem 265.000,— „

16. Rozbudowa ul. Raciborskiej przed miejskiemi blokami mieszk., kosztem 33.000,— „

17. Umocowanie podwórza dojazdu do żłóbka przy ul. Strzeleckiej, kosztem 12.200,— „

18. Umocowanie podwórza nowej szkoły powszechnej przy ulicy Bogucickiej w dzielnicy II, kosztem . . . 24.000,— „

B) **Budowa kanałów:**

1. Skanalizowanie kolonji robotniczej im. Prezydenta Mościckiego w Załężu, kosztem . . . . . . . . 68.000,— „
2. Skanalizowanie ul. Jordana na odcinku od ul. Wandy do ul. Gen. Zajączka, kosztem . . . . . 6.800,— „
3. Skanalizowanie ul. Wandy na odcinku od ul. Jordana do ul. Poniatowskiego, kosztem . . . . . 4.700,— „

C. **Inne roboty inwestycyjno-przyziemne:**

Budowa zakładu kąpielowego (dalszy ciąg budowy) kosztem . . 65.000,— „

## Zestawienie.

| | | |
|---|---|---|
| A. | Razem budowa ulic . . . . . | 1.341.700,— zł |
| B. | Razem budowa kanałów . . . . | 79.500,— „ |
| C. | Razem inne roboty . . . . . | 65.000,— „ |
| | Ogółem: | 1.486.200,— zł |

Zaznaczyć wypada, że do naprowadzonych powyżej robót rozbudowy ulic zużyto zupełnie cały zapas materjałów brukowych z ubiegłego roku.

Nadmienia się, że pozatem wykonał personel techniczny w porze zimowej obliczenia ogólnych kosztów budowli inwestycyjnych już ukończonych — wraz z podziałem tychże kosztów na adjacentów zgodnie ze statutami miejscowemi — względnie przygotowano sprawy te dla umożliwienia dalsze-

go urzędowania referatu ogólno-administracyjnego w kierunku zatwierdzenia wspomnianego podziału kosztów, jak również ściągnięcia tychże kosztów na adjacentów.

### 5. Prace pomiarowe i niwelacyjne, wytyczenie linji regulacyjnych itp.

W okresie sprawozdawczym wykonano między innemi następujące prace pomiarowe i z tem związane czynności:

a) pomiary sytuacyjne i niwelacyjne w Gorzycach;
b) pomiary katastralne w ul. Marsz. Piłsudskiego, Krakowskiej, Józefa Hallera, Ryszarda i Polnej celem przewłaszczenia terenów ulicznych;
c) pomiary sytuacyjne w dzielnicy I, II, III i IV celem uzupełpełnienia planów sekcyjnych;
d) pomiary sytuacyjne i katastralne ul. Ligockiej, Sportowej, projektowanej równolegle do ul. Sportowej celem zestawienia planu zabudowania;
e) niwelacje kontrolne z poszczególnych ulic;
f) niwelacja ścisła południowej części miasta Katowic;
g) zestawienie planów linji regulacyjnych, które formalnie ustalono;
h) plan linji regulacyjnych ul. Traugutta 1:500
i) „ „ „ „ Ryszarda 1:500
i to od ul. Wolności do ul. Hallera;
j) plan linji regulacyjnych projektowanej nowej ulicy na południe od ul. Wojciechowskiego pomiędzy domami nr. 83 i 85;
k) plan linji regulacyjnych terenu między ul. Sienkiewicza, Francuską, Jagiellońską i Powstańców;
l) uzupełnienia map katastralnych;
m) sporządzono matryce czyli oryginały planów poszczególnych ulic;
n) sporządzono plany sytuacyjne w poważnej ilości dla innych oddziałów z wyliczeniem powierzchni gruntów — z dzielnicy I, II, III i IV;
o) sporządzono plany dla Oddziału Podatkowego celem opodatkowania gruntów niezabudowanych;
p) przeprowadzono numerację ul. Zgody i Brynowskiej.

### 6. Administracja gospodarcza.

Gospodarka Oddziału z okresu sprawozdawczego przedstawia się następująco:

Tytułem zarobków robotniczych, włącznie płacy personelu dozorującego, będącego w stosunku roboczym wydatkowano ogółem 301.948,53 zł. Przeciętny zarobek jednego ro-

botnika wynosił miesięcznie 241,95 zł, zaś rocznie 2.903,35 zł, brutto włącznie dodatków socjalnych.

Zaznacza się, że zarobki robotnicze objęte są wydatkami naprowadzonemi poniżej:

W streszczonem zestawieniu dają wydatki rzeczowe z okresu sprawozdawczego następujący obraz:

| | |
|---|---|
| **1. Ze środków budżetu zwyczajnego wydatkowano:** | |
| a) na konserwację ulic, dróg, chodników oraz placów targowych, włącznie ze zarobkami robotników miejskich . | 293.894,26 zł |
| b) na utrzymanie kanałów i oczyszczalń ścieków kanałowych włącznie z zarobkami robotników miejskich . . | 182.739,95 „ |
| **2. Ze środków budżetu nadzwyczajnego:** | |
| a) na budowę dróg . . . . . | 298.820,03 „ |
| b) na opracowanie projektu skanalizowania b. gminy Dąb oraz kontynuowanie robót budowy zakładu kąpielowego ogółem . . . . . . . | 54.143,68 „ |
| **3. Z administracji sum przechodnich:** | |
| a) na robudowę ulic . . . . . | 386.841,97 „ |
| b) na rozbudowę sieci kanałowej . . | 94,557,80 „ |
| **4. Ze środków budżetowych — innych miejskich:** | |
| a) na produktywne zatrudnienie bezrobotnych przy robotach drogowych . | 143.700,73 „ |
| Razem: | 1.454.698,42 zł |

# Ogrodnictwo.

Stan załogi Zarządu ogrodów miejskich . . 70 osób

Wielkość zieleńców publicznych, utrzymywanych przez Zarząd ogrodów miejskich wynosi 873.100 $m^2$

Zadrzewienie ulic 30 klm. 5.417 sztuk drzew.

Lasy miejskie . . . . . . . . 125 ha.

**Budżet Zarządu ogrodów miejskich wynosił:**

| | | |
|---|---|---|
| Wydatki osobowe: | | |
| Preliminowano 379,226,77 zł. | Wydatkowano | 366,779,07 zł |
| Wydatki rzeczowe: | | |
| Preliminowano 179,118,— „ | Wydatkowano | 143,932,17 „ |
| Razem: 558,344,77 zł. | | 510.711,24 zł |

**Na zatrudnienie bezrobotnych uzyskano ponadto:**

| | |
|---|---|
| uchwalone przez Korporacje Miejskie . | 80.000,— zł |
| Suma: | 638.344,77 zł |

I. **Nowe plantacje.**

W roku sprawozdawczym założono poniżej wyszczególnione nowe plantacje:

| | | |
|---|---|---|
| 1. Targowisko w Załężu | wielkość | 2.500 $m^2$ |
| 2. Plac Stefana w Bogucicach | „ | 1.600 „ |
| 3. Przeróbka placu Wolności | „ | 3.000 „ |
| 4. Dalsza rozbudowa parku Kościuszki (regulówka obsadzenie) | „ | 60.000 „ |
| 5. Szpital miejski w Dębiu | „ | 4.000 „ |
| 6. Szkoła im. J. Sobieskiego w Zawodziu | „ | 4.700 „ |
| 7. Boisko dla szkół w parku Kościuszki (ukończone) | „ | 14.000 „ |
| 8. Żłóbek miejski przy ul. Strzeleckiej | „ | 6.300 „ |
| 9. Cmentarz wojskowy | „ | 15.000 „ |
| | razem: | 111.100 $m^2$ |

Przy pracach powyższych zatrudniono ogółem 80 sezonowych. Na poszczególnych plantach przeprowadzono prace związane z ulepszeniem ziemi, obsadzeniem itp.

II. **Utrzymywanie plantów.**

W związku z powiększeniem się plant i z uwagi na brak środków płatniczych sprawiało utrzymanie ich wielkie trudności. Poziom utrzymania plant z lat ubiegłych został przy zastosowaniu jaknajdalej idących oszczędności zachowany.

III. **Drzewa uliczne.**

Drzewostan uzupełniony został w roku sprawozdawczym wysadzeniem 338 sztuk drzew odmiany Robinia Pseudo Acacia, pochodzących z własnej hodowli. Odmiana ta okazała się bardzo odporną na ujemne wpływy przemysłu tutejszego.

IV. **Ogród naukowy przy ulicy Bankowej.**

Ogród jak dotąd jest licznie zwiedzany przez publiczność a przedewszystkiem przez dzieci, które korzystają z urządzeń pedagogicznych ogrodu.

Pozatem w roku sprawozdawczym zwiedziło ogród naukowy ogółem 143 klas szkolnych z liczbą uczni 7.338.

V. **Lasy miejskie w Panewnikach.**

Ze względów oszczędnościowych nie przeprowadzono żadnych nowych robót, poprzestając na koniecznych wydatkach konserwacyjnych. Na koszta dozoru i konserwacji preliminowano 2000,— zł, wydano 1281,04 zł.

VI. **Ochrona roślin i ptactwa.**

Działając w porozumieniu ze Śl. Stacją Ochrony roślin w Cieszynie przeprowadzono przy pomocy Policji miejskiej

przegląd wszelkich publicznych i prywatnych sadów i ogrodów na terenie powiatu miejskiego w celu zwalczania szkodników. Z okazji przeglądu tego fachowcy wchodzący w skład tej komisji badawczej udzielali porad fachowych i z dziedziny tępienia szkodników. Sposób ten, przeprowadzony systematycznie co roku przyczynił się bardzo znacznie do nieomal całkowitego wykorzenienia pierwotnie szeroko rozgałęzionej tu plagi szkodników roślinnych.

**Ochrona ptaków.**

Uwzględniając doniosłość ochrony ptaków, przyczyniających się do skutecznego zwalczania szkodników roślinnych, propagowała komisja badawcza jednocześnie ochronę ptactwa, rozdzielając ulotki o ochronie ptaków i pouczanie o ważności ich ochrony. Niezależnie od tego rozmieszczono na wszystkich plantach miejskich gniazda ptasze, karmiki itp. przyrządy w celu ochrony ptaków. Porą zimową karmiono ptactwo w karmikach poustawianych na wszystkich plantach.

## VII. Ogrodnictwo miejskie i szkółki drzew.

W ogrodnictwie miejskim, ogrodach dohodowlanych i szkółkach drzew wyhodowano w roku sprawozdawczym dla potrzeb miasta roślin (drzewek, krzewów, bylin i kwiatów)

w ilości . . . . . . . 248.214 sztuk
w wartości . . . . . . 95.539,55 zł.

Rośliny powyższe zużytkowane zostały do obsadzenia plant, dróg i placów miejskich.

**Zapas roślin na końcu roku sprawozdawczego.**

| | | | |
|---|---|---|---|
| a) w ogrodnictwie | 58.388 szt. | = | 58.849,— zł. |
| b) w szkółkach | 143.160 „ | = | 127.234,— „ |
| c) drzewka dekoracyjne | 1.020 „ | = | 42.335,— „ |
| razem: | 202.568 szt. | = | 228.418,— zł. |

## VIII. Prace dekoracyjne.

Uwzględniając wnioski różnych związków i towarzystw o charakterze dobroczynnym, wykonywano z polecenia Magistratu 68 dekoracyj.

## IX. Inwentarz żywy zwierzyńca.

Stan żywego inwentarza w zwierzyńcu z lat ubiegłych został w roku sprawozdawczym utrzymany i częściowo uzupełniony. Zwierzęta znajdują się na ogół w stanie dobrym.

## X. Inwentarz.

Stan inwentarza narzędziowego znajduje się w dobrym stanie i przedstawia się wartościowo jak następuje:

| | |
|---|---|
| a) maszyny ogr. roln. . . . . . . | 8.905,80 zł. |
| b) narzędzia ręczne . . . . . | 5.684,50 „ |
| c) materjały ręczne . . . . . | 93.405,40 „ |
| razem: | 107.995,70 zł. |

W końcu nadmieniamy, że w roku sprawozdawczym planty miejskie zwiedziło między innymi:

a) grono słuchaczy Działu Ogr. Roln. Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie pod kier. prof. Dr. Ziobrowskiego,
b) wycieczka uczniów Średniej Szkoły Ogrodniczej z Białej itp.

Uczelnie powyższe zwiedzały planty w celach naukowych.

# Szkolnictwo i oświata.

## A. Szkolnictwo powszechne.

Sprawozdanie niniejsze dotyczy roku obrachunkowego 1931/32, natomiast dane statystyczne odnoszące się do szkól zapodane są za 2 lata szkolne, gdyż rok szkolny nie pokrywa się z rokiem obrachunkowym. Z tych też powodów najpierw wyszczególnione są dane statystyczne z końca roku szkolnego 1930/31, t. j. z dnia 28 czerwca 1931 r. W dniu tym istniało na terenie miasta 28 samodzielnych szkół powszechnych z ogólną liczbą uczniów i uczenic 14.542. Liczba ta w porównaniu do liczby uczniów z dnia 1 września 1931 r. jest niższą, gdyż cyfry wykazują stan uczniów wzgl. uczenic po zwolnieniu ze szkoły dzieci ostatniego rocznika szkolnego. W dniu 28 czerwca 1931 r. liczyły szkoły powszechne ogółem 340 klas względnie odziałów. Z wykazów stanu uczniów wynika, że 12.439 uczniów i uczenic było narodowości polskiej, czyli 85,54%, 2.098 uczniów i uczenic narodowości niemieckiej, czyli 14,43%, i 5 uczniów i uczenic innej narodowości, czyli 0,03%. Na początku roku szkolnego 1931/32 (1. września 1931 r.) liczyły szkoły powszechne 15.662 uczniów i uczenic w 341 klasach. Zestawienie wykazuje w tym dniu 7.741 chłopców i 7.921 dziewcząt. Dzieci narodowości polskiej było 13.154, czyli 83.99%, zaś dzieci narodowości niemieckiej 2.508 czyli 16,01%.

14.636 dzieci było wyznania rzymsko-katolickiego, 535 dzieci wyznania ewangelickiego, 478 dzieci izraelickiego i 13 uczniów wzgl. uczenic innych wyznań.

Według zajęć rodziców:

| | | |
|---|---|---|
| 638 | dzieci | kupców, |
| 55 | „ | rolników, |
| 5296 | „ | hutników i górników, |
| 2373 | „ | robotników, |
| 1601 | „ | rzemieślników, |

2337 „ funkcjonarjuszów państwowych, komunalnych i wojskowych zawodowych,
705 „ urzędników i funkcjonarjuszów prywatnych.
2657 „ innych zawodów.

Ponieważ dotychczasowe oznaczenie szkół powszechnych okazało się niepraktyczne, przeto na propozycję Powiatowego Urzędu Szkolnego I. postanowiła Deputacja Szkolna oznaczyć szkoły powszechne numerami kolejnemi. Gmachy szkolne zatrzymują dotychczasowe nazwy. Przy końcu okresu sprawozdawczego istniało 30 szkół powszechnych, które otrzymały numery kolejne od 1 do 30. Wydział Oświecenia Publicznego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego reskryptem z dnia 15. III. 1932 r. L. O. P. II-906 powyższą numerację szkół powszechnych przyjął do zatwierdzającej wiadomości.

Pomieszczone były szkoły w następujących budynkach:

## A. Dzielnica I. (Katowice-Centrum)

a) **w gmachu szkolnym przy ul. Jagiellońskiej:**

Szkoła powszechna 1. (im. Marszałka Józ. Piłsudskiego). Kierownictwo tymczasowe tej szkoły sprawuje p. Mazurkiewicz.

W budynku tym mieści się również publiczna szkoła dokształcająca zawodowa (przemysłowa). Starania o uzyskanie innego pomieszczenia dla szkół dokształcających zawodowych nie odniosły żadnego skutku, wobec czego szkoły dokształcające zawodowe korzystają nadal z ubikacyj szkoły powszechnej.

Projekt rozbudowy gmachu szkolnego, który przewiduje na pierwszem miejscu urządzenie ustępów wodnych, budowę sali gimnastycznej i dobudowę kilku sal wykładowych, z braku kredytów nie mógł być zrealizowany, a przy obecnym kryzysie gospodarczym w szybką jego realizację należy wątpić.

b) **w gmachu szkolnym przy ul. Bartosza Głowackiego:**

Szkoła powszechna żeńska nr. 2 ,(im. Marji Konopnickiej) pod kierownictwem p. rektora Tatarczyka.

W gmachu tym mieściły się do końca roku szkolnego 1930/31 dwie szkoły żeńskie i publiczna szkoła dokształcająca zawodowa VI. (handlowa) oraz publiczna szkoła dokształcająca zawodowa V. (przemysłowa żeńska).

Budynek posiada 26 ubikacyj wykładowych. Do dyspozycji szkół zawodowych oddano 7 sal.

c) **Gmach szkolny przy ul. Szafranka.**

Gmach ten liczy 22 sale wykładowe, 1 pokój nauczycielski, 1 kancelarję i kuchnię. Z dniem 1 września 1931 r. pomie-

szczono w nim szkołę żeńską, mieszczącą się dawniej w gmachu szkolnym przy ul. Bartosza Głowackiego. Szkołę tę oznaczono nr. 3.

Kierownictwo tej szkoły powierzył Urząd Wojewódzki p. Renowiczowej.

Nazwa według imienia ma być nadana tej szkole w najbliższej przyszłości.

d) **w gmachu szkolnym przy ul. Dąbrówki:**

1. szkoła powszechna męska nr. 4 (im. Ks. Piotra Skargi) pod kierownictwem p. Koppa;
2. szkoła powszechna nr. 11 (ewangelicka dla mniejszości językowej niemieckiej) pod kier. p. rektora Mansla.

Do ostatnio wymienionej szkoły uczęszczają również dzieci wyznania izraelickiego, których rodzice zaliczają się do mniejszości językowej niemieckiej.

Gmach szkolny posiada wzorowo urządzoną pracownię przyrodniczą, którą kieruje p. Jarosławska i pracownię dla robót ręcznych. Z pracowni przyrodniczej korzystają wszystkie szkoły powszechne, położone na terenie miasta Katowic, przyczem na ćwiczenia praktyczne uczęszczają uczniowie ostatnich 3 roczników szkolnych. Szkoły pomieszczone w tym gmachu mają naukę tylko w porze przedpołudniowej.

e) **W dwóch budynkach szkolnych w Katowickiej Hałdzie,** należącej do dzielnicy I., pomieszczoną jest szkoła powszechna nr. 5. (im. Ks. Józefa Poniatowskiego) pod kierownictwem p. Bieńkowskiego.

f) **Szkoła powszechna ewangelicka (polska) nr. 6 (im. Mikołaja Reja),** pod kierownictwem p. Wróbla, mieści się w gmachu szkoły wydziałowej męskiej przy ul. Szkolnej.

g) **Szkoła powszechna nr. 7 (im. Berka Joselewicza).** Do szkoły tej uczęszczają dzieci narodowości polskiej, wyznania mojżeszowego. Kierownikiem jej jest p. Dligacz. Szkoła mieści się nadal w gmachu gimnazjum żeńskiego przy ul. 3-go Maja; lekcje odbywają się wyłącznie w porze popołudniowej, gdyż w porze przedpołudniowej cały gmach zajęty jest przez gimnazjum żeńskie. Szkoła ta ma zostać w najbliższym czasie przeniesiona do in. budynku.

h) **W trzech budynkach przy ul. Raciborskiej:** Szkoła nr. 8 (specjalna) dla dzieci umysłowo niedorozwiniętych pod kierownictwem p. Stanisława Rzeszowskiego.

Ubikacje szkolne nie wystarczają na pomieszczenie wszystkich oddziałów szkoły o jednej porze, a zatem musi się odbywać nauka w lekcjach skróconych do godziny 14-tej.

Budynki na sale szkolne się wprawdzie nie nadawają, lecz wobec katastrofalnego braku ubikacyj wykładowych na razie złu zaradzić nie można.

i) **W gmachu szkolnym przy ul. Stawowej.**

1. szkoła powszechna nr. 9 (żeńska dla mniejszości językowej niemieckiej im. Henryka Sienkiewicza) pod kierownictwem p. Batscha.
2. szkoła powszechna nr. 10 (męska dla mniejszości językowej niemieckiej im. Henryka Sienkiewicza) pod kierownictwem p. Frühaufa.

Ponieważ ubikacje nie wystarczają na pomieszczenie obu szkół o jednej porze, zatem z konieczności szkoły muszą udzielać nauki na zmianę w jednym tygodniu przedpołudniem, zaś w drugim popołudniu.

3 sale wykładowe zajmuje szkoła przysposobienia handlowego Izby Handlowej. Szkoła ta prowadzona jest na podstawie odrębnego podziału lekcyj, przezco w znacznym stopniu przeszkadza w nauce szkołom powszechnym. Z konieczności jednak szkoła ta, mająca również swą rację bytu, z braku innego pomieszczenia musi tam być tolerowaną.

W gmachu tym znajduje się również klinika dentystyczna szkolna I.

## B. Dzielnica II. (Bogucice).

a) w gmachu szkolnym przy ul. Wolności nr. 6 mieści się szkoła męska nr. 12 (im. Adama Mickiewicza) pod kierownictwem p. Klimka. Szkoła liczy 16 klas i posiada 12 ubikacyj wykładowych. Z dniem 1 lutego 1932 r. dla 4 klas tej szkoły udziela się lekcyj w gmachu szkolnym przy ulicy Markiefki, gdyż z dniem tym przeniesiono szkołę 17 (dawn. szkoła powszechna im. Stalmacha dla mniejszości językowej niemieckiej) do Zawodzia.

b) W drugim gmachu szkolnym przy ul. Wolności 4 mieści się szkoła powszechna żeńska nr. 13 (im. św. Barbary) pod kierownictwem p. Desagi. Szkoła liczy 15 klas. Gmach szkolny posiada 11 ubikacyj wykładowych, zatem dla pozostałych oddziałów przydzielono z dniem 1 lutego 1932 r. 4 sale wykładowe w gmachu szkolnym przy ulicy Markiefki, opróżnionym przez szkołę mniejszościową nr. 17 (dawn. szkoła powszechna im. Stalmacha dla mniejszości językowej niemieckiej).

c) **Nowy gmach szkolny przy ulicy Bogucickiej 4.**
Gmach ten oddano do użytku w dniu 1 lutego 1932 r. W związku z tem nastąpił podział 2 istniejących w Zawodziu

szkół na 3 odrębne szkoły. Z dotychczasowej szkoły męskiej im. Jana III Sobieskiego, liczącej 8 klas zasadniczych i 10 paralelek utworzono 8-klasową szkołę powszechną męską z 6-ma paralelkami, którą uznaczono nr. 15. Kierownictwo tej szkoły powierzył Urząd Wojewódzki p. Zygmuntowi Zajchowskiemu, zaś z szkoły powszechnej żeńskiej im. Królowej Jadwigi, liczącej 8 klas zasadniczych i 11 paralelek utworzono 8-klasową szkołę powszechną żeńską z 7 paralelkami. Szkołę tę oznaczono nr. 14. Kierownikiem jej jest nadal p. Holona Józef, dotychczasowy kierownik szkoły powszechnej żeńskiej im. Królowej Jadwigi.

Obie szkoły umieszczono w nowym gmachu szkolnym. Z pozostałych oddziałów dotychczasowych szkół powszechnych im. Królowej Jadwigi i Jana III Sobieskiego utworzono szkołę powszechną koedukacyjną, o której wspomniano pod d).

Po oddaniu gmachu szkolnego przy ul. Bogucickiej 4 do użytku, nauka w szkołach w dzielnicy II odbywa się tylko w porze przedpołudniowej.

Budowę gmachu szkolnego przy ul. Bogucickiej 4 rozpoczęto w dniu 13 czerwca 1930 r. Oddanie do użytku nastąpiło w lutym 1932 r. Gmach ten liczy: 35 sal wykładowych, licząc w tem salę rysunkową i salę kobiecych robót ręcznych, 1 kancelarję z przedpokojem, 1 salę konferencyjną, 1 gabinet lekarski z poczekalnią, 1 bibljotekę, 1 pokój na pomieszczenie zbiorów naukowych, 1 aulę, 1 salę harcerską z terasem, 1 natryskalnię z basenem, pływackim, szatnię oraz kotlarnię z ubikacją i bunkrem dla opału.

Ustępy znajdują się na każdem piętrze budynku. Prócz tego w budynku znajdują się 3 mieszkania o 2 pokojach i kuchni dla służby szkolnej. Koszta budowy szkoły wynoszą 2.300.000 złotych.

Poświęcenie gmachu szkolnego nastąpiło w dniu 30-go kwietnia 1932 r. Aktu poświęcenia dokonał miejscowy proboszcz ks. Lindner. W uroczystości tej, którą zaszczycił swą obecnością p. Wojewoda Śląski Dr. Michał Grażyński, wzięli udział przedstawiciele obu Korporacyj Miejskich władz szkolnych i członkowie Deputacji Szkolnej.

d) W gmachu szkolnym przy ul. Staszyca w Zawodziu mieszczą się:

1. szkoła powszechna koedukacyjna nr. 16, utworzona z pozostałych oddziałów dawn. szkoły powszechnej

im. Jana III Sobieskiego i Królowej Jadwigi pod kierownictwem p. Müllera i
2. szkoła powszechna nr. 17 (dla mniejszości językowej niemieckiej im. Stalmacha) pod kierownictwem p. Ziaji, która do dnia 1 lutego 1932 r. korzystała z ubikacyj szkolnych przy ul. Markiefki w Bogucicach.

Z ubikacyj wykładowych przy ul. Staszyca korzysta w porze popołudniowej publiczna szkoła dokształcająca zawodowa III.

## C. Dzielnica III. (Dąb).

a) **Szkoła powszechna nr. 18** (im. Karola Miarki) przy ulicy Sportowej pod kierownictwem p. Górnikiewicza.
b) **Szkoła powszechna nr. 19** (im. Zygmunta Krasińskiego) pod kierownictwem p. Golańskiego pomieszczoną jest w budynku położonym przy narożniku ul. Agnieszki i Zygmunta Seydy.

## D. Dzielnica III. (Załęże).

a) **Szkoła powszechna żeńska nr. 20** (im. Tadeusza Rejtana) mieści się w dwóch budynkach szkolnych, położonych przy ul. Zarębskiego i Wojciechowskiego. Kierownikiem jej jest nadal p. Magryś.
b) **Szkoła powszechna męska nr. 21** (im. Józefa Lompy) mieści się w gmachu szkolnym przy ul. Wojciechowskiego 107 pod kierownictwem p. Wierzbickiego.
c) **Szkoła powszechna żeńska nr. 22** (im. Juljusza Słowackiego) pomieszczona jest w gmachu szkolnym przy ul. Michała Wolskiego. Kierownikiem jej jest nadal p. Blicharz.
d) **Szkoła powszechna męska nr. 23** (im. Jana Kochanowskiego) mieści się w dotychczasowym gmachu przy ulicy Wojciechowskiego nr. 99. Dotychczasowy kierownik szkoły p. Kiełczewski z dniem 31 stycznia 1932 r. przeniesiony został w stan spoczynku. Tymczasowo pełni funkcje kierownika p. Słomka, kierownik nowopowstającej szkoły na kolonji im. Prezydenta Mościckiego.
e) **Szkoła powszechna nr. 25** (im. Ks. Damrota) przy ul. Bocheńskiego w Załęskiej Hałdzie. Tymczasowym kierownikiem tej szkoły jest p. Zygadlewicz. Dotychczasowy stały kierownik p. Ścisło przeniesiony został na własną prośbę z dniem 1 lutego 1932 r. do Wieliczki.
f) Szkoły ewangelickie pod kierownictwem p. Skarabisza istnieją nadal. Polska szkoła ewangelicka jest 1-klasową i pomieszczoną jest w gmachu szkoły nr. 23 (im. Jana Kochanowskiego) przy ul. Wojciechowskiego 99. Szkołę

oznaczono nr. 26, zaś szkoła ewangelicka dla mniejszości językowej niemieckiej (2-klasowa) mieści się w gmachu szkolnym przy ul. Wojciechowskiego 114. Szkołę oznaczono nr. 28.

g) **Szkoła powszechna nr. 27** (dla mniejszości językowej niemieckiej im. Narutowicza) pod kierownictwem p. Skarabisza mieści się w gmachu szkoły nr. 28 przy ul. Wojciechowskiego nr. 114. Pozostałe klasy tej szkoły pomieszczone są w innych budynkach szkolnych, położonych w pobliżu szkoły.

## E. Dzielnica IV. (Brynów).

**Szkoła powszechna nr. 29** (im. Tadeusza Kościuszki) mieści się w dotychczasowym budynku, posiadającym 4 sale wykładowe. Kierownikiem tej szkoły jest p. Władysław Karwan.

## F. Dzielnica IV. (Ligota).

**Szkoła powszechnych nr. 30** (im. Stanisława Staszyca) pod kierownictwem p. Stachowskiego mieści się nadal w dwóch gmachach szkolnych.

## Szkoły gospodarstwa domowego.

Naukę gospodarstwa domowego pobierają dziewczęta ostatnich 3 roczników szkolnych. Osobne ubikacje, w których urządzone są kuchnie, znajdują się w następujących gmachach szkolnych:

a) W szkole powszechnej nr. 2 (im. Marji Konopnickiej) przy ul. Bartosza Głowackiego. W szkole tej są dwie oddzielne kuchnie gospodarcze. Z jednej kuchni korzysta szkoła powszechna nr. 2, zaś z drugiej szkoła nr. 8 (specjalna).

b) W gmachu szkoły powszechnej nr. 3 przy ul. Szafranka urządzono również ubikacje do nauki gospodarstwa domowego.

c) Przy szkole powszechnej żeńskiej nr. 9 (dla mniejszości językowej niemieckiej im. Henryka Sienkiewicza przy ul. Stawowej) istnieje również kuchnia gospodarcza.

d) Szkoła powszechna nr. 5 (im. Ks. Józefa Poniatowskiego) w Katowickiej Hałdzie posiada także kuchnię gospodarczą.

e) W szkole powszechnej nr. 13 (im. św. Barbary) przy ulicy Wolności w dzielnicy II. znajduje się kuchnia gospodarcza, w której pobierają naukę gospodarstwa domowego dziewczęta szkoły powszechn. żeńskiej nr. 13 (im. św. Barbary) i nr. 14 (im. Królowej Jadwigi) oraz uczenica szkoły powszechnej dla mniejszości językowej niemieckiej nr. 17 (im. Stalmacha). W nowowybudowanym gmachu przy

ul. Bogucickiej kuchni z braku kredytów dotąd nie urządzono.

f) Szkoła powszechna nr. 18 (im. Karola Miarki) w dzielnicy III. (Dąb) korzysta z dotychczasowych ubikacyj, znajdujących się w gmachu tej szkoły.

g) W dzielnicy III. (Załęże) istnieje osobna kuchnia gospodarcza w gmachu szkoły powszechnej nr. 22 (im. Juljusza Słowackiego), z której korzystają szkoły żeńskie, położone w Załężu.

h) W gmachu szkolnym w Załęskiej Hałdzie.

i) W dzielnicy IV. (Ligota) udziela się nauki gospodarstwa domowego dla dziewcząt tej szkoły w osobnej kuchni, urządzonej w starym budynku szkolnym, położonym naprzeciwko gmachu szkolnego.

### Wychowanie fizyczne w szkołach powszechnych.

Na cele wychowania fizycznego młodzieży szkół powszechnych, położonych na terenie miasta Katowic, służą następujące sale gimnastyczne:

a) przy szkole powszechnej nr. 2 (im. Marji Konopnickiej),

b) przy szkole powszechnej 9 i 10 (im. Henryka Sienkiewicza),

c) przy Domu Ludowym w Katowicach-Zawodziu,

d) przy szkole powszechnej nr. 22 (im. J. Słowackiego) w dzielnicy III,

e) przy szkole powszechnej nr. 25 (im. Ks. Damrota) w Załęskiej Hałdzie.

W czasie wolnym od nauki, t. zn. w godzinach wieczorowych z sal gimnastycznych korzystają za zgodą Magistratu miejscowe towarzystwa gimnastyczne i Ośrodek Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego.

### Nauczycielstwo szkół powszechnych.

Kierowników i nauczycieli szkół powszechnych w górnośląskiej części Województwa Śląskiego mianuje Wojewoda Śląski na mocy ustawy z dnia 9 stycznia 1923 r., uchwalonej przez Sejm Śląski. Na obsadzenie posad kierowników szkół, oraz posad nauczycielskich miasto wobec tego stanu rzeczy nie ma żadnego wpływu. Decyduje o tem wyłącznie Wydział Oświecenia Publicznego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego, gdyż wydatki personalne szkół powszechnych pokrywa Skarb Śląski.

### Nadzór higieniczny.

Nadzór lekarski nad dziatwą szkół powszechnych wykonuje 11 lekarzy w charakterze pracowników kontraktowych.

Do zadań lekarza szkolnego należy nadzór nad stanem budynku pod względem higjenicznym, badanie wszystkich dzieci nowowstępujących, wypełnianie wykazów indywidualności oraz udzielanie pierwszej pomocy lekarskiej dzieciom w razie nieszczęśliwego wypadku. Czynności lekarzy szkolnych określone są przepisami służbowemi, wydanemi przez Magistrat. Dzieci chore na oczy badane są przez osobnego lekarza okulistę, którym jest p. Dr. Konrad Pojda.

Reorganizacji opieki higjenicznej nad szkołami powszechnemi, z którą połączone są większe wydatki, w okresie sprawozdawczym nie przeprowadzono, gdyż Korporacje Miejskie nie mogły uchwalić potrzebnych wyższych kredytów.

Dzieci chore na zęby leczy się w osobnych szkolnych klinikach dentystycznych, a mianowicie:

a) Dzieci pochodzące z Katowic - centrum, z Katowickiej Hałdy, z Brynowa i z Ligoty w klinice dentystycznej przy ul. Stawowej. Kliniką tą kieruje nadal długoletni jej kierownik, lekarz dentysta p. Różanowicz.
b) Dzieci z dzielnicy II. w klinice dentystycznej, mieszczącej się w gmachu szkolnym przy ul. Bogucickiej 4 w Zawodziu. Czynności lekarza sprawuje lekarz dentysta p. Gabryś-Grzybowska.
c) Dzieci z dzielnicy III. (Załęże i Dąb) leczone są w klinice dentystycznej, pomieszczonej w Ratuszu w Załężu. Funkcje lekarza dentysty spełnia lekarz p. Dr. Talewski.

## Wydatki na szkolnictwo powszechne.

W roku obrachunkowym 1931/32 wynosiły wydatki na szkolnictwo powszechne ogółem zł 1.307.009,69, z czego zł 475.870,29 wydatków zwyczajnych, zaś zł 831.139,40 wydatków nadzwyczajnych.

Dochody wynosiły:

| | |
|---|---|
| za używanie ubikacyj w szkołach powszechnych | 2.490,65 zł |
| dochody z opłat od dzieci zamiejscowych i t. p. | 629,90 „ |
| Razem: | 3.120,55 zł |
| a zatem niedobór: | 1.303.889,14 zł |

Rzeczowe wydatki miasta na 1 ucznia szkoły powszechnej w okresie sprawozdawczym, przyjmując stan uczniów według frekwencji z dnia 1 września 1931 r., wynosiły więc

**83,25 zł.**

Wydatki osobowe szkół powszechnych, t. zn. pobory kierowników szkół i nauczycieli ponosi Skarb Śląski.

## Frekwencja uczniów szkół powszechnych

według stanu z dnia 1 lutego 1932 r. przedstawia się jak następuje:

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Szk. powsz. | 1 | 19 oddz. | 926 uczn. i uczenic. | w tem 886 chł. | i 40 dziew. |
| „ „ | 2 | 22 „ | 1087 „ „ | „ 215 „ | 872 „ |
| „ „ | 3 | 18 „ | 809 „ | | |
| „ „ | 4 | 19 „ | 857 „ „ | „ 791 „ | 66 „ |
| „ „ | 5 | 11 „ | 463 „ „ | „ 221 „ | 242 „ |
| „ „ | 6 | 3 „ | 110 „ „ | „ 63 „ | 47 „ |
| „ „ | 7 | 9 „ | 415 „ „ | „ 226 „ | 189 „ |
| „ „ | 8 | 11 „ | 202 „ „ | „ 115 „ | 87 „ |
| „ „ | 9 | 14 „ | 562 „ „ | | |
| „ „ | 10 | 10 „ | 441 „ „ | | |
| „ „ | 11 | 6 „ | 273 „ „ | „ 135 „ | 138 „ |
| „ „ | 12 | 16 „ | 736 „ „ | „ 721 „ | 15 „ |
| „ „ | 13 | 15 „ | 625 „ „ | | |
| „ „ | 14 | 15 „ | 691 „ | | |
| „ „ | 15 | 14 „ | 660 „ | | |
| „ „ | 16 | 8 „ | 387 „ „ | „ 181 „ | 206 „ |
| „ „ | 17 | 13 „ | 614 „ „ | „ 299 „ | 315 „ |
| „ „ | 18 | 13 „ | 642 „ „ | „ 305 „ | 337 „ |
| „ „ | 19 | 10 „ | 451 „ „ | „ 213 „ | 238 „ |
| „ „ | 20 | 14 „ | 618 „ „ | „ 64 „ | 554 „ |
| „ „ | 21 | 14 „ | 668 „ | | |
| „ „ | 22 | 16 „ | 721 „ | | |
| „ „ | 23 | 11 „ | 509 „ | | |
| „ „ | 24 | dotąd nie uruchomiona | | | |
| „ „ | 25 | 9 oddz. | 412 uczn. i uczenic. w | „ 205 „ | 207 „ |
| „ „ | 26 | 1 „ | 37 „ „ | „ 17 „ | 20 „ |
| „ „ | 27 | 8 „ | 300 „ „ | „ 136 „ | 164 „ |
| „ „ | 28 | 2 „ | 79 „ „ | „ 42 „ | 37 „ |
| „ „ | 29 | 4 „ | 155 „ „ | „ 95 „ | 60 „ |
| „ „ | 30 | 21 „ | 942 „ „ | „ 483 „ | 459 „ |
| Razem: | | 346 oddz. | 15392 uczn. i uczenic, | w tem 7691 chł. | i 7701 dziew. |

## B. Szkolnictwo wydziałowe.

W okresie sprawozdawczym pokrywało miasto wydatki na szkoły wydziałowe, gdyż jak w ubiegłych latach, tak i w tym okresie Urząd Wojewódzki subwencji nie przyznał, zaś wniosek Magistratu o upaństwowienie szkół wydziałowych załatwił Urząd Wojewódzki odmownie ze względu na to, że Wydział Oświecenia Publicznego szkół w obecnym stanie organizacyjnym nie mógłby przyjąć.

Zamknięcie rachunkowe za rok obrachunkowy 1931/32 wykazuje kwotę 822.354,34 zł tytułem wydatków na 4 istniejące szkoły wydziałowe.

Taksy pobierane w szkołach wydziałowych wynosiły na początku roku sprawozdawczego 77, zł. W drugiem półroczu szkolnem, t. j. od 1 lutego 1932 r. podwyższono je do

kwoty 112,— zł rocznie. Dzieci funkcjonarjuszów państwowych, komunalnych i wojskowych zawodowych oraz dzieci rodziców niezamożnych korzystały z 50%-owej zniżki taksy.

Ze względu na trudne położenie płatników, spowodowane pogłębiającym się kryzysem gospodarczym, jest ściąganie taks szkolnych bardzo utrudnione. Ściąganie odbywało się w dotychczasowych terminach. Rodzice niezamożni mieli jak dotąd możność płacenia taks w czterech, a w drugiem półroczu nawet w 5-ciu równych ratach z tem, że do 5 dnia czwartego wzgl. piątego miesiąca odnośnego półrocza całkowita taksa musiała być uiszczona pod rygorem niedopuszczenia uczniów do dalszych zajęć szkolnych. I tych nikłych kwot, w dodatku rozłożonych na dogodne raty, rodzice w wyznaczonych terminach nie uiszczają, tak że po upływie ostatniego terminu zmuszone są Kierownictwa szkół do wydalenia z zakładów uczniów, których rodzice zalegają z taksami.

Szkoły wydziałowe żeńskie pomieszczone są w dwóch budynkach przy ul. Szkolnej 5 i 7, zaś szkoły wydziałowe męskie w budynku przy ul. Szkolnej 9.

Na cele wychowania fizycznego służy szkołom wydziałowym sala gimnastyczna, położona przy tych szkołach, posiadająca kompletne urządzenie do gimnastyki. Kosztem 840,— zł przystosowano salę do urządzania gier i zabaw podczas pory zimowej przez założenie siatek drucianych na oknach.

Z sali gimnastycznej korzystają w czasie pozaszkolnym (wieczorami) miejscowe Towarzystwa gimnastyczne i Ośrodek Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego.

Szkoły wydziałowe posiadają w gmachu szkoły wydziałowej żeńskiej wzorowo urządzoną pracownię fizyczno-chemiczną, gabinety: przyrodniczy i geograficzny, kuchnię gospodarczą, szwalnię dla szkół żeńskich oraz maszyny do pisania dla uczniów i uczenic klas IX.

Istniejące budynki nie wystarczają na pomieszczenie wszystkich 4 szkół wydziałowych o jednej porze. Z tych też powodów nauka odbywać się musi na zmianę jeden tydzień przedpołudniem, zaś w drugim tygoniu popołudniu. Wpływa to ujemnie na zdrowie dziatwy szkolnej i nauczycielstwa, lecz z braku kredytów narazie złu zaradzić nie można.

Frekwencja szkół wydziałowych przedstawia się jak następuje:

## a) polska szkoła wydziałowa żeńska:

| Dnia 28 czerwca 1931: | Dnia 1 września 1931: | Dnia 1 lutego 1932: |
|---|---|---|
| klasa I 1 oddział | klasa I 1 oddział | klasa I 1 oddział |
| „ II 1 „ | „ II 1 „ | „ II 1 „ |
| „ III 1 „ | „ III 1 „ | „ III 1 „ |
| „ IV 2 oddziały | „ IV 2 oddziały | „ IV 2 oddziały |
| „ V 3 „ | „ V 3 „ | „ V 3 „ |
| „ VI 3 „ | „ VI 3 „ | „ VI 3 „ |
| „ VII 2 „ | „ VII 2 „ | „ VII 2 „ |
| „ VIII 2 „ | „ VIII 2 „ | „ VIII 2 „ |
| „ IX 2 „ | „ IX 2 „ | „ IX 2 „ |
| Razem: 17 oddziałów z 744 uczenicami, w tem 647 miejscowych i 97 zamiejscowych | Razem: 17 oddziałów z 706 uczenicami, w tem 621 miejscowych i 85 zamiejscowych. | Razem: 17 oddziałów z 709 uczenicami, w tem 622 miejscowych i 87 zamiejscowych. |

W dniu 1 lutego 1932 r. zatrudniano w szkole 25 sił nauczycielskich. Szkołą kieruje p. rektor Chrząstkowski, który równocześnie jest zarządcą gmachów szkół wydziałowych żeńskich. Kierowniczką pracowni fizyczno-chemicznej jest p. Zającówna.

Lekarzem szkolnym jest p. Dr. Knosała.

## b) Polska szkoła wydziałowa męska:

| Dnia 28 czerwca 1931: | Dnia 1 września 1931: | Dnia 1 lutego 1932: |
|---|---|---|
| klasa I 1 oddział | klasa I 1 oddział | klasa I 1 oddział |
| „ II 1 „ | „ II 1 „ | „ II 1 „ |
| „ III 1 „ | „ III 1 „ | „ III 1 „ |
| „ IV 3 oddziały | „ IV 3 oddziały | „ IV 3 oddziały |
| „ V 4 „ | „ V 3 „ | „ V 3 „ |
| „ VI 3 „ | „ VI 3 „ | „ VI 3 „ |
| „ VII 2 „ | „ VII 2 „ | „ VII 2 „ |
| „ VIII 1 oddział | „ VIII 2 „ | „ VIII 2 „ |
| „ IX 1 „ | „ IX 1 oddział | „ IX 1 oddział |
| Razem: 17 oddziałów z 702 uczniami, w tem 605 miejscowych i 97 zamiejscowych. | Razem: 17 oddziałów 709 uczniami, w tem 614 miejscowych i 95 zamiejscowych. | Razem: 17 oddziałów z 706 uczniami, w tem 610 miejscowych i 96 zamiejscowych. |

W dniu 1 lutego 1932 r. zatrudniano w szkole 21 sił nauczycielskich pod kierownictwem p. rektora Śniehoty, który jest zarządcą gmachu szkół wydziałowych męskich i kierownikiem administracyjnym szkoły wydziałowej męskiej dla mniejszości językowej niemieckiej.

Lekarzem szkolnym jest nadal p. Dr. Knosała.

## c) Szkoła wydziałowa żeńska dla mniejszości językowej niemieckiej:

| Dnia 28 czerwca 1931: | Dnia 1 września 1931: | Dnia 1 lutego 1932: |
| --- | --- | --- |
| klasa I 1 oddział | klasa I 1 oddział | klasa I 1 oddział |
| „ II 1 „ | „ II 1 „ | „ II 1 „ |
| „ III 1 „ | „ III 1 „ | „ III 1 „ |
| „ IV 2 oddziały | „ IV 2 oddziały | „ IV 2 oddziały |
| „ V 3 „ | „ V 2 „ | „ V 2 „ |
| „ VI 2 „ | „ VI 3 „ | „ VI 3 „ |
| „ VII 2 „ | „ VII 2 „ | „ VII 2 „ |
| „ VIII 2 „ | „ VIII 2 „ | „ VIII 2 „ |
| „ IX 2 „ | „ IX 2 „ | „ IX 2 „ |
| Razem: 16 oddziałów z 661 uczenicami, w tem 525 miejscowych i 136 zamiejscowych. | Razem: 16 oddziałów z 593 uczenicami, w tem 482 miejscowych i 111 zamiejscowych. | Razem: 16 oddziałów z 583 uczenicami, w tem 476 miejscowych i 107 zamiejscowych. |

W dniu 1 lutego 1932 r. zatrudniano w szkole 20 sił nauczycielskich. Kierownikiem szkoły jest nadal p. rektor Smolarczyk.

Z wyjątkiem 1 siły wytoczono całemu gronu nauczycielskiemu tej szkoły dochodzenia dyscyplinarne. Dotychczas zawieszono 5 sił w czynnościach służbowych z ograniczeniem uposażenia służbowego do połowy.

Lekarzem szkolnym jest p. Dr. Kapelner.

## c) Szkoła wydziałowa męska dla mniejszości językowej niemieckiej:

| Dnia 28 czerwca 1931: | Dnia 1 września 1931: | Dnia 1 lutego 1932: |
| --- | --- | --- |
| klasa I 1 oddział | klasa I 1 oddział | klasa I 1 oddział |
| „ II 1 „ | „ II 1 „ | „ II 1 „ |
| „ III 1 „ | „ III 1 „ | „ III 1 „ |
| „ IV 2 oddziały | „ IV 2 oddziały | „ IV 2 oddziały |
| „ V 3 „ | „ V 2 „ | „ V 2 „ |
| „ VI 2 „ | „ VI 3 „ | „ VI 3 „ |
| „ VII 2 „ | „ VII 2 „ | „ VII 2 „ |
| „ VIII 2 „ | „ VIII 2 „ | „ VIII 2 „ |
| „ IX 1 oddział | „ IX 1 oddział | „ IX 1 oddział |
| Razem: 15 oddziałów z 637 uczniami, w tem 532 miejscowych i 105 zamiejscowych. | Razem: 15 oddziałów z 630 uczniami, w tem 550 miejscowych i 80 zamiejscowych. | Razem: 15 oddziałów z 621 uczniami, w tem 530 miejscowych i 91 zamiejscowych. |

W dniu 1 lutego 1932 r. zatrudniano w szkole 19 sił nauczycielskich. Kierownikiem pedagogicznym jest nadal p. Schultzik, zaś kierownictwo administracyjne, jak poprzednio zaznaczono, spoczywa w rękach rektora polskiej szkoły wydziałowej męskiej p. Śniehoty.

Z wyjątkiem p. Schultzika oraz 1 siły nauczycielskiej wytoczono całemu gronu nauczycielskiemu tej szkoły dochodzenia dyscyplinarne. Dotychczas zawieszono 2 siły w czynnościach służbowych z ograniczeniem uposażenia służbowego do połowy.

Z sal wykładowych szkół wydziałowych w czasie pozaszkolnym korzystają różne miejscowe towarzystwa kulturalno-oświatowe na urządzanie kursów oświatowych i t. p.

W aulach tych szkół w porze wieczorowej ćwiczą miejscowe towarzystwa śpiewacze.

| | |
|---|---|
| Jak poprzednio wymieniono, wynosiły wydatki na szkolnictwo wydziałowe w okresie sprawozdawczym 1931/32 . . . . | 822.354,34 zł |
| z czego przypada na wydatki osobowe . | 747.271,48 „ |
| zaś na wydatki rzeczowe . . . . . . | 75.082,86 „ |

| | |
|---|---|
| Tytułem taks szkolnych wpłynęło | 154.386,39 zł |
| z innych dochodów . . . . | 953,50 . |
| Razem: | 155.339,89 zł |

Niedobór pokryty przez miasto wynosił więc 667.014,45 złotych.

Do 1 ucznia szkoły wydziałowej dopłacało zatem miasto w roku obrachunkowym 1931/32

**254.68 zł.**

## C. Szkolnictwo średnie ogólnokształcące.

Zapowiedzianej reorganizacji szkolnictwa średniego ogólnokształcącego do tej pory nie zrealizowano, a zatem ustrój tych szkół był ten sam jak w ubiegłym okresie sprawozdawczym.

### Statystyka.

Frekwencja przedstawiała się następująco:

a) **Miejskie gimnazjum żeńskie, zakład główny (polski):**

| **Dnia 28 czerwca 1931:** | | | **Dnia 1 września 1931:** | | | **Dnia 1 lutego 1932:** | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| klasa | I | 2 oddziały | klasa | I | 2 oddziały | klasa | I | 2 oddziały |
| „ | II | 2 „ | „ | II | 2 „ | „ | II | 2 „ |
| „ | III | 2 „ | „ | III | 2 „ | „ | III | 2 „ |
| „ | IV | 2 „ | „ | IV | 2 „ | „ | IV | 2 „ |
| „ | V | 1 oddział | „ | V | 2 „ | „ | V | 2 „ |
| „ | VI | 1 „ | „ | VI | 1 oddział | „ | VI | 1 oddział |
| „ | VII | 1 „ | „ | VII | 1 „ | „ | VII | 1 „ |
| „ | VIII | 1 „ | „ | VIII | 1 „ | „ | VIII | 1 „ |
| Razem: 12 oddziałów z 418 uczenicami, w tem 323 miejscowych i 95 zamiejscowych. | | | Razem: 13 oddziałów z 480 uczenicami, w tem 407 miejscowych 73 zamiejscowych. | | | Razem: 13 oddziałów z 482 uczenicami, w tem 407 miejscowych i 75 zamiejscowych. | | |

### b) Oddział dla mniejszości językowej niemieckiej miejskiego gimnazjum żeńskiego:

| Dnia 28 czerwca 1931: | Dnia 1 września 1931: | Dnia 1 lutego 1932: |
|---|---|---|
| klasa I 1 oddział | klasa I 1 oddział | klasa I 1 oddział |
| „ II 1 „ | „ II 1 „ | „ II 1 „ |
| „ III 1 „ | „ III 1 „ | „ III 1 „ |
| „ IV 1 „ | „ IV 1 „ | „ IV 1 „ |
| „ V 1 „ | „ V 1 „ | „ V 1 „ |
| „ VI 1 „ | „ VI 1 „ | „ VI 1 „ |
| „ VII 1 „ | „ VII 1 „ | „ VII 1 „ |
| „ VIII 1 „ | „ VIII 1 „ | „ VIII 1 „ |
| „ 6 lic. 1 „ | „ 7 lic. 1 „ | „ 7 lic. 1 „ |
| „ 6 lic. 1 „ | | |
| Razem: 10 oddziałów | Razem: 9 oddziałów | Razem: 9 oddziałów |
| z 247 uczenicami, w tem 161 miejscowych i 86 zamiejscowych. | z 238 uczenicami, w tem 152 miejscowych 86 zamiejscowych. | z 233 uczenicami, w tem 155 miejscowych i 78 zamiejscowych. |

Jak wynika z powyższej statystyki, w oddziale dla mniejszości językowej niemieckiej zwinęła się automatycznie klasa 6 licealna z dniem 1 września 1931 r., co stoi w łączności z przekształceniem zakładu tego z dawniejszego typu licealnego na szkołę średnią ogólno-kształcącą. Ostatnia klasa licealna 7 zwinie się w nowym okresie sprawozdawczym, a to z dniem 1 września 1932 r. Nawiązując do kwestji reorganizacji tegoż zakładu, o której wspomniano w zeszłorocznem sprawozdaniu, nadmienia się, iż odnośne uchwały Korporacyj Miejskich, nadające oddziałom dla mniejszości językowej niemieckiej miejskiego gimnazjum żeńskiego typ humanistyczny, zatwierdził Wydział Oświecenia Publicznego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach reskryptem z dnia 5 kwietnia 1932 r. L. O. P. III. 1584/2.

Administrację obydwóch oddziałów sprawuje nadal dyrektorka p. Irena Wojciechowska.

### c) Miejskie gimnazjum męskie im. Mikołała Kopernika zakład główny (polski):

| Dnia 28 czerwca 1931: | Dnia 1 września 1931: | Dnia 1 lutego 1932: |
|---|---|---|
| klasa I 1 oddział | klasa I 1 oddział | klasa I 1 oddział |
| „ II 2 oddziały | „ II 2 oddziały | „ II 2 oddziały |
| „ III 2 „ | „ III 2 „ | „ III 2 „ |
| „ IV 2 „ | „ IV 2 „ | „ IV 2 „ |
| „ V 2 „ | „ V 2 „ | „ V 2 „ |
| „ VI 2 „ | „ VI 2 „ | „ VI 2 „ |
| „ VII 2 „ | „ VII 2 „ | „ VII 2 „ |
| „ VIII 2 „ | „ VIII 2 „ | „ VIII 2 „ |
| Razem: 15 oddziałów | Razem: 15 oddziałów | Razem: 15 oddziałów |
| z 522 uczniami, w tem 289 miejscowych i 233 zamiejscowych. | z 545 uczniami, w tem 341 miejscowych i 204 zamiejscowych. | z 535 uczniami, w tem 348 miejscowych i 187 zamiejscowych. |

d) **Oddział dla mniejszości językowej niemieckiej miejskiego gimnazjum męskiego im. Mikołaja Kopernika:**

| Dnia 28 czerwca 1931: | | | Dnia 1 września 1931: | | | Dnia 1 lutego 1932: | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| klasa I | 1 | oddział | klasa I | 1 | oddział | klasa I | 1 | oddział |
| „ II | 1 | „ | „ II | 1 | „ | „ II | 1 | „ |
| „ III | 1 | „ | „ III | 1 | „ | „ III | 1 | „ |
| „ IV | 1 | „ | „ IV | 1 | „ | „ IV | 1 | „ |
| „ V | 1 | „ | „ V | 1 | „ | „ V | 1 | „ |
| „ VI | 1 | „ | „ VI | 1 | „ | „ VI | 1 | „ |
| „ VII | 1 | „ | „ VII | 1 | „ | „ VII | 1 | „ |
| „ VIII | 1 | „ | „ VIII | 1 | „ | „ VIII | 1 | „ |
| Razem: 8 oddziałów z 219 uczniami, w tem 141 miejscowych i 78 zamiejscowych. | | | Razem: 8 oddziałów z 211 uczniami, w tem 144 miejscowych i 67 zamiejscowych. | | | Razem: 8 oddziałów z 206 uczniami, w tem 142 miejscowych i 64 zamiejscowych. | | |

Podobnie jak w gimnazjum żeńskiem sprawuje agendy dyrektora obydwóch oddziałów nadal p. dyrektor Dr. Feliks Steuer.

Magistrat zamierzał dla oddziałów mniejszościowych zaangażować kierowników pedagogicznych. Ponieważ jednak wynik ogłoszonych konkursów był ujemny, sprawę tę odroczono na dalszy rok.

## Utrzymanie.

Szkoły średnie ogólnokształcące utrzymywało miasto przeważnie z własnych funduszów, albowiem dochody
a) z subwencji wojewódzkiej,
b) z opłat szkolnych
osięgły tylko 42,23% wydatków ogólnych.

Ze Skarbu Śląskiego na utrzymanie szkół średnich ogólnokształcących otrzymał Magistrat tytułem subwencji 108.828,88 zł, t. j. po potrąceniu na fundusz administracyjny 600,— zł, z którego Wydział Oświecenia Publicznego opłaca nauczycieli, biorących udział w kursach, urządzanych przez państwowe władze szkolne. W roku 1930/31 subwencja wojewódzka wynosiła 184.000,— zł.

Dochód z taks szkolnych z uwagi na zbyt wysokie koszta utrzymania szkół średnich ogólnokształcących musiał być podwyższony, co osiągnięto drogą podwyższenia taks. Do końca I. półrocza szkolnego, t. j. do dnia 31 stycznia 1932 r. taksa szkolna wynosiła 150,— zł od ucznia wzgl. uczenicy rocznie. Rozporządzeniem Wojewody Śląskiego z dnia 11 stycznia 1932 r. L. O. P. III. 2137, wydanem w porozumieniu z Śląską Radą Wojewódzką, w sprawie opłat szkolnych w wojewódzkich i komunalnych szkołach średnich ogólnokształcących podwyższono taksę administracyjną od 1 lutego 1932 r. na 200,— zł rocznie.

Sposób ściągania taks nie doznał zmiany.

Od uczniów i uczenic zamiejscowych, którzy wstąpili do zakładu dopiero 1 września 1931 r. wzgl. w czasie późniejszym, pobiera się podwójną taksę szkolną, a zatem pobierano od tych uczniów w pierwszem półroczu roku szkolnego 1931/32 300,— zł w stosunku rocznym i 440,— zł w półroczu drugiem. Aby zasady nieutworzenia klas równoległych nie naruszyć, Kuratorjum szkół średnich ogólnokształcących na posiedzeniu z dnia 23 lipca 1931 r. wzięło pod uwagę przyjęcie uczniów (uczenic) zamiejscowych tylko dla wypełnienia odnośnych klas, jednak pod warunkiem opłacenia taksy w wysokości kwoty, którą miasto dopłaca do 1 ucznia wzgl. uczenicy tak, by przez przyjęcie uczniów zamiejscowych niedobór wzgl. dopłata się nie powiększyła. Postanowiono zatem pobierać opłatę podwójną, na co wyraził Magistrat zgodę uchwałą z dnia 4 sierpnia 1931 r. nr. 34.

W celu uniknięcia jakiejkolwiekbądź kolizji w pobieraniu taks poza ramą obowiązującą rozporządzeniem o pobieraniu opłat szkolnych, Magistrat przed przyjęciem danego ucznia wzgl. uczenicy zażądał od osób z ustawy odpowiedzialnych za wychowanie dziecka deklaracji, iż dobrowolnie zobowiązują się opłacać podwójną taksę, rezygnując zarazem z góry z wszelkich ulg. Nowoprzyjętym uczniom przyznawano ulgi w wypadkach zupełnego ubóstwa wzgl. w wypadkach zasługujących na uwzględnienie.

## Pomieszczenie.

Szkoły średnie ogólnokształcące mają dostateczne pomieszczenie, lecz z uwagi na brak pomieszczenia dla innych szkół, musiano stawić do dyspozycji ubikacje szkół średnich ogólnokształcących innym szkołom, mianowicie:

a) gmach gimnazjum męskiego im. Mikołaja Kopernika publicznej szkole dokształcającej zawodowej II, która używa 15 ubikacyj w godzinach popołudniowych i wieczorowych prócz sali gimnastycznej. Inne pomieszczenie klas publicznej szkoły dokształcającej zawodowej II nie było możliwe. Umieszczenie takie nastręczało trudności, o których wspomniano w sprawozdaniu zeszłorocznem. Mimo usilnych starań około polepszenia stanu, wszelkie wysiłki Magistratu w tym kierunku były daremne z braku ubikacyj szkolnych w centrum miasta;

b) gmach gimnazjum żeńskiego w szkole powszechnej żydowskiej. Nauka w tej szkole odbywa się jak dotąd wyłącznie w porze popołudniowej. I w tym wypadku starania Magistratu około rozwiązania kwestji innego pomieszczenia szkoły były bezcelowe.

Jak dotąd, korzystają w godzinach wieczorowych z ubikacyj obu zakładów miejscowe towarzystwa kulturalno-oświatowe itp. Aule obydwóch zakładów zajęte są w godzinach wieczorowych przez towarzystwa śpiewacze.

### Higjena szkolna.

Przydzielenie szkołom średnim ogólnokształcącym stałej opieki lekarskiej nie doszło do skutku; podobnie jak w szkołach powszechnych i wydziałowych sprawują nadzór lekarski p. Dr. Seltenreichowa w gimnazjum żeńskiem, zaś p. Dr. Śmieja w gimnazjum męskiem.

### Budżet.

W roku obrachunkowym 1931/32 wydatki na szkolnictwo średnie ogólnokształcące wynosiły według zamknięcia rachunkowego (patrz. Dz. VI. Rozdz. E.) . 669.440,75 zł

| | | |
|---|---|---|
| z Rozdz. F, § 42, „Na ubezpieczenie nauczycieli" przypada dla personelu szkół średnich ogólnokształcących . . . . | | 10.643.80 „ |
| czyli razem: | | 680.084,55 zł |
| z której to kwoty przypada: | | |
| na wydatki osobowe . | 615.540,14 zł | |
| na wydatki rzeczowe . | 64.544,41 „ | |
| Dochody składają się: | | |
| z taks szkolnych . . | 176.654,50 zł | |
| z subwencji wojewódzkiej . | 108.828,88 „ | |
| z innych dochodów . . | 1.699,25 „ | |
| razem: | | 287.182,63 zł |
| Niedobór pokryty przez miasto wynosił zatem: | | 392.901,92 zł |

Do 1 ucznia wzgl. uczenicy szkół średnich ogólnokształcących dopłacało miasto w okresie sprawozdawczym, biorąc za podstawę frekwencję uczniów wzgl. uczenic według stanu z dnia 1 września 1931 r.

**266,55 zł.**

## D. Szkolnictwo Zawodowe.

### a) Szkoły dokształcające zawodowe:

Na terenie miasta Katowic istnieje 6 publicznych szkół dokształcających zawodowych, do których uczęszcza młodzież kształcąca się w rzemiośle oraz osoby młodociane, zatrudnione w handlu.

Dla tych szkół nie posiada miasto osobnego gmachu szkolnego. Projekt budowy osobnego gmachu dla szkół za-

wodowych dotychczas nie mógł być zrealizowany, gdyż z powodu panującego kryzysu gospodarczego nie znaleziono kredytu na ten cel. Szkoły te musiały więc nadal pozostać w budynkach szkół powszechnych.

W okresie sprawozdawczym były szkoły zawodowe pomieszczone w następujących gmachach:

a) Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa I. w gmachu szkoły powszechnej 1 (im. Marszałka Józefa Piłsudskiego) przy ul. Jagiellońskiej,
b) Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa II. w gmachu gimnazjum męskiego im. Mikołaja Kopernika oraz część klas w gmachu szkoły powszechnej 1 (im. M. J. Piłsudskiego),
c) Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa III. w gmachu szkoły powszechnej 16 (im. Jana III. Sobieskiego) w Katowicach II. przy ul. Staszyca,
d) Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa IV. w gmachu szkoły powszechnej 23 (im. Jana Kochanowskiego) w Katowicach III. (Załęże) przy ul. Wojciechowskiego 99 a.
e) Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa V. (żeńska) w gmachu szkoły powszechnej 2 (im. Marji Konopnickiej) w ubikacjach używanych przez szkołę dokształcającą zawodową VI. (handlową),
f) Publiczna szkoła dokształcająca zawodowa VI. (handlowa) w gmachu szkoły powszechnej 2 (im. Marji Konopnickiej) w Katowicach przy ul. Bartosza Głowackiego 6.

Kierownictwa wspomnianych szkół sprawują nadal dotychczasowi kierownicy, a to:

kierownikiem tymczasowym publ. szk. dokszt. zaw. I. jest p. Mieczysław Bakoś,

kierownikiem ubocznym publ. szk. dokszt. zaw. II. jest p. Stanisław Rzeczowski,

kierownikiem ubocznym publ. szk. dokszt. zaw. III. jest p. K. Müller,

kierownikiem ubocznym publ. szk. dokszt. zaw. IV. jest p. Kiełczewski,

kierownikiem ubocznym publ. szk. dokszt. zaw. V. jest p. Bartoszewicz,

kierownikiem stałym publ. szk. dokszt. zaw. VI. jest p. Bartoszewicz,

Frekwencja uczniów szkół dokształcających zawodowych przedstawiała się następująco:

a) **w dniu 28 czerwca 1931 r.:**

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Publiczna szkoła dokszt. zaw. | I. | klas | 27, | uczniów | | 860 |
| " " " " | II. | " | 22, | " | | 648 |
| " " " " | III. | " | 9, | " | | 229 |
| " " " " | IV. | " | 6, | " | | 227 |
| " " " " | V. | " | 3, | uczenic | | 94 |
| " " " " | VI. | " | 21, | uczniów i uczenic | | 618 |
| Razem: | | klas | 88, | uczniów | | 2676 |

b) **w dniu 1 września 1931 r.:**

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Publiczna szkoła dokszt. zaw. | I. | klas | 20, | uczniów | 739 |
| " " " " | II. | " | 15, | " | 604 |
| " " " " | III. | | 6, | " | 224 |
| " " " " | IV. | " | 4, | " | 182 |
| " " " " | V. | " | 3, | uczenic | 89 |
| " " " " | VI. | " | 15, | uczniów i uczenic | 551 |
| Razem: | | klas | 63, | uczniów | 2389 |

c) **w dniu 1 lutego 1932 r.:**

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Publiczna szkoła dokszt. zaw. | I. | klas | 19, | uczniów | 678 |
| " " " " | II. | " | 14, | " | 589 |
| " " " " | III. | " | 6, | " | 206 |
| " " " " | IV. | " | 3, | " | 130 |
| " " " " | V. | " | 2, | uczenic | 100 |
| " " " " | VI. | " | 13, | uczniów i uczenic | 473 |
| Razem: | | klas | 57, | uczniów | 2176 |

Jak z powyższych zestawień frekwencyjnych wynika, liczba uczniów szkół zawodowych dokształcających gwałtownie spada jako skutek wciąż pogłębiającego się kryzysu gospodarczego i połączonego z tem zmniejszenia się ilości zatrudnionych pracowników.

W roku szkolnym 1931/32 zatrudniano przy szkołach dokształcających zawodowych od I do VI.

| | | |
|---|---|---|
| a) nauczycieli | stałych | 3 |
| b) " | tymczasowych | 6 |
| c) " | kontraktowych | 45 |
| d) " | dochodzących | 20 |
| | Razem: | 74 sił nauczycielskich. |

Nauczyciele dochodzący i kontraktowi składają się przeważnie z nauczycieli bezrobotnych, po części z mistrzów rzemieślniczych i techników.

W okresie sprawozdawczym przyznawało Województwo ze Skarbu Śląskiego, tak jak w poprzednich latach, subwencję na utrzymanie szkół dokształcających zawodowych w wysokości 50 % wydatków osobowych.

Wydatki na szkolnictwo dokształcające wynosiły w roku obrachunkowym 1931/32:

| | |
|---|---|
| a) na szkoły dokształcające I. do V. . . . | 159.874,71 zł |
| b) na szkołę dokształcającą VI. . . . . . | 64.438,29 „ |
| c) na ogniska młodzieży tych szkół . . . | 1.500.— „ |
| Razem | 225.813,— zł |

Dochody przedstawiały się jak następuje:

| | |
|---|---|
| a) tytułem opłat od rzemieślników i przemysłowców wpłynęło . . . . . . | 41.957,36 zł |
| b) tytułem opłat od pracodawców kupieckich . . . . . . . . . . . . . . | 17.392,65 „ |
| c) tytułem subwencji wojew. dla szkół I—V | 72.720,05 „ |
| d) tytułem subwencji wojew. dla szkoły VI | 26.981,90 „ |
| Razem: | 159.051,96 zł |

Niedobór pokryty przez miasto wynosił zatem 66.761,04 złotych.

Do 1 ucznia szkół dokształcających zawodowych dopłacało więc miasto w roku obrachunkowym 1931/32, biorąc za podstawę ilość uczniów według stanu z dnia 1 września 1931 r.

**27,95 zł.**

## b) Miejska szkoła handlowa.

### Pomieszczenie.

Miejska szkoła handlowa, która mieściła się w ubikacjach szkoły powszechnej przy ul. Szafranka, przeniesioną została w miesiącu październiku 1931 r. do gmachu dawniejszej szkoły powszechnej im. Królowej Jadwigi w dzielnicy II. w związku z przydzieleniem tej szkoły do nowopostawionego gmachu przy ul. Bogucickiej 4. Do dyspozycji szkoły handlowej stoją wszelkie ubikacje starego gmachu szkoły powszechnej imienia Królowej Jadwigi.

## Statystyka.

Frekwencja szkoły była następująca:

| Dnia 28 czerwca 1931 r.: | | | Dnia 1 września 1931 r.: | | | Dnia 1 lutego 1932 r.: | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Klasa | I m. | 41 uczniów | Klasa | I m. i ż. | 53 uczn. | Klasa | I m. i ż. | 52 uczn. |
| „ | I ż. | 51 uczenic | „ | II m. | 37 uczn. | „ | II m. | 36 uczn. |
| „ | II m. | 31 uczniów | „ | II ż. | 44 uczen. | „ | II ż. | 43 uczen. |
| „ | II ż. | 32 uczenic | „ | III m. | 25 uczn. | „ | III m. | 25 uczn. |
| „ | III m. | 17 uczniów | „ | III ż. | 25 uczen. | „ | III ż. | 25 uczen. |
| „ | III ż. | 18 uczenic | | | | | | |
| Razem | 6 kl. | 190 uczniów i uczenic | Razem | 5 kl. | 184 uczniów i uczenic | Razem | 5 kl. | 181 uczniów i uczenic |
| w tem | | 64 miejscowych | w tem | | 78 miejscowych | w tem | | 78 miejscowych |
| | | 126 zamiejscow. | | | 106 zamiejscow. | | | 103 zamiejscow. |

Ilość klas miejskiej szkoły handlowej doznała od początku roku szkolnego, t. j. od 1 września 1931 r. pewnej zmiany, gdyż nie zezwolono na utworzenie paralelki w klasie I. Klasa I. jest zatem koedukacyjną, gdyż Magistrat postanowił nieprzyjmować do tej klasy uczniów i uczenic zamiejscowych. Ponieważ zgłosiło się do klasy I. tylko 40 uczniów i uczenic miejscowych, uwzględniono tylko zgłoszenia uczniów i uczenic zamiejscowych do wypełnienia klasy w liczbie 13.

Właściwie miano utworzyć z dniem 1 września 1931 r. klasę IV., a to w myśl istniejącego już od 4 lat projektu. Wówczas szkoła handlowa była szkołą 3-klasową. Od roku szkolnego 1928 zaprowadzono, począwszy od klasy I., program naukowy dla 4-klasowej szkoły i w ciągu dalszych lat projekt został zrealizowany, tak iż z początkiem roku szkolnego 1931 wchodziło już w rachubę utworzenie klasy IV. Ponieważ zgłoszeń uczniów miejscowych do tej klasy było tylko 9, zatem Korporacje Miejskie postanowiły dla tak małej liczby uczniów i uczenic nie otwierać klasy IV.

Na wniosek Rady Rodzicielskiej grono nauczycielskie miejskiej szkoły handlowej zgodziło się za minimalnem wynagrodzeniem udzielać nauki uczniom i uczenicom w klasie IV. Magistrat w porozumieniu z Wydziałem Oświecenia Publicznego zezwolił zatem na bezpłatne korzystanie z ubikacyj i pomocy naukowych przez tę klasę. Innego rodzaju ciężarów na utrzymanie klasy IV. Magistrat jednak nie mógł wziąć na siebie.

Agendy dyrektora miejskiej szkoły handlowej sprawuje nadal nauczyciel p. Antoni Czylok.

Grono nauczycielskie składało się z dyrektora, z 7 nauczycieli etatowych i 3 nauczycieli kontraktowych.

## Utrzymanie.

Miejska szkoła handlowa znajduje się na utrzymaniu miasta Katowic. Na pokrycie wydatków pobiera się taksy szkolne, a to na podstawie statutu miejscowego z dnia 25 marca 1931 r., ogłoszonego w Gazecie Urzędowej z dnia 9 czerwca 1931 r. nr. 20, poz. 9. Rodzaj opłat i ich wysokość, jak również warunki ulg, przewiduje wyraźnie wspomniany statut.

## Budżet.

W okresie sprawozdawczym wydatki na miejską szkołę handlową wynosiły według zamknięcia rachunkowego:

| | | |
|---|---|---|
| ogółem . . . . . . . . | | 97.882,49 zł |
| z czego wydatki osobowe wynoszą . . . . | 87.462,69 zł | |
| zaś wydatki rzeczowe . | 10.419,80 „ | |

Dochody wynoszą:

| | | |
|---|---|---|
| a) z taks szkolnych . . | 33.488,— zł | |
| b) z subwencji wojewódzkiej 9000,— zł, z których jednak z powodu zamknięcia już budżetu 500,— zł zaprzychodowano w nowym budżecie t. j. na rok 1932/33, a zatem faktyczny dochód z tego tytułu wynosił . . . . | 8.500.— „ | |
| | Razem: | 41.988,— „ |

| | |
|---|---|
| Niedobór, pokryty przez miasto wynosił zatem . . . . . . . . | 55.894,49 zł |

Do 1 ucznia wzgl. uczenicy dopłacało miasto w okresie sprawozdawczym, biorąc za podstawę frekwencję uczniów według stanu z dnia 1 września 1931 r.

**303,77 zł.**

Do uwagi, zawartej w poprzedniem sprawozdaniu odnośnie projektu budowy gmachu dla szkół zawodowych nadmienić wypada, że zastój gospodarczy nie pozwolił na zrealizowanie tego projektu tak, iż szkoły zawodowe dokształcające jak dotąd będą musiały używać ubikacyj innych szkół w godzinach popołudniowych wzgl. wieczorowych.

## Ogólne zestawienie wydatków na szkolnictwo i wychowanie fizyczne.

| Oznaczenie szkół | Wydatki zwyczajne zł | Wydatki nadzwyczajne zł | Wpływy z taks, subwencyj itp. zł | Niedobór zł |
|---|---|---|---|---|
| Szkoły powszechne . . . | 475.870.29 | 831.139.40 | 3.120.55 | 1.303.889.14 |
| Szkoły wydziałowe . . . | 822.354.34 | — | 155.339.89 | 667.014.45 |
| Szkoły śred. ogólnokształc. | 680.084.55 | — | 287.182.63 | 392.901.92 |
| Szkoły zaw. dokształcające | 225.813.— | | 159.051.96 | 66.761.04 |
| Szkoła handlowa . . . . | 97.882.49 | — | 41.988.— | 55.894.49 |
| Wydatki związane z wychowaniem fizycznem ludności (boiska, popieranie towarzystw sportowych, przysposobienia wojskow. itp.) | 14.850.— | — | — | 14.850.— |
| Razem: | 2.316.854.67 | 831.139.40 | 646.683.03 | 2.501.311.04 |

# Kultura i sztuka.

## Teatr Miejski.

W okresie sprawozdawczym Teatr miejski prowadziło, jak w poprzednich latach, Towarzystwo Przyjaciół Teatru Polskiego. Kontrakt zawarty w roku 1928 upłynął z końcem czerwca 1931 r. Z początkiem sezonu gry 1931/32 zawarto zatem z Towarzystwem Przyjaciół Teatru Polskiego nowy kontrakt na dalsze 3 lata. Według tego kontraktu miasto oddaje Towarzystwu Przyjaciół Teatru Polskiego gmach teatralny bezpłatnie i ponosi prócz tego wydatki za opał i światło, wydatki na opłacanie mistrza teatralnego, 1 stolarza, 2 portjerów, 2 elektryków, szatnierek, bileterek, uprzątaczek i stróża nocnego. Prócz tego otrzymało Towarzystwo Przyjaciół Teatru Polskiego na cele przedstawień teatralnych polskich w Katowicach w okresie sprawozdawczym subwencję w wysokości 149,000 zł.

Dyrekcja Teatru Polskiego spoczywała nadal w rękach dotychczasowego dyrektora Marjana Sobańskiego, wyznaczonego na to stanowisko przez Zarząd Towarzystwa Przyjaciół Teatru Polskiego.

Dział operowy zlikwidowany został z końcem sezonu gry 1930/31, tak iż w sezonie 1931/32 Teatr Polski prowadził jedynie operetkę i dramat.

Przedstawienia dla mniejszości językowej niemieckiej Urządzała Niemiecka Gmina Teatralna, której Towarzystwo Przyjaciół Teatru Polskiego odstępowało gmach teatralny na

dwa dni powszednie w tygodniu i w ostatnią niedzielę w miesiącu.

Tytułem subwencji na prowadzenie przedstawień teatralnych niemieckich otrzymała Niemiecka Gmina Teatralna w okresie sprawozdawczym 26.000,— zł w gotówce.

Niemiecka Gmina Teatralna własnego zespołu aktorskiego nie posiadała, lecz sprowadzała do Katowic Teatr Niemiecki z zagranicy.

Wydatki związane z utrzymaniem Teatru, ponoszone przez miasto, wynosiły w roku obrachunkowym 1931/32:

| | | |
|---|---|---|
| a) utrzymanie budynku i urządzenia wewnętrznego . . . . . . . . . . . | 145.918,01 | zł |
| b) wynagrodzenie personelu technicznego, opłacanego przez miasto i wydatki rzeczowe . . . . . . . . . . . . . | 82.645,67 | „ |
| c) subwencje dla Towarzystwa Przyjaciół Teatru Polskiego . . . . . . . . | 149.000,— | „ |
| d) subwencja dla Niem. Gminy Teatralnej | 26.000,— | „ |
| razem: | 403.563,68 | zł |

Dochody przedstawiały się jak następuje:

| | | |
|---|---|---|
| a) z czynszu dzierżawnego za bufet teatralny . . . . . . . . . . . . . | 1.400,— | zł |
| b) opłaty z szatni . . . . . . . . . . | 58.674,80 | „ |
| razem: | 60.074,80 | zł |

| | | |
|---|---|---|
| Niedobór, czyli czysty wydatek miasta na Teatr wynosił zatem . . . . . . . | 343.488,88 | zł |

Dalsze wydatki na cele kulturalno-oświatowe, poniesione przez miasto, wynosiły w okresie sprawozdawczym:

| | | |
|---|---|---|
| a) na subwencjonowanie bibljotek, towarzystw kulturalno - oświatowy, na stypendja itp. . . . . . . . . . | 20.034,21 | zł |
| b) na subwencjonowanie Śląskiej Pomocy Naukowej . . . . . . . . . . . . . | 15.000,— | „ |
| razem: | 35.034,21 | zł |

Ogólne wydatki zwyczajne na oświatę wynosiły więc w okresie sprawozdawczym:

| | | |
|---|---|---|
| a) wydatki na szkolnictwo . . . . . . | 2.316.854,67 | zł |
| b) wydatki na teatr . . . . . . . . . . | 403.563,68 | „ |
| c) wydatki na kulturę i sztukę . . . . | 35.034,21 | „ |
| razem: | 2.755.452,56 | zł |

Ogólne wydatki zwyczajne miasta w roku obrachunkowym 1931/32 wynosiły 15.520.557,89 zł, zatem wydatki na oświatę w tym okresie stanowią 17,75% ogólnych wydatków.

# Opieka społeczna i szpitalnictwo.

## I. Działalność Urzędu Opieki nad inwalidami z powstań, wojny i pozostałych po poległych.

Działalność Urzędu oparta była w roku sprawozdawczym na tych samych zasadach, jak w latach ubiegłych i dzieli się nadal na dwie części, a mianowicie na samodzielny i poruczony zakres działania.

### a) Samodzielny zakres działania.

W okresie sprawozdawczym udzielono zapomóg:

| | |
|---|---|
| w gotówce . . . . . . . . . . . . . | 5.485,— zł |
| w naturaljach (węgiel, odzież, mleko, zapomogi gwiazdkowe) . . . . . . . . . | 5.216,— „ |
| razem: | 10.701,— zł |

Prócz tego korzystało 231 osób z nadzwyczajnych zapomóg w kwocie 6.930 zł.

Z ambulatoryjnej opieki lekarskiej korzystało 365 osób. Koszta opieki lekarskiej łącznie z kosztami za medykamenta wynosiły 2.233,01 zł.

Koszta pogrzebowe i koszta utrzymania w zakładach opiekuńczych wynosiły 662 zł.

W roku sprawozdawczym zaopatrzono ofiary z wojny i powstań:

a) w ubranka i obuwie dla komunikantów,
b) w ziemniaki na zimę,
c) w mleko z kuchni mlecznych,
d) wysłano dzieci wspomnianych ofiar do uzdrowiska w Gorzycach.

Ogólne koszta opieki nad inwalidami w roku sprawozdawczym wynosiły 22.109,37 zł, z czego miasto ponosiło — 11.642,37 zł, pozostałe zaś 10.467 zł Śląski Urząd Wojewódzki.

### b) Zakres poruczonej działalności.

Działalność tego zakresu regulują przepisy ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i pozostałych po poległych. W wykonaniu powierzonych mu agend Urząd pośredniczy przy uzyskaniu pożyczek, kapitalizowaniu rent wojskowych jak również zapośrednicza ciężkouszkodzonych inwalidów do pracy.

W okresie sprawozdawczym zapośredniczono do pracy 2-ch ciężkouszkodzonych przy 39 zarejestrowanych. Zapośredniczenie dalszych ciężkouszkodzonych było niemożli-

we z powodu zastoju w ciężkim przemyśle, jak wogóle wskutek unieruchomienia większych warsztatów pracy.

Za pośrednictwem tutejszego Urzędu uzyskało z pośród ofiar wojennych 11 osób długoterminowe pożyczki z funduszów wojewódzkich na łączną kwotę 24.450 zł. — Również osiągnęło 14 inwalidów wojennych częściową wzgl. zupełną kapitalizację swej renty na łączną kwotę 26.388,04 zł.

Z kapitalizacji zaopatrzenia wojskowego nie mogą ustawowo korzystać wdowy, sieroty i rodzice wojenni.

Z polecenia Urzędu Wojewódzkiego przeprowadzono w roku sprawozdawczym na terenie miasta Katowic rejestrację:

a) bezrobotnych ciężko uszkodzonych,
b) wszelkich przedsiębiorstw, które zależnie od liczby załogi zatrudniać winny ciężko uszkodzonych.

Współpraca z organizacjami itp. była w roku sprawozdawczym zgodna.

## II. Działalność Urzędu Młodzieży.

### 1. Stacje Opieki nad Matką i Dzieckiem.

Stan Stacji Opieki nad Matką i Dzieckiem na terenie miasta Katowic w porównaniu do roku ubiegłego nie uległ żadnym zmianom i przedstawia się następująco:

1) Stacja I. przy ul. Słowackiego 37 pod kierownictwem naczelnego lekarza Dr. Roszaka,
2) Stacja II. w ratuszu w Zawodziu, pod kierownictwem Dr. Adamczyka,
3) Stacja III. w Zakładzie ks. Markiefki w Bogucicach, pod kierownictwem Dr. Skupina,
4) Stacja IIV. w Dębie, ul. Dębowa 23, pod kierownictwem lekarza Dr. Szczepańskiego,
5) Stacja V. w dawn. ratuszu w Załężu, pod kierownictwem lekarza Dr. Głucha.
6) Stacja VI. w Katowickiej Hałdzie, ul. Kochłowicka 8 — (dom sypialny) pod kierownictwem lekarza Dr. Czechanowskiego,
7) Stacja VII. w ratuszu w Ligocie, pod kierownictwem lekarza Dr. Malinowskiego.

W Stacjach opieki nad matką i dzieckiem udziela się porad lekarskich matkom oraz niewiastom ciężarnym. Porady dla matek odbywają się w każdej Stacji raz w tygodniu z wyjątkiem Stacji I., która jest czynna dwa razy w tygodniu Poradnie dla niewiast ciężarnych są czynne raz w miesiącu.

Frekwencja dzieci i niewiast ciężarnych uczęszczających do Stacyj przedstawiają się w okresie sprawozdawczym następująco:

| | |
|---|---|
| a) ogólna liczba dzieci w pierwszym dniu roku sprawozdawczego . . . . . . . | 1.908 |
| b) liczba dzieci przyjętych w ciągu roku | 1.386 |
| c) liczba dzieci wypisanych w ciągu roku | 570 |
| d) liczba dzieci zmarłych w ciągu roku . | 47 |
| e) ogólna liczba dzieci w ostatnim dniu ro-roku sprawozdawczego . . . . . . | 2.677 |
| w roku 1930: | 1.908 |
| zatem więcej dzieci: | 769 |

**Wyszczególnienie:**

ad a) Liczba dzieci: ślubnych 1.622
nieślubnych 286
Razem: 1.908

| ad | B. | | C. | | D. | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | ślubn. | nieśl. | ślubn. | nieśl. | ślubn. | nieśl. |
| Liczba dzieci od 0—12 mies. życia | 1.142 | 222 | 51 | 20 | 29 | 10 |
| Liczba dzieci od 1 roku do 2 lat . | 15 | 2 | 19 | 5 | 2 | 2 |
| Liczba dzieci powyżej 2 lat . . . | 2 | 3 | 400 | 75 | 3 | 1 |
| Liczba dzieci karmionych piersią . | 666 | 148 | 15 | 5 | 8 | 1 |
| Liczba dzieci dokarmionych . . . | 239 | 60 | 4 | — | 12 | 4 |
| Liczba dzieci karmionych sztucznie | 254 | 59 | 451 | 95 | 14 | 8 |

ad e) Liczba dzieci: ślubnych 2.277
nieślubnych 400
Razem: 2.677

Ogólna ilość dzieci zbadanych przez lekarza 16.351

Liczba odwiedzin domowych dokonanych przez pielęgniarki . . . . . . . . . . . . . 1.795

Wysłano do szpitala dzieci . . . . . . 22

„ „ ambulatorjum dzieci . . . . 274

**Poradnie dla niewiast ciężarnych.**

1. Liczba kobiet cięż. w pierwszym dniu roku sprawozdawczego . . . . . . 21 zam. 6 niezam. razem 27
2. Liczba kobiet cięż. zapisanych w ciągu roku . . . 34 „ 5 „ „ 39

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 3. | Liczba kobiet cięż., które odbyły poród w ciągu roku | 23 | zam. | 7 | niezam. | razem | 30 |
| 4. | Liczba kobiet cięż. w ostatnim dniu roku sprawozdaw. | 32 | „ | 4 | „ | „ | 36 |

**W ciągu roku wydano w Stacjach bezpłatnie:**

| | | |
|---|---|---|
| cukru . . . . | 1.180 | kg. |
| grysiku . . . . . | 827 | „ |
| mąki . . . . . | 301 | „ |
| kakao . . . . . | 1.091 | paczek |
| sucharków . . . . | 1.808 | „ |
| mondaminy . . . . | 348 | „ |
| tranu . . . . . | 356 | butelek |
| biocakolu . . . . | 13 | „ |
| hemogenu . . . . | 8 | „ |
| surówki . . . . | 22 | metr. |

## 2. Kuchnie mleka.

Zadaniem kuchni mleka jest zaopatrzyć niemowlęta i matki karmiące w zdrowe i pełnowartościowe mleko według recepty lekarskiej. Mieszanki służą już dla dokarmiania niemowląt w wypadkach, gdy młoda matka nie może sama wykarmić dziecka, względnie też wogóle służą zastępczo w miejsce pokarmu matki w tych znowu wypadkach, gdy matka pokarmu nie posiada.

Zmiany w kuchniach mleka nie zaszły, i na terenie miasta Katowic istnieją nadal 3 kuchnie a mianowicie:
a) przy ul. Raciborskiej 28 — dzielnica I. (szpital dla dzieci)
b) przy ul. Krakowskiej — dzielnica II. (ratusz)
c) przy ul. Wojciechowskiego 99 — dzielnica III.

W roku sprawozdawczym zakupiono dla kuchni 126.456 litrów mleka w wartości 43.757,16 zł i za 6.898,85 zł produktów. czyli razem 50.656,01 zł. Z tego wydano butelek po 200 gram. 660.779.

Podział mleka uskuteczniono dla:

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| osób prywatnych . . | 291.151 | but. | wartości | 27.320,98 | zł. |
| Urzędu Opieki nad ubog. | 67.608 | „ | „ | 5.324,78 | „ |
| Urzędu Pośredn. Pracy . | 184.393 | „ | „ | 14.879,66 | „ |
| Szpitala dla dzieci . . | 91.848 | „ | „ | 11.608,03 | „ |
| Urzędu Zdrowia . . . | 21.393 | „ | „ | 1.660,15 | „ |
| Ochronki miejskiej . . | 4.386 | „ | „ | 359,12 | „ |
| Razem: | 660.779 | but. | wartości | 61.152,72 | zł. |

W porównaniu do roku ubiegłego wydano więcej: 112.087 but. wartości 4.780,43 zł.

Specjalnych mieszanek według recepty lekarskiej sporządzono ogółem 57.842. W porównaniu do roku ubiegłego zatem 6.793 porcyj więcej.

Kuchnie mleka utrzymane były z funduszów miejskich i subwencyj wojewódzkich. Ogólne wydatki wynosiły 65.781,76 złotych.

### 3. Gabinety naświetlań.

Gabinety służą naświetlaniu lampą kwarcową dzieci we wieku szkolnym, a to rachitycznych, skrofulicznych i zagrożonych gruźlicą. Naświetlanie, dokonywane zimą, ma na celu udostępnienie najbiedniejszej dziatwie promieni słońca górskiego, działających uzdrawiająco na młody organizm i hartujących ciało od chorób zakaźnych, szczególnie od gruźlicy. Gabinety naświetlań istnieją:

1. w ubikacjach obok Stacji Opieki nad Matką i Dzieckiem w gmachu admin. w dzielnicy III. przy ul. Wojciechowskiego 63,
2. w ubikacjach szkoły powszechnej im. Piotra Skargi, który to gabinet w ciągu roku sprawozdawczego został tam przeniesiony z ubikacyj obok Stacji Opieki nad Matką i Dzieckiem w dzielnicy I. przy ul. Słowackiego 37.

Naświetlania odbywały się tylko w porze zimowej i to turnusami po 15 naświetlań dla każdego dziecka. Wyboru dzieci potrzebujących naświetlań dokonywali lekarze szkolni; naświetlania odbywały się przez siostry miejskie.

W dzielnicy I. odbywały się naświetlania w poniedziałki i czwartki, w dzielnicy III. we wtorki i piątki.

W roku sprawozdawczym naświetlano razem 262 dzieci, w tem 107 chłopców i 155 dziewcząt. Ogólna ilość dokonanych naświetlań wynosiła 2.349.

Utrzymanie gabinetów naświetlań i koszta naświetlania dzieci lampą kwarcową wynosiły w roku sprawozdawczym 1.686,11 złotych. Naświetlanie jest bezpłatne.

### 4. Opieka nad kalekami.

Zgodnie z ustawą z dnia 6 maja 1920 r. o publicznej opiece nad kalekami przeprowadził Urząd tut. rejestację kalek do 18 roku życia, zamieszkałych na terenie miasta Katowic.

W roku sprawozdawczym zarejestrowano 334 kalek, z tego osób męskich 180 i 154 żeńskich.

Leczono ogółem na koszt Urzędu, kas chorych i własnej rodziny 92 kalek, w tem 54 osób męskich i 38 osób żeńskich. Koszta związane z opieką tą wynosiły 1.435,14 zł.

Zadaniem przychodni dla kalek jest:

1 udzielanie porad wszelkim kalekom bez względu na wiek i stosunki materjalne,

2. udzielanie porad wszystkim osobom do lat 18, które zagrożne są kalectwem.

## 5. Urząd Sierocy.

Zadania Urzędu Sierocego regulują przepisy kodeksu cywilnego. Urząd Sierocy działa jako organ pomocniczy Sądu Opiekuńczego.

Stan pupilów wykazuje następujące zestawienie:

Z końcem roku sprawozdawczego znajdowało się na terenie miasta Katowic pod opieką 5.209 pupilów.

Z tego było wypadków:

| | |
|---|---|
| a) opiekuńczych | 4.058 |
| b) kuratorskich | 647 |
| c) doradczych | 504 |
| w tem dzieci pochodzenia do a) | |
| ślubnego | 1.524 |
| nieślubnego | 2.534 |
| z tego | |
| półsierot | 2.741 |
| pełnosierot | 1.317 |

Z ogólnej liczby opiekuństw itp. prowadzą:

| | | |
|---|---|---|
| a) opiekun zawodowy i generalny | 937 | |
| b) matka dziecka | 475 | |
| c) opiekunowie zwyczajni | 3.797 | |
| W roku sprawozdawczym ubyło | 884 | |
| i przybyło | 1.212 | wypadków opiekuńczych itp. |

Na wezwanie Sądu Opiekuńczego odbyło się 1 wspólne posiedzenie radców sierot w celu zaznajomienia ich z obowiązującemi przepisami i pouczenia ich o sposobie wykonywania obowiązków.

## 6. Opiekuństwo generalne.

Opiekuństwo generalne reguluje statut o opiekuństwie generalnem, na podstawie którego opiekun generalny przejmuje prawa i obowiązki opiekuna dla tych nieletnich, pochodzenia ślubnego lub nieślubnego, którzy są ciężarem opieki społecznej. Opiekun generalny wykonuje te same czynności co opiekun zawodowy z tą tylko różnicą, że opieka generalna kończy się zwykle wtenczas, gdy pupil przestanie być ciężarem opieki publicznej.

W roku sprawozdawczym było wypadków opieki generalnej ogółem 179, z tego 110 chłopców i 69 dziewcząt.

Skarg alimentacyjnych wytoczono razem 25, z tego ukończono 12, oddalono 3, a 10 jest jeszcze w toku. Nie było możliwem wytoczyć skarg w 37 wypadkach z powodu nieznajomości ojca nieślubnego, śmierci ojca nieślubnego, zaginięcia ojca nieślubnego itp.

Tytułem alimentów ściągnięto od ojców nieślubnych razem 525,— zł.

W roku sprawozdawczym dokonano w 8 wypadkach przysposobienia dziecka przez odpowiednie rodziny. Sądowe koszta przysposobienia w niektórych wypadkach zapłacono z funduszów miejskich, dając w ten sposób możność słabiej sytuowanym rodzinom adoptowania dzieci, będących ciężarem opieki społecznej.

### 7. Opiekuństwo zawodowe.

Czynności opiekuna zawodowego są te same co opiekuna generalnego z tą tylko różnicą, że czynności opiekuna zawodowego kończą się zasadniczo z ukończeniem sporu alimentacyjnego. Działalność w roku sprawozdawczym obracała się w tych samych prawie ramach co w roku ubiegłym i przedstawia się następująco:

| | | |
|---|---|---|
| Z roku 1930 na rok 1931 przechodzi . . | 1,058 | dzieci |
| W ciągu roku sprawozdawczego przybyło . | 127 | „ |
| Razem: | 1.185 | dzieci |

W ciągu roku sprawozdawczego ubyło z powodu:

| | | |
|---|---|---|
| śmierci dziecka . . . . . . . . | 32 | dzieci |
| legitymacji dziecka . . . . . . . | 46 | „ |
| wyprowadzenia się dziecka , . . . | 56 | „ |
| pełnoletności dziecka . . . . . . | 34 | „ |
| przysposobienia dziecka . . . . | 6 | „ |
| mianowania innego opiekuna . . . | 253 | „ |
| Razem ubyło: | 427 | dzieci. |

Z końcem roku sprawozdawczego znajdowało się pod opieką 758 dzieci.

### Sprawy alimentacyjne.

Ojcowie dzieci nieślubnych płacili na utrzymanie dzieci:

| | | |
|---|---|---|
| dobrowolnie opiekunowi . . . | w 53 | wypadkach |
| przymusowo . . . . . . . | „ 48 | „ |
| dobrowolnie matce dziecka . . | „ 81 | „ |
| dzieci na utrzymaniu ojca . . | „ 58 | „ |
| jednorazowe odprawy . . . . | „ 3 | „ |
| Razem: | w 243 | wypadkach. |

Na utrzymanie dzieci nie płacono z powodu:

| | | | |
|---|---|---|---|
| bezrobocia ojca nieślubnego | w | 298 | wypadkach |
| śmierci ojca nieślubnego . . | „ | 36 | „ |
| nieznajomości ojca nieślubnego | „ | 23 | „ |
| przegrania sporu aliment. . . | „ | 27 | „ |
| ukończenie przez pupila 16 r. życia | „ | 28 | „ |
| nieznanego pobytu ojca nieślubn. | „ | 56 | „ |
| innych przyczyn . . . . . | „ | 10 | „ |
| nieukończenia sporu alimentac. | „ | 216 | „ |
| Razem: | w | 694 | wypadkach. |

## Świadczenia pupilów.

| | | |
|---|---|---|
| Rentę sierocą z ubezp. socjalnego pobiera | 26 | dzieci |
| Zaopatrzenie wojskowe . . . . . | 12 | „ |
| Świadczenia z innych instytucyj . . . | 4 | „ |
| Razem: | 42 | dzieci. |

Alimentów wypłacono ogółem na ręce opiekuna 26.470,— złotych prócz rent socjalnych, które wypłacono matkom dzieci lub rodzicom pielęgnacyjnym.

Prócz skarg alimentacyjnych, wytoczonych w roku 1930, wytoczono w roku sprawozd. dalsze skargi, a mianowicie:

| | |
|---|---|
| u władz sądowych w Katowicach | 83 |
| u władz zamiejscowych | 59 |
| Razem: | 142 |

Rozpraw sądowych w Katowicach, na których osobiście zastępował opiekun zawodowy pupilów, odbyło się w roku sprawozdawczym 336, z tego w sądach zamiejscowych 48.

Opiekun zawodowy udziela również stronom porad we wszelkich sprawach opiekuńczych, a szczególnie informuje opiekunów zwyczajnych o postępowaniu alimentacyjnem.

## 8. Żłóbek miejski.

Żłóbek miejski znajduje się w Katowicach I. przy ulicy Strzeleckiej 11 i pomieścić może ogółem 60 dzieci. W Żłóbku miejskim przebywają dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej, a więc dzieci ślubne i nieślubne, między niemi podrzutki, sieroty i takie dzieci, których matka przebywa we więzieniu itp. Dzieci przebywają w żłóbku zasadniczo do lat 6. Ze żłóbka oddaje się dzieci do sierocińca lub zakładów wychowawczych lub też na płatne wychowanie do rodzin prywatnych. W razie przysposobienia dziecka przez odpowiednich małżonków, Urząd tut. ponosi koszta sądowe. Dzieci znajdują się pod opieką wykwalifikowanych sióstr pielęgniarek.

Na początku roku sprawozdawczego przebywało w żłóbku ogółem 29 dzieci.

| | | |
|---|---|---|
| W ciągu roku przybyło | 11 dzieci | |
| W ciągu roku zwolniono | 11 „ | |

a mianowicie:

| | | |
|---|---|---|
| a) na wychowanie do sierocińców | 3 chłopców | |
| b) do domostwa rodziców | 6 „ | 2 dziewczynki |
| Razem: | 9 chłopców | 2 dziewczynki |

Obecny stan 36 dzieci.

## 9. Kurs piastunek.

Kurs odbywa się nadal wedle ustalonego programu. W roku sprawozdawczym ukończyło kurs 7 piastunek z 15 przyjętych kandydatek.

Kurs trwa 6 miesięcy i wydaje kwalifikowane siły do opiekowania się dzieckiem. Na kurs przyjmuje się zasadniczo dziewczęta od 18—20 roku życia. Po ukończonym kursie każda uczenica otrzymuje świadectwo.

## 10. Ochronki.

Zmiany w ochronkach w roku sprawozdawczym nie zaszły. Na terenie miasta Katowic istnieją 22 ochronki dla dzieci w wieku przedszkolnym, z czego:

| | | | |
|---|---|---|---|
| a) w szkołach powszechnych | 11, | klas | 11 |
| b) w zakładach wzgl. sierocińcach | 6 | „ | 7 |
| c) prywatnych | 2 | „ | 2 |
| d) miejskich | 2 | „ | 2 |
| e) kolejowych | 1 | „ | 1 |
| Razem: | 22, | klas | 23 |

Na utrzymanie wszystkich ochronek na terenie miasta Katowic wydano w roku sprawozdawczym ogółem 20.815,04 złotych. Ogólne koszta pokryto z funduszów miejskich. Śląski Urząd Wojewódzki w roku sprawozdawczym na ten cel nie udzielił żadnych subwencyj.

Do ochronek uczęszczało w roku sprawozdawczym 1.123 dzieci.

## 11. Ogniska dla młodzieży.

W roku sprawozdawczym popierano materjalnie Ogniska Młodzieży w Załężu i w Dębie, stanowiące własność miasta. Na zakup sprzętów, czasopism i dzienników oraz na urządzenie gwiazdki, wycieczek krajoznawczych itp. w ogniskach wyasygnowano ogółem 3.657,67 zł.

Prócz tego przychodził Urząd tut. z wydatną pomocą Stowarzyszeniom Młodzieży Polskiej, istniejącym przy parafjach, w formie subwencji. Otrzymali:

| | |
|---|---|
| 1. Stow. M. P. przy kośc. N. M. P. | 300,— zł |
| 2. Stow. M. P. przy kośc. Piotra i Pawła | 90,20 „ |
| 3. Stow. M. P. przy kośc. w Bogucicach | 300,— „ |
| Razem: | 690,20 zł |

Kierownikami Ognisk Stow. Młodzieży w roku sprawozdawczym byli:

1. Ognisko Załęże, nauczyciel Gola Stanisław,
2. Ognisko Dąb, nauczyciel Pająk.

Ogniska Młodzieży okazują wiele żywotności i skupiają dziennie poważną liczbę młodzieży, odciągając ją od zgubnych niebezpieczeństw ulicy i restauracji, a temsamem tworzą one kluby młodzieży pracującej, gdzie pielęgnuje się sport, zabawy, śpiew i życie towarzyskie.

## 12. Wychowanie zapobiegawcze.

Pod koniec roku 1931 zarejestrowanych było 335 wypadków, co do których wdrożono postępowanie zapobiegawcze w roku sprawozdawczym i w latach ubiegłych.

Dzieci po części znajdują się pod stałym nadzorem i kontrolą Urzędu Opieki nad Młodzieżą, po części przebywają w zakładach wychowawczych. Z chwilą zgłoszenia wypadku o upadku moralnym, stawia się dziecko pod stałą kontrolę Urzędu do 18 wzgl. 21 roku życia, niezależnie od tego, czy stawiony został wniosek o wdrożenie wychowania zapobiegawczego lub nie.

W roku sprawozdawczym wdrożono przeciw 24 małoletnim (w tem 8 dziewcząt i 16 chłopców) postępowanie zapobiegawcze. Do Sądu wysłano 19 wniosków (16 chłopców i 3 dziewcząt) o wydanie uchwały o wychowaniu zapobiegawczem. Reszta pozostała pod nadzorem Urzędu Opieki nad Młodzieżą.

W roku sprawozdawczym Sąd Grodzki w Katowicach wydał 37 uchwał, mocą których

1. umieszczono:

| | |
|---|---|
| a) w zakładzie ks. Markiefki | 4 chłopców i 4 dziewczęta |
| b) w zakł. wych. w Cieszynie | 9 „ „ |
| Razem: | 13 chłopców i 4 dziewczęta |

2. zawieszono postępowanie zapobiegawcze:

a) na przeciąg 6 mies. odnośnie do 3 chłopców i 2 dziewcząt
b) „ „ 1 roku „ „ 6 „
c) „ „ 2 lat „ „ 1 chłopca

3. Umorzono postępowanie zapobiegawcze z powodu:
a) ukończenia 18 roku życia 5 chłopców i 3 dziewcząt.

Ogółem przebywa w zakładach wychowawczych 55 chłopców i 23 dziewcząt, a to:

| | | |
|---|---|---|
| a) w zakł. wych. ks. Markiefki w Katowicach . . . . . | 21 chłopców | i 16 dziewcząt |
| b) w Śl. Kraj. Zakł. Wychowawczym w Cieszynie . . | 33 „ | |
| c) w zakł. wychowawczym w Częstochowie . . . . | 1 chłopiec | 6 „ |
| d) w opiece prywatnej . . . | 1 „ | 1 „ |
| Razem: | 56 chłopców | i 23 dziewcząt |
| w tem dzieci pochodz. ślubnego | 44 chłopców | i 16 dziewcząt |
| „ nieślubnego | 12 „ | 7 „ |

Koszta utrzymania w zakładach wychowawczych ponosi wyłącznie Śl. Urząd Wojewódzki, zaś Magistrat ponosi tylko koszta I-szej wyprawy i koszta podróży, które w razie możności ściąga się od rodziców wychowanka.

## 13. Dożywianie biednej dziatwy szkolnej.

W roku sprawozdawczym odbywało się dożywianie biednej dziatwy szkolnej w dalszym ciągu i w ten sam sposób jak w latach ubiegłych. Jedynie strona finansowa akcji i sposób zakupu żywności uległy reorganizacji. Dożywianie odbywa się na koszt miasta i Urzędu Wojewódzkiego. Fundusze pobierali dawniej kierownicy szkół, którzy dowolnie zakupywali bułki i mleko, poczem rozliczali się wobec inspektoratu szkolnego, ostatni zaś wobec Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego wzgl. Magistratu. Taki sposób dożywiania miał wiele stron ujemnych.

W roku sprawozdawczym fundusze asygnowane przez Śląski Urząd Wojewódzki wpływały zamiast do inspektoratu szkolnego, do kasy miejskiej i akcja prowadzona była wyłącznie przez Urząd tut., który też ustalił cyfrę mających być dożywianych w każdej szkole dzieci.

Rachunki za dostarczoną żywność regulował Urząd tut. Kierownicy szkół potwierdzali jedynie odbiór dostarczonego towaru.

Przeprowadzona reorganizacja zakupu żywności okazała się praktyczniejsza ze względu na centralizację po znacznie niższych cenach i powiększyła przez to cyfrę dożywianych dzieci.

Ogólne koszta dożywiania biednej dziatwy szkolnej w roku sprawozdawczym wynosiły **54.356,— zł.**

Uwzględniano dzieci najuboższe, które otrzymały dziennie jedną bułkę i ¼ litra mleka.

Dożywianych było ogółem 2.492 dzieci, z tego dzieci bezrobotnych 1.734. Wydano w ciągu roku sprawozdawczego ogółem 531.143 porcyj.

## 14. Kolonje lecznicze i wakacyjne.

### a) Uzdrowisko dla dzieci miasta Katowic w Gorzycach Śl.

Uzdrowisko, uruchomione dnia 19 maja 1930 roku jest własnością miasta i stanowi trwały pomnik uczczenia 10-cio lecia istnienia Państwa Polskiego pod nazwą „Prezydenta R. P. Ignacego Mościckiego". Położone jest na prawym brzegu rzeki Odry w pięknej, pagórkowatej i lesistej okolicy powiatu rybnickiego i oddalone o kilka klm. od trójkąta trzech Państw (Polska, Czechosłowacja i Niemcy). Do zamku w uzdrowisku przylega piękny park o powierzchni około 105 ha, w którym znajdują się place do gier i zabaw, stawy zaopatrzone w łódki, plaże słoneczno-kąpielowe i wielka ilość ganków i ścieżek spacerowych. W pobliżu zamku założono na obszarze około 12 morgowym ogród warzywny, który zaopatruje zakład w potrzebną jarzynę. Zamek zaopatrzony jest wzorowo. Urządzenia ubikacyj odpowiadają celom uzdrowiska i nowoczesnym wymogom higjeny. Uzdrowisko jest otwarte przez cały rok z wyjątkiem miesięcy listopada i kwietnia. Do uzdrowiska wysyła się dzieci rachityczne, niedokrwiste i niedorozwinięte, które przez kilkutygodniowy pobyt w uzdrowisku przy intensywnem odżywianiu mają zyskać na siłach i stać się odpornemi przeciwko różnym chorobom wieku dziecięcego, a zwłaszcza przeciw gruźlicy. Wszystkie dzieci wysyłane do uzdrowisko poddaje się poprzedniemu badaniu lekarskiemu z obawy przed chorobami zakaźnemi. Do uzdrowiska wysyła się chłopców i dziewczęta na przemian. Transporty odbywają sie koleją w osobnych wagonach i pod dozorem konwojentów (odpowiedzialnych osób). W wyjątkowych wypadkach udziela się rodzicom dzieci zapomogi na zakup potrzebnej bielizny lub odzieży, pozatem otrzymują dzieci najbiedniejsze w uzdrowisku bezpłatnie wypożyczone ubranka harcerskie, względnie praktyczne fartuszki. Służbę wychowawczą wykonują miejskie siostry pielęgniarki pod nadzorem kierowniczki.

Zakład pomieścić może 120 dzieci.

Posiłki podaje się 5 razy dziennie, według ustalonych norm.

Dzieci mają zapewnioną opiekę lekarską i sanitarną oraz ubezpieczone są od nieszczęśliwych wypadków.

W roku sprawozdawczym wysłano do Uzdrowiska ogółem 488 chłopców i 442 dziewcząt, z tego dzieci:

| | | |
|---|---|---|
| a) bezrobotnych | 183 chłopców | i 142 dziewcząt |
| b) niższych urzędników | 49 „ | 60 „ |
| c) rzemieślników | 36 „ | 31 „ |
| d) robotników | 220 „ | 209 „ |
| Razem: | 488 chłopców | i 442 dziewcząt |

Przyrost wagi dziecka wahał się od 2—6 kg.

Ogólne koszta utrzymania dzieci, personelu oraz potrzeb uzdrowiska w roku budżetowym 1931/32 wynosiły 150.857,66 zł, z tego pokryto z funduszów miejskich 143.657,66 zł, zaś 7.200,— zł stanowią subwencje wojewódzkie.

W roku sprawozdawczym nie stwierdzono u dzieci przebywających w Uzdrowisku chorób zakaźnych ani przypadków infekcji, również nie zanotowano wypadków nieszczęśliwych. W zrozumieniu ważności akcji kolonijnej Kasy Chorych w roku sprawozdawczym zasilały fundusze nasze na ten cel przez ponoszenie częściowo kosztów utrzymania w Gorzycach dzieci członków Kas Chorych.

b) **Wysyłanie dzieci do zakładów prywatnych.**

Urząd Opieki Społecznej kontynuuje dalszą wysyłkę do uzdrowisk prywatnych za pośrednictwem Polskiego Czerwonego Krzyża w Katowicach. Do tych uzdrowisk wysyła się tylko dzieci wyraźnie chore na gruźlicę za wyjątkiem dzieci do majątku hr. Łąckich w Posadowie (Wlkp.).

W roku sprawozdawczym wysłano:

| | | |
|---|---|---|
| a) do Jastrzębia Zdrój | 19 chłopców | i 30 dziewcząt |
| b) „ Pielgrzymowic | 20 „ | 20 „ |
| c) „ Inowrocławia | 4 „ | 6 „ |
| d) „ majątku hr. Łąckich w Posadowie | — „ | 12 „ |
| Razem: | 43 chłopców | i 68 dziewcząt |

Z tego było dzieci:

| | | |
|---|---|---|
| a) bezrobotnych | 38 chłopców | i 47 dziewcząt |
| b) niższych urzędników | 1 „ | 1 „ |
| c) rzemieślników | 1 „ | 2 „ |
| d) robotników | 5 „ | 18 „ |
| Razem: | 45 chłopców | i 18 dziewcząt |

Koszta utrzymania dzieci w powyższych letniskach wynosiły 5.940,— zł.

Utrzymanie dzieci u hr. Łąckich w Posadowie jest bezpłatne dzięki wyjednaniu miejsce przez przewodniczącą Narodowej Organizacji Kobiet p. Prabucką.

Gminie Izraelickiej udzielono subwencji w wysokości 1.000,— zł na wysyłkę dzieci do uzdrowisk we własnym zakresie.

c) **Kolonje Jordanowskie.**

Półkolonje wakacyjne i w tym roku Magistrat urządzał wspólnie z Komitetem Drużyn Jordanowskich. Koszta powstałe przez dożywianie drużyn, jakoteż koszta za potrzebny inwentarz, wynosiły w roku sprawozdawczym ogół. 16.761,01 zł, które pokryto z funduszów wojewódzkich i miejskich.

## III. Opieka ogólna.

### 1. Kuchnie ludowe.

W obrębie miasta Katowic znajdowały się w roku sprawozdawczym następujące kuchnie ludowe:

1. kuchnia ludowa w domu związkowym przy kościele św. Piotra i Pawła,
2. „ „ przy ul. Wojciechowskiego 63,
3. „ „ przy zakł. ks. Markiefki w Bogucicach,
4. „ dla ubogich w klasztorze O. O. Bonifratrów w Bogucicach,
5. „ dla ubogich w zakł. św. Elżbiety przy ul. Marsz. Piłsudskiego 52,
6. „ ludowa przy Gminie Izrael. przy ul. Mickiewicza
7. „ „ „ zakł. św. Jadwigi w Załężu,
8. „ „ „ Gminie Ewangelickiej.

Kuchnie ludowe udzielają biednym a przeważnie bezrobotnym, obiady po 10 groszy za porcję, a osobom, będącym bez środków, bezpłatnie. W czasie obecnego kryzysu gospodarczego i znacznej ilości bezrobotnych kuchnie ludowe przychodzą z wydatną pomocą bezrobotnym i ich rodzinom i przyczyniają się w największej mierze do złagodzenia panującej nędzy wśród bezrobotnych.

W roku sprawozdawczym korzystało z kuchni ludowych ogółem 11.956 osób, którym wydano ciepłych potraw 373.978 porcyj, a to 159.907 porcyj bezpłatnych i 214.071 płatnych.

Ogólne koszta utrzymania kuchni ludowych wynosiły 75.379,17 zł. W porównaniu do roku ubiegłego wydano 201.390 porcyj więcej, czyli frekwencja podniosła się o przeszło 100 procent.

### 2. Pomoc dla biednych dzieci przystępujących do I. Komunji św.

Przeprowadzenie akcji poruczono jak w roku ubiegłym parafjom, które po stwierdzeniu stosunków domowych udzie-

lały pomocy materjalnej i finansowej biednym komunikantom z funduszów miejskich.

W tym celu Magistrat w roku sprawozdawczym rozdał między parafje następujące subwencje:

| | | |
|---|---|---|
| 1. | Parafja N. M. P. . . . . . . . . . | 2.000,— zł. |
| 2. | „ św. Piotra i Pawła . . . . . | 3.000,— „ |
| 3. | „ Bogucice . . . . . . . . | 2.000,— „ |
| 4. | „ Zawodzie . . . . . . . . | 2.000,— „ |
| 5. | „ Dąb . . . . . . . . . . | 1.500,— „ |
| 6. | „ Załęże . . . . . . . . . | 3.000,— „ |
| 7. | „ Ligota . . . . . . . . . | 500,— „ |
| 8. | Kościół Ewangelicki . . . . . . . | 500,— „ |
| 9. | Towarzystwo Polskich Ewangelików . . | 500,— „ |
| | Razem: | 15.000,— zł. |

Z akcji tej korzystały dzieci bezrobotnych i robotników z liczną rodziną.

### 3. Subwencje dla zakładów dobroczynnych i sierocińców.

Zgodnie z budżetem administracyjnym wyasygnowano w roku sprawozdawczym dla zakładów dobroczynnych tytułem subwencji:

| | | |
|---|---|---|
| 1. | Sierocinie ks. L. Markiefki . . . . . . | 800,— „ |
| 2. | „ im. Dra Mielęckiego . . . . . | 500,— „ |
| 3. | Konwent Służebnic N. M. P. Dąb . . . | 700,— „ |
| 4. | Kolumna Sanitarna Dąb . . . . . . | 500,— „ |
| 5. | „ „ Załęże . . . . . . | 500,— „ |
| 6. | „ „ Katowice . . . . . | 500,— „ |
| 7. | „ „ Bogucice . . . . . | 500,— „ |
| 8. | Charytatywne Towarzystwo Żydowskie . | 1.000,— „ |
| 9. | Zjedn. Pracownik. Niewidomych Warszawa | 100,— „ |
| 10. | Towarzystwo Sieroce Warszawa . . . | 200,— „ |
| 11. | Związek Diakonisek . . . . . . . | 300,— „ |
| 12. | Konwent Służebnic N. M. P. Ligota . . . | 300,— „ |
| 13. | Zakład Sióstr św. Jadwigi Załęże . . . | 400,— „ |
| 14. | Misja Dworcowa . . . . . . . . . | 600,— „ |
| 15. | Zakład Sióstr przy katedrze . . . . . | 300,— „ |
| 16. | Sierociniec Ewangelicki . . . . . . | 300,— „ |
| 17. | Zakład Ewangelicki „Tabea" . . . . . | 300,— „ |
| 18. | Tow. Przyjaciół Harcerstwa Polsk. Załęże . | 300,— „ |
| 19. | Tow. Wincentego a Paulo . . . . . . | 200,— „ |
| 20. | Komitet Niesienia Pomocy Bezrobotnym . | 1.000,— „ |
| 21. | Towarzystwo Polek ogółem . . . . . . | 820,— „ |
| | Razem: | 10.120,— zł. |

### 4. Zapomogi gwiazdkowe dla rencistów socj.

W roku sprawozdawczym obdarzono najbiedniejszą kategorję społeczeństwa — rencistów socjalnych — sierót i wdów — żyjących w bardzo skromnych stosunkach gospodarczych, zapomogami gwiazdkowemi.

Tytułem zapomóg wypłacono:

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1. | rencistom socjalnym w dzielnicy | I. | 3.924,— zł |
| 2. | „ „ „ | II. | 4.668,— „ |
| 3. | „ „ „ | III. | 5.437,— „ |
| 4. | „ „ „ | IV. | 801,— „ |
| | | Razem: | 14.830,— zł |

Obdarzono ogółem 5.001 osób z Wielkich Katowic.

## Opieka nad ubogimi.

Wsparcie bieżące wypłacono jak następuje:

| | | |
|---|---|---|
| **Dzielnica I.** | | |
| Stan odbiorców wparcia bieżącego wynosił dnia 1. IV. 1931 r. . . | 207 | |
| Nowych odbiorców przybyło . . | 6 | |
| Skreślono lub zmarło . . . . . | 48 | |
| Stan z dnia 31. III. 1932 r. . . | 165 | |
| Wypłacono ogółem . . . . | | 33.809,— zł |
| **Dzielnica II.** | | |
| Stan odbiorców wsparcia bieżącego wynosił dnia 1. IV. 1931 r. . . | 124 | |
| Nowych odbiorców przybyło . . | 10 | |
| Skreślono lub zmarło . . . . . | 9 | |
| Stan z dnia 31. III. 1932 r. . . | 125 | |
| Wypłacono ogółem . . . . | | 26.157,— zł |
| **Dzielnica III.** | | |
| Stan odbiorców wsparcia bieżącego wynosił dnia 1. IV. 1931 r. . . | 170 | |
| Nowych odbiorców przybyło . . | 8 | |
| Skreślono lub zmarło . . . . . | 22 | |
| Stan z dnia 31. III. 1932 r. . . | 156 | |
| Wypłacono ogółem . . . . | | 30.759,— zł |
| **Dzielnica IV.** | | |
| Stan odbiorców wsparcia bieżącego wynosił dnia 1. IV. 1931 r. . . | 29 | |
| Przybyło . . . . . . . . . | 2 | |
| Skreślono lub zmarło . . . . . | — | |
| Stan z dnia 31. III. 1932 r. . . . . | 31 | |
| Wypłacono ogółem . . . . | | 5.830,— zł |

**Krajowo ubodzy.**

| | | |
|---|---|---|
| Stan odbiorców wsparcia bieżącego wynosił dnia 1. IV. 1931 r. . . | 28 | |
| Przybyło . . . . . . . . | 6 | |
| Skreślono lub zmarło . . . . | 3 | |
| Stan z dnia 31. III. 1932 r. . . | 31 | |
| Wypłacono ogółem . . . . | | 8.025,— zł |

## Wsparcia pielęgnacyjne.

**Dzielnica I — IV.**

W prywatnej pielęgnacji znajdowało się 55 dzieci.

| | | |
|---|---|---|
| Stan odbiorców wsparcia pielęgnacyjnego z dnia 1. IV. 1931 r. . . | 49 | |
| Przybyło . . . . . . . . | 8 | |
| Ubyło . . . . . . . . . | 3 | |
| Stan z dnia 31. III. 1932 r. . . | 54 | |
| Wypłacono ogółem . . . . | | 19.002,— zł |

Zestawienie wypłaconych wsparć w Wielkich Katowicach w roku 1932.

| | | |
|---|---|---|
| Dzielnica I. | 33.809,— | zł |
| „ II. | 26.157,— | „ |
| „ III. | 30.759,— | „ |
| „ IV. | 5.830,— | „ |
| Krajowo ubodzy | 8.025,— | „ |
| Pielęgnacyjne | 19.002,— | „ |
| zapomogi nadzwyczajne | 2.150,— | „ |
| Wyłożone wsparcie dla miejscowo ubogich innych gmin | 6.000,— | „ |
| Razem: | 131.732,— | zł |

## Jednorazowe zapomogi z funduszu dla najbiedniejszej ludności.

| | |
|---|---|
| Odbiorców zapomóg ogółem | 9.801 osób |
| Z tego odbiorców zapomóg za odpracowaniem . . . . . . | 2.686 osób |
| razem: | 6.731 dni |

W czasie od 1. IV. 1931 r. do 31. III. 1932 r. odpracowało 930 osób — 2.419 dni.
Wypłacono ogółem . . . . . . 154.544,50 zł

## Dom dla starców.

Miasto Katowice posiada 2 domy dla starców, a to jeden w dzielnicy I. przy ul. Raciborskiej 29 (umieszcza się kobiety i mężczyzn) i jeden w dzielnicy II. przy ul. Ludwika (umieszcza się tylko mężczyzn )z następującą frekwencją:

**Dzielnica I.**

| | | |
|---|---|---|
| Stan mężczyzn z dnia 1. IV. 1931 r. | 14 | |
| Przyjęto . . . . . . . . . | 8 | |
| Zwolniono lub zmarło . . . . | 6 | |
| Stan z dnia 31. III 1932 r. . . . | 16 | |
| Stan kobiet z dnia 1. IV. 1931 r. . | 44 | |
| Przyjęto . . . . . . . . . | 23 | |
| Zwolniono . . . . . . . . . | 15 | |
| Stan z dniem 31. III. 1932 r. . . | 51 | |
| Wyasygnowano na utrzymanie . | | 36.900,49 zł |

**Dzielnica II.**

| | | |
|---|---|---|
| Stan z dniem 1. IV. 1931 r. . . | 18 | |
| Przyjęto . . . . . . . . . | 12 | |
| Zwolniono lub zmarło . . . . | 6 | |
| Stan z dniem 31. III. 1932 r. . . | 24 | |
| Wyasygnowano na utrzymanie . | | 11.680,10 zł |
| „ „ zakup środków leczn. | | 925,85 „ |

## Zestawienie kosztów:

| | |
|---|---|
| Dzielnica I. wyasygnowano . . . . . . | 36.900,49 zł |
| „ II. „ . . . . . . | 11.680,10 „ |
| Środki lecznicze . . . . . . . . . . | 925,85 „ |
| | 49.506,44 zł |

## Azyl dla bezdomnych.

| | | |
|---|---|---|
| Przebywało od 1. IV. 1931 r. — 31. III. 1932 r. | | |
| Ogółem . . . . . . . . . . | 3.660 | |
| Miejscowych . . . . . . . . . | 849 | |
| Zamiejscowych . . . . . . . | 2.811 | |
| Mężczyzn . . . . . . . . . | 3.086 | |
| Kobiet . . . . . . . . . . | 574 | |
| Porcyj wydano w ciągu roku . . | 36.267 | |
| Wyasygnowano na utrzymanie . . | | 25.951,20 zł |

W azylu zatrudniano 3 siły: a to

1 kierownika, 1 siłę pomocniczą żeńską, 1 siłę pomocniczą męską.

Jako odszkodowanie wyasygnowano . . . 8.361,78 zł

## Szpital Miejski dzieln. I.

| | | |
|---|---|---|
| Stan z dniem 1. IV. 1931 r. . . . . . | 27 | |
| Przybyło . . . . . . . . . . | 21 | |
| Ubyło . . . . . . . . . . | 16 | |
| Stan z dniem 31. III. 1932 r. . . . . . | 32 | |
| Wyasygnowano . . . . . . . . | | 52.639,87 zł |

## Szpital Dąb.

| | | |
|---|---|---|
| Stan z dniem 1. IV. 1931 r. . . . . . | 13 | |
| Przyjęto . . . . . . . . . . | 16 | |
| Ubyło . . . . . . . . . . | 8 | |
| Stan z dniem 31. III. 1932 r. . . . . | 21 | |
| Wyasygnowano . . . . . . . . | | 16.632,— zł |

## Szpital OO. Bonifratrów dzieln II.

| | | |
|---|---|---|
| Stan z dniem 1. IV. 1931 r. . . . . . | 14 | |
| Przybyło . . . . . . . . . . | 1 | |
| Ubyło . . . . . . . . . . | 14 | |
| Stan z dniem 31 marca 1932 r. . . . | 1 | |
| Wyasygnowano . . . . . . . . | | 5.924,25 zł |

## Szpital św. Elżbiety:

W czasie od 1. IV. 1931 r. do 31. III. 1932 r. leczono 1 osobę.

Wyasygnowano . . . . . . . . 164,71 zł

## Szpital Miejski dla dzieci:

W czasie od 1. IV. 1931 r. do 31. III. 1932 r. leczono 36 dzieci.

Wyasygnowano . . . . . . . . 5.262,05 zł

## Leczenie w innych szpitalach:

W czasie od 1. IV. 1931 r. do 31. III. 1932 r. leczono 9 osób.

Wyasygnowano . . . . . . . . 1.878,34 zł

## Leczenie ambulatoryjne.

Leczono 33 osoby.

Wyasygnowano . . . . . . . . 565,— zł

## Opłata ryczałtowa dal lekarzy komunalnych za leczenie.

W czasie od 1. IV. 1931 r. do 31. III. 1932 r. wyasygnowano dla 6 lekarzy . . . . 9.040,— zł

## Leczenie biednych przez lekarzy specjalistów.

| | | |
|---|---|---|
| a) Leczenie zębów 26 osób wyasygnowano | | 283,63 zł |
| b) „ uszu i gardła 38 osób „ | | 1 056,62 „ |
| c) „ oczu 95 osób „ | | 2.118,21 „ |
| d) „ nerwów 4 osob „ | | 89,53 „ |
| c) choroby skórne (weneryczne) 94 osób wyasygnowano . . . . . . . | | 3.396,65 „ |
| Wynagrodzenie lekarzy za leczenie wenerycznie chorych za I. kwartał . . . | | 750,— „ |

## Leczenie chorych na gruźlicę przez lekarzy dzielnicowych.

Za czas od 1. IV. 1931 r. do 31. III. 1932 r. leczono 269 osób.

Wyasygnowano . . . . . . . 1.567,92 zł

## Zakup okularów dla biednych.

Zamówień wydano dla 41 osób.

Wyasygnowano . . . . . . . 245,70 zł

## Pogrzeby.

Pogrzebów udzielono 120.

| | |
|---|---|
| Za trumny, karawany i tragarzy zapłacono | 5.383,00 zł |
| Dla Urzędów Parafjalnych wypłacono | 3.635,— „ |
| Za czyszczenie zwłok 52 osób . . . | 194,60 „ |

## Zakłady dla umysłowo chorych.

Umysłowo chorych miasta Katowic umieszcza się w zakładach psychjatrycznych w Rybniku i Lublińcu.

## Zakład w Rybniku.

| | | |
|---|---|---|
| Stan z dnia 1. IV. 1931 r. . . . | 72 | |
| Przyjęto . . . . . . . . | 12 | |
| Zwolniono lub zmarło . . . | 11 | |
| Stan z dniem 31. III. 1932 r. . . | 73 | |
| Wyasygnowano . . . . . . . . . . | | 59.777,50 zł |

## Matołki w Zakładzie umysł. chorych w Rybniku.

| | | |
|---|---|---|
| Stan z dniem 1. IV. 1931 r. . . . | 12 | |
| Przyjęto . . . . . . . . | 12 | |
| Zwolniono lub zmarło . . . | 7 | |
| Stan z dniem 31. III. 1932 r. . . | 8 | |
| Wyasygnowano . . . . . . . . . . | | 7.671,65 zł |

## Zakład w Lublińcu.

| | |
|---|---|
| Stan z dniem 1. IV. 1931 r. . . . | 77 |
| Przyjęto . . . . . . . . | 4 |
| Zwolniono lub zmarło . . . . | 8 |
| Stan z dniem 31. III. 1932 r. . . | 73 |

Wyasygnowano . . . . . . . . . . 61.453,48 zł

Kwota powyższa stanowi 50% kosztów, zaś drugie 50% ponosi Urząd Wojewódzki jako Krajowy Związek Ubogich.

**Zakład dla ociemniałych w Bydgoszczy.**

Przebywało . . . . . 12 osób
Wyasygnowano . . . . . . . . . . 1.290,78 zł

**Zakład dla głuchoniemych w Kościanie.**

Przebywało . . . . . . 4 osób
Wyasygnowano . . . . . . . . . . 432,42 zł

**Zakład dla głuchoniemych w Rybniku.**

Przebywało . . . . . . 7 osób
Wyasygnowano . . . . . . . . . . 1.811,10 zł

**Zakład św. Antoniego w Brzezinach Śl.**

Przebywała . . . . 1 osoba
Wyasygnowano . . . . . . . . . . 933,— zł

**Zakład Ortopedyczny w Poznaniu.**

Przebywało . . . . . . 5 osób
Wyasygnowano . . . . . . . . . . 4.039,45 zł

**Zakład Maksymiljaneum Michałkowice.**

Stan z dniem 1. IV. 1931 r. . . 4
Przyjęto . . . . . . . . . 1
Zwolniono . . . . . . . 2
Stan z dniem 31. III. 1932 r. . . 3
Wyasygnowano . . . . . . . . . . 2.227,78 zł

**Zakład św. Józefa Siemianowice.**

Stan z dniem 1. IV. 1931 r. . . 8
Przyjęto . . . . . . . . . 2
Zwolniono . . . . . . . 5
Stan z dniem 31. III. 1932 r. . . 5
Wyasygnowano . . . . . . . . . . 3.377,15 zł

**Zakład Tabea.**

W czasie od 1. IV. 1931 r. do 31. III. 1932 r. przebywała 1 osoba
Wyasygnowano . . . . . . . . . . 585,70 zł

**Sierociniec im. Dr. Mielęckiego.**

Stan z dniem 1. IV. 1931 r. . . 13
Przyjęto . . . . . . . . . 8
Zwolniono . . . . . . . 9
Stan z dniem 31. III. 1932 r. . . 12
Wyasygnowano na utrzymanie . . . . 6.269,20 zł

### Sierociniec Ks. L. Markiefki.

| | | |
|---|---|---|
| Stan z dniem 1. IV. 1931 r. | 17 | |
| Przyjęto | — | |
| Zwolniono | 5 | |
| Stan z dniem 31. III. 1932 r. | 12 | |
| Wyasygnowano | | 7.078,60 zł |

### Sierociniec w Tychach.

| | | |
|---|---|---|
| Stan z dniem 1. IV. 1931 r. | 6 | |
| Przyjęto | 3 | |
| Zwolniono | 4 | |
| Stan z dniem 31. III. 1932 r. | 5 | |
| Wyasygnowano | | 2.526,— zł |

### Sierociniec św. Jadwigi w Załężu.

| | | |
|---|---|---|
| Stan z dniem 1. IV. 1931 r. | 17 | |
| Przybyło | — | |
| Zwolniono | 3 | |
| Stan z dniem 31. III. 1932 r. | 14 | |
| Wyasygnowano | | 8.161,70 zł |

### Zakład szkolny dla inwalidów wojennych w Krakowie.

W czasie od 1. IV. 1931 r. do 31. III. 1932 r. przebywała 1 osoba

Wyasygnowano . . . . . . . . . 467,62 zł

### Kasa biurowa dla przejeżdżających.

Od 1. IV. 1931 r. do 31. III. 1932 r. przechodziło przez tut. Urząd 311 osób przejeżdżających.

Wypłacono zapomogi na podróż . . . . 685,43 zł

### Dla miejscowo biednych udzielono materjałów i odzieży:

| | | |
|---|---|---|
| a) trzewików | 127 | par |
| b) pończoch | 270 | „ |
| c) chust | 12 | sztuk |
| d) ubranek | 254 | „ |
| e) spodni | 4 | „ |
| f) koszul | 159 | „ |
| g) kalesonów | 84 | „ |
| h) płaszczy (kurtki) | 56 | „ |

### Medykamenty.

| | | |
|---|---|---|
| Wydano dla | 1.977 osób | |
| Wyasygnowano | | 12.445,40 zł |

## Mleko.

| | |
|---|---|
| Na polecenie tut. Urzędu kuchnia mleczna wydała 81.234 butelek mleka wartości . . . . . . . . . . . . | 6.213,87 zł |
| Mleczarnie i firmy prywatne wydały 2.132 litr. mleka | |
| Zapłacono . . . . . . . . . . . . | 829,34 zł |

## Ziemniaki.

Wydano . . . . . 3560 centnarów

## Węgiel.

Wydano 471 ton po 10 centnarów na osobę.

## Gwiazdka.

Na gwiazdkę wypłacono ogółem . . . . 13.700,— zł
a mianowicie:

| | |
|---|---|
| Dzielnica I . . . . . | 6.410,— zł |
| Dzielnica II . . . . . | 3.670,— „ |
| Dzielnica III . . . . . | 2,690,— „ |
| Dzielnica IV . . . . . | 570,— „ |
| Dla nieślubnych dzieci . . | 360,— „ |

## Akcja zwalczania żebraniny.

Akcja ta została w roku 1931 prowadzona tak samo jak w roku ubiegłym. Żebraków zdolnych do pracy zatrudnia się przy różnych pracach. Drugą kategorję żebraków jak kaleki itp. wspiera się przez Biuro Opieki nad Żebrakami. Tam otrzymują bony żywnościowe codziennie na chleb i obiad, zaś co drugi dzień na towary mięsne i raz w tyodniu na smalec. Oprócz tego otrzymują mydło i ubranie.

W ciągu roku wydano:

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| 13.180 | bonów na chleb | wartość | 1 | bonu | 0,23 zł |
| 11.095 | „ „ obiady | „ | 1 | „ | 0,10 „ |
| 8.313 | „ „ mięso | „ | 1 | „ | 0,50 „ |
| 790 | kawałków mydła | „ | 1 | kaw. | 0,40 „ |

## Dom Pracy Dobrowolnej.

W czasie od 1. 4. 1931 r. do 31. 1932 r.

| | |
|---|---|
| zatrudniało się mężczyzn . . . | 30 |
| kobiet . . . | 6 |

Różnych przedmiotów wykonano 1.980

Na godzinę zarabiali mężczyźni 0,50 zł
kobiety 0,25 „

Zatrudnieni wykonują pracę jak: rąbanie drzewa, wyrabianie mioteł, stolarkę, pantofle, krawiectwo i wyrabianie pończoch.

Wyprodukowano w czasie od 1. 4. 1931 r. do 31. 3. 1932 r. 6.398 wiązek drzewa opałowego, pozatem większą część odzieży męskiej i żeńskiej.

Koszta prowadzenia Domu Pracy Dobrowolnej jak całej akcji zwalczania żebraniny wynoszą 41.912,50 zł.

Koszta te zostały pokryte:

a) z funduszów miasta . . . . 6.000,— zł
b) z dobrowolnych składek kupiectwa miejscowego, które na ten cel dobrowolnie się opodatkowało . 35.812,50 „

## Dom Pracy Przymusowej.

Przebywała 1 osoba.
Wyasygnowano 191.07 zł.

## Skargi.

W czasie od 1. 4. 1931 r. do 31. 3. 1932 r. przeprowadzono:

a) w Sądzie Administracyjnym 2 sprawy
b) w Wydziale Miejskim 4 „
c) w Sądzie Grodzkim 4 „

## Pośrednictwo Pracy i opieka nad bezrobotnymi.

Oddział VII dzieli się na następujące działy organizacyjne:

Sekcja I — Urząd Pośrednictwa Pracy.
„ II — Instytucja Zastępcza Funduszu Bezrobocia.
„ III — Dział pracowników umysłowych i gastronomicznych.
„ IV — Opieka społeczna nad bezrobotnymi.

## Sekcja I.

### Urząd Pośrednictwa Pracy.

Stan bezrobotnych w dniu 31 marca 1931 r. wynosił
4.568 mężczyzn i 477 kobiet, razem: 5.045

Przybyło bezrobotnych w czasie od
1. 4. 1931 r. do 31. 3. 1932 r.
10.317 mężczyzn i 1301 kobiet, razem: 11.618

Zapośredniczono względnie zdjęto z ewidencji w tym samym czasie
5.987 mężczyzn i 763 kobiet, razem: 6.750

W dniu 31 marca 1932 r. wynosiła liczba bezrobotnych:
8.898 mężczyzn i 1014 kobiet, razem: 9.913

## Ruch zgłoszeń w roku sprawozdawczym według zawodu i miesięcy.

| Grupy zawodowe | 1931 | | | | | | | | | | | | | | | | | | 1932 | | | | | | Ogółem | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Miesiąc | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | IV | | V | | VI | | VII | | VIII | | IX | | X | | XI | | XII | | I | | II | | III | | | | |
| | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | razem |
| Górnictwo . . . | 7 | — | 19 | — | 10 | — | 6 | — | 7 | — | 13 | — | 11 | — | 40 | — | 15 | — | 23 | — | 317 | — | 15 | — | 483 | — | 483 |
| Hutnictwo . . . | 8 | — | 5 | — | 10 | — | 6 | — | 2 | — | — | — | 1 | — | 2 | — | 15 | — | 15 | — | 3 | — | 15 | — | 82 | — | 82 |
| Przem. met. . . | 54 | — | 71 | — | 73 | — | 84 | — | 76 | — | 101 | — | 178 | — | 183 | — | 129 | — | 260 | — | 242 | — | 171 | — | 1 622 | — | 1 622 |
| " włokien. . . | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| " budowl. . . | 23 | — | 33 | — | 103 | — | 45 | — | 67 | — | 65 | — | 96 | — | 256 | — | 202 | — | 142 | — | 72 | — | 53 | — | 1 157 | — | 1 157 |
| " drzewny . . | 12 | — | 19 | — | 26 | — | 14 | — | 19 | — | 17 | — | 24 | — | 45 | — | 33 | — | 21 | — | 33 | — | 16 | — | 279 | — | 279 |
| " skórny . . | 3 | — | — | — | 6 | — | 7 | — | 7 | — | 2 | — | 1 | — | 5 | — | 9 | — | 11 | — | 8 | — | 4 | — | 63 | — | 63 |
| " pap. i druk. | 7 | — | 7 | — | 7 | — | 3 | — | 7 | — | 9 | — | 9 | — | 4 | — | 6 | — | 6 | — | 1 | — | 8 | — | 74 | — | 74 |
| " spożyw. . . | 5 | — | 1 | — | 2 | — | — | — | 5 | — | 3 | — | 2 | — | 9 | — | 1 | 4 | 7 | — | 6 | — | 2 | — | 43 | 4 | 47 |
| " konfekc. . . | 1 | — | — | — | — | — | 2 | — | 5 | — | 2 | — | 1 | — | 3 | 1 | 3 | 1 | 12 | — | 4 | — | 1 | — | 34 | 2 | 36 |
| Przetw. zwierz . . | — | — | — | — | — | — | — | — | 1 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 1 | — | 1 |
| Przem. chem. . . | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 1 | — | 1 | — | — | — | — | — | — | — | 2 | — | 2 |
| Rob. niewykw. . . | 207 | 65 | 172 | 49 | 255 | 29 | 247 | 54 | 232 | 27 | 306 | 38 | 395 | 46 | 748 | 152 | 694 | 91 | 627 | 89 | 1168 | 96 | 249 | 129 | 5 300 | 865 | 6 165 |
| Służba domowa . | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 5 | — | — | — | — | — | — | — | 5 | 5 |
| " folw. . . | 1 | — | 1 | — | 2 | — | 1 | — | 5 | — | — | — | 2 | — | 3 | — | — | — | 1 | — | — | — | — | — | 16 | — | 16 |
| " sezonowa . | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| Prac. komunik. . . | — | — | 1 | — | 1 | — | — | — | 1 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 3 | — | 6 | — | 6 |
| Oficj. rolni . . . | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| Nauczyciele . . . | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| Biuraliści . . . . | 99 | 43 | 47 | 21 | 42 | 23 | 94 | 31 | 66 | 26 | 95 | 33 | 138 | 52 | 57 | 31 | 68 | 20 | 208 | 95 | 75 | 31 | 50 | 17 | 1 039 | 423 | 1 462 |
| Technicy . . . . | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 1 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 1 | — | 1 |
| Subj. handl. . . . | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| Inni . . . . . . | 3 | — | 3 | — | 2 | — | 12 | 1 | 12 | — | 10 | — | 8 | — | 13 | — | 7 | 1 | 13 | — | — | — | 18 | — | 115 | 2 | 117 |
| Ogółem: | 430 | 108 | 379 | 70 | 539 | 52 | 521 | 86 | 512 | 53 | 623 | 71 | 866 | 98 | 1370 | 184 | 1183 | 122 | 1346 | 184 | 1943 | 127 | 605 | 146 | 10 317 | 301 | 11 618 |

**W roku sprawozdawczym zapośredniczono wzgl. zdjęto z ewidencji a) bezrobotnych zarejestrowanych.**

| Grupy zawodowe | 1931 | | | | | | | | | | | | | | | | | | 1932 | | | | | | Ogółem | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | Miesiąc | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | | |
| | IV | | V | | VI | | VII | | VIII | | IX | | X | | XI | | XII | | I | | II | | III | | | | |
| | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | m. | ż. | razem |
| Górnictwo | 12 | — | 14 | — | 34 | — | 10 | — | 15 | — | 27 | — | 8 | — | 9 | — | 1 | — | 6 | — | 15 | — | 26 | — | 177 | — | 177 |
| Hutnictwo | 9 | — | 3 | — | 8 | — | 4 | — | 7 | — | 5 | — | 1 | — | — | — | — | — | 15 | — | 6 | — | 16 | — | 74 | — | 74 |
| Przem. met. | 76 | — | 45 | — | 83 | — | 45 | — | 61 | — | 106 | — | 71 | — | 99 | — | 40 | — | 52 | — | 34 | — | 102 | — | 814 | — | 814 |
| „ włokien. | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| „ budowl. | 281 | — | 88 | — | 134 | — | 88 | — | 53 | — | 51 | — | 64 | — | 32 | — | 21 | — | 29 | — | 20 | — | 34 | — | 895 | — | 895 |
| „ drzewny | 27 | — | 18 | — | 26 | — | 25 | — | 6 | — | 7 | — | 17 | — | 20 | — | 6 | — | 7 | — | 16 | — | 19 | — | 194 | — | 194 |
| „ skórny | 3 | — | — | — | — | — | 7 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 3 | — | 2 | — | 5 | — | 20 | — | 20 |
| „ pap. i druk. | 8 | — | 3 | — | 2 | — | 6 | — | 4 | — | 2 | — | 4 | — | 5 | — | 8 | — | 6 | — | 1 | — | 6 | — | 55 | — | 55 |
| „ spożyw. | 1 | — | 1 | — | — | — | — | — | 2 | — | — | — | 2 | — | 3 | — | 3 | — | 4 | — | 9 | — | 3 | — | 28 | — | 28 |
| „ konfekc. | 2 | — | 1 | — | 1 | — | 2 | — | 2 | — | — | — | — | — | 4 | — | — | — | 1 | — | — | — | 3 | — | 16 | — | 16 |
| Przetw. zwierz. | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 1 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 1 | — | 1 |
| Przem. chem. | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 1 | — | 1 | — | — | — | — | — | — | — | 2 | — | 2 |
| Rob. niewykw. | 340 | 98 | 395 | 52 | 545 | 75 | 228 | 12 | 228 | 99 | 426 | 48 | 328 | 51 | 113 | 27 | 160 | 3 | 118 | 41 | 114 | 46 | 247 | 85 | 3 265 | 637 | 3 902 |
| Służba domowa | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| „ folw. | 2 | — | 1 | — | — | — | 1 | — | — | — | — | — | — | — | 4 | — | — | — | 1 | — | 1 | — | 3 | — | 13 | — | 13 |
| „ sezonowa | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| Prac. komunik. | 1 | — | 1 | — | 2 | — | — | — | — | — | — | — | 1 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 2 | — | 7 | — | 7 |
| Oficj. rolni | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — |
| Nauczyciele | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 1 | — | — | — | — | — | 1 | — | 1 |
| Biuraliści | 23 | 6 | 9 | 8 | 10 | 6 | 2 | — | 38 | 6 | 31 | 4 | — | 1 | 128 | 70 | 1 | 5 | 64 | 7 | 53 | 13 | 8 | — | 367 | 126 | 498 |
| Technicy | — | — | — | — | 1 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 1 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 2 | — | 2 |
| Subj. handl. | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 2 | — | — | — | — | — | — | — | — | — | 2 | — | 2 |
| Inni | 1 | — | 2 | — | — | — | 3 | — | — | — | — | — | 1 | — | 4 | — | — | — | 2 | — | 11 | — | 30 | — | 54 | — | 54 |
| Ogółem: | 786 | 104 | 581 | 60 | 846 | 81 | 444 | 12 | 416 | 105 | 655 | 52 | 198 | 52 | 425 | 97 | 241 | 8 | 309 | 48 | 282 | 59 | 504 | 85 | 5 987 | 763 | 6 750 |

b) bezrobotnych nieposiadających kart legitymacyjnych:

| | mężczyzn | młodoc. | razem: |
|---|---|---|---|
| do górnictwa | 68 | 2 | 70 |
| „ hutnictwa | 14 | — | 14 |
| „ przemysłu metalowego | 157 | 32 | 189 |
| „ „ drzewnego | 104 | 3 | 107 |
| „ „ budowlanego | 867 | 63 | 930 |
| „ innych zawodów | 1328 | 118 | 1447 |
| Ogółem: | 2539 | 218 | 2757 |

z których przypuszczalnie 20% nie zostało do pracy przyjętych.

W dziale zapośrednicezenia kobiet wykonano następujące czynności:

## I. Odnośnie do zarejestrowanych:

| Na początku okresu sprawozdawczego było w czynnej ewidencji | Pozostało z ub. roku | W ciągu roku przybyło | Ogółem było do zapośredn. | Zapośredniczono | Zdjęto z ewidencji lub z innych przyczyn | Pozostało w czynnej ewidencji dn. 1. IV. 32. |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Przemysł pap. druk. | — | — | — | — | — | — |
| „ spożywczy | — | 4 | 4 | — | — | 4 |
| „ konfekc. | — | 2 | 2 | — | — | 2 |
| Robotn. niewykw. | 317 | 865 | 1182 | 343 | 294 | 545 |
| Służba domowa | — | 5 | 5 | — | — | 5 |
| Ogółem: | 317 | 876 | 1193 | 343 | 294 | 556 |

## II. Odnośnie do niezarejestrowanych:

Niezarejescrowanym przydzielono pracę:

| | |
|---|---|
| w przemyśle papierniczym i drukarskim | 1 |
| „ spożywczym | 12 |
| „ konfekcyjnym | 5 |
| jako robotnice niewykwalifikowane | 802 |
| „ służba domowa | 62 |
| „ „ folwarczna | 8 |
| w przemyśle gastronomicznym (służące) | 171 |
| Ogółem: | 1.061 |

Pozamiejscowym robotnicom wyrażono zgodę w 236 wypadkach.

## Sekcja II.

### Instytucja Zastępcza Funduszu Bezrobocia.

Zasiłki ustawowe pobierali bezrobotni według następującego zestawienia:

| Okres | Ogólna liczba pobierając. zasiłki | Wypłacona kwota zł |
|---|---|---|
| 30. 3. — 5. 4. 1931 r. | 2.799 | 67.863,11 |
| 6. 4. — 12. 4. „ | 2.720 | 55.014,36 |
| 13. 4. — 19. 4. „ | 2.670 | 57.922,51 |
| 20. 4. — 26. 4. „ | 2.462 | 50.172,69 |
| 27. 4. — 3. 5. „ | 2.429 | 50.381,96 |
| 4. 5. — 10. 5. „ | 2.350 | 47.758,79 |
| 11. 5. — 17. 5. „ | 2.202 | 44.652.99 |
| 18. 5. — 24. 5. „ | 2.120 | 41.924,10 |
| 25. 5. — 31. 5. „ | 2.032 | 38.810,22 |
| 1. 6. — 7. 6. „ | 1.183 | 22.504,74 |
| 8. 6. — 14. 6. „ | 1.072 | 21.059,99 |
| 15. 6. — 21. 6. „ | 775 | 15.726,75 |
| 22. 6. — 28. 6. „ | 701 | 14.401,37 |
| 29. 6. — 5. 7. „ | 652 | 13.728,45 |
| 6. 7. — 12. 7. „ | 658 | 14.557,78 |
| 13. 7. — 19. 7. „ | 601 | 11.763,18 |
| 20. 7. — 26. 7. „ | 855 | 28.788,28 |
| 27. 7. — 2. 8. „ | 670 | 16.193.16 |
| 3. 8. — 9. 8. „ | 672 | 14.628,87 |
| 10. 8. — 16. 8. „ | 653 | 14.224,57 |
| 17. 8. — 23. 8. „ | 647 | 14.238,77 |
| 24. 8. — 30. 8. „ | 596 | 12.171,31 |
| 31. 8. — 6. 9. „ | 568 | 11.704.58 |
| 7. 9. — 13. 9. „ | 563 | 11.374,77 |
| 14. 9. — 20. 9. „ | 558 | 10.881,15 |
| 21. 9. — 27. 9. „ | 546 | 10.639,07 |
| 28. 9. — 4. 10. „ | 550 | 11.503,78 |
| 5. 10. — 11. 10. „ | 605 | 13.130,23 |
| 12. 10. — 18. 10. „ | 652 | 13.203,18 |
| 19. 10. — 25. 10. „ | 671 | 15.031 38 |
| 26. 10. — 1. 11. „ | 669 | 14.540,41 |
| 2. 11. — 8. 11. „ | 683 | 14.371,18 |
| 9. 11. — 15. 11. „ | 754 | 16.496,59 |
| 16. 11. — 22. 11. „ | 973 | 19.799,24 |
| 23. 11. — 29. 11. „ | 1.063 | 23.358,63 |
| 30. 11. — 6. 12. „ | 1.119 | 23.362,68 |
| 7. 12. — 13. 12. „ | 1.209 | 24.584,05 |
| 14. 12. — 20. 12. „ | 1.393 | 29.215,45 |
| 21. 12. — 27. 12. „ | 1.469 | 30.456,55 |
| 28. 12. — 3. 1. 1932 r. | 1.572 | 31.003,08 |
| 4. 1. — 10. 1. „ | 1.582 | 33.914.13 |
| 11. 1. — 17. 1. „ | 1.754 | 39.840,23 |
| 18. 1. — 24. 1. „ | 2.034 | 49.240,26 |
| 25. 1. — 31. 1. „ | 2.194 | 49.758,64 |
| 1. 2. — 7. 2. „ | 2.164 | 46.137,01 |
| 8. 2. — 14. 2. „ | 2.135 | 44.725,76 |
| 15. 2. — 21. 2. „ | 2.541 | 53.374,42 |
| 22. 2. — 28. 2. „ | 3.699 | 93.678,49 |
| 29. 2. — 6. 3. „ | 3.541 | 71.012,95 |
| 7. 3. — 13. 3. „ | 3.575 | 75.931,39 |
| 14. 3. — 20. 3. „ | 3.914 | 72.996,26 |
| 21. 3. — 27. 3. „ | 3.578 | 72.498.46 |
| 28. 3. — 3. 4. „ | 3.429 | 68.225,90 |
| | Ogółem: | 1.764.477,85 |

Jak z tabeli wynika, było 30. 3. 31 r. ogółem 2.799 bezrobotnych, którzy pobierali zasiłek z akcji ustawowej. Liczba ta w ciągu roku uległa zmianie, gdyż z początkiem rozpoczęcia prac budowl. pewna liczba bezrobotn. znalazła zatrudnienie;

Dnia 28. 3. 32 r. wynosiła liczba pobierających zasiłek 3.429 osób, przeciętnie liczba tygodniowa wynosi 1.589 osób, dla których Instytucja Zastępcza oprócz wypłaty zasiłków załatwiała jeszcze inne sprawy, jak kwalifikację, udzielanie informacji itp.

## Sekcja III.

## Dział pracowników umysłowych i gastronomicznych.

Dział ten obejmuje:

1. Rejestrowanie pracowników umysł. i gastronomicznych;
2. Kontrolę;
3. Wystawianie potrzebnych zaświadczeń na wypłaty w Ogólno-Miejscowej Kasie Chorych;
4. Wystawianie zaświadczeń dla każdego zarejestrowanego bezrobotnego, potrzebnych dla Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych oraz zapisywanie czasokresu bezrobocia do karty ubezpieczeniowej;
5. Pośrednictwa Pracy;
6. Załatwianie korespondencji dotyczącej za-, prze- i wymeldowanie się bezrobotnych do, wzgl. z innych miejsc zamieszkania, z odnośnemi kasami chorych;
7. Wystawianie zaświadczeń dla różnych władz, kas pośmiertnych itp.

W jak wielkim stopniu wzrosło bezrobocie, uwidacznia poniższe tabelaryczne zestawienie:

| Data | Liczba pracown. umysłowych | | Liczba pracown. gastronom. | | Razem | Zapośredniczono | Wykreślono z ewidencji |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | męskich | żeńskich | męskich | żeńskich | | | |
| **1931** | | | | | | | |
| 1. IV. | 393 | 148 | 26 | 2 | 569 | 1 | 10 |
| 1. V. | 483 | 189 | 23 | 1 | 696 | 1 | 4 |
| 1. VI. | 510 | 208 | 24 | 1 | 743 | — | 2 |
| 1. VII. | 530 | 224 | 22 | 1 | 777 | 13 | — |
| 1. VIII. | 626 | 256 | 26 | 2 | 910 | 6 | — |
| 1. IX. | 649 | 276 | 31 | 2 | 958 | 5 | — |
| 1. X. | 716 | 302 | 45 | 4 | 1067 | 1 | 30 |
| 1. XI. | 834 | 353 | 51 | 5 | 1243 | 9 | — |
| 1. XII. | 770 | 327 | 57 | 5 | 1159 | 1 | 161 |
| **1932** | | | | | | | |
| 1. I. | 829 | 344 | 68 | 5 | 1246 | — | — |
| 1. II. | 993 | 418 | 72 | 6 | 1489 | — | — |
| 1. III. | 1022 | 429 | 66 | 4 | 1521 | 1 | 8 |
| 1. IV. | 1066 | 444 | 79 | 4 | 1593 | 2 | — |
| 1. V. | 1327 | 535 | 90 | 4 | 1956 | 5 | — |

## Sekcja IV.

### Opieka społeczna nad bezrobotnymi.

1. Jednorazowych zapomóg z funduszów miejskich udzielono w roku 1931 w 39 wypadkach na ogólną kwotę 970.— zł.

2. Przekazów na mleko wydano:

a) sterylizowanego mleka na przepisy lekarskie z poradni opieki nad matką i dzieckiem

| | | |
|---|---|---|
| dla | 15 | bezrobotnych |
| „ | 49 | żon bezrobotnych |
| „ | 2236 | dzieci „ |

razem: 2300 osób = 283.930 butelek.

b) mleka pełnego

| | | |
|---|---|---|
| dla | 5 | bezrobotnych |
| „ | 20 | żon bezrobotnych |
| „ | 317 | dzieci „ |

razem: 342 osób = 8.751 litrów mleka.

3. Przekazów do lekarza wydano:

| | |
|---|---|
| a) dla bezrobotnych żonatych | 1.526 |
| b) „ „ samotnych | 2.725 |
| c) „ żon bezrobotnych | 1.219 |
| d) „ dzieci „ | 1.435 |
| razem: | 6.905 osób |

4. W opiece szpitalnej przebywało:

| | |
|---|---|
| a) bezrobotnych | 86 |
| b) żon bezrobotnych | 46 |
| c) dzieci „ | 30 |
| razem: | 162 osób |

Wszelkie koszta akcji leczenia bezrobotnych pokrył Magistrat, na który to cel otrzymywał subwencje w miesięcznych ratach z Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Ogólne koszta na powyższy cel za czas od 1. 4. 1931 r. do 31. 12. 1931 r. wynosiły razem 49.816,— zł.

Z dniem 1 stycznia 1932 r. akcję leczenia bezrobotnych objęło znów Biuro Opieki Lekarskiej dla Bezrobotnych (BOLB) w Tarnowskich Górach. Urząd tut. wystawia tylko przekazy do lekarza.

## Zestawienie

wydanych przekazów do lekarza za czas od 1. 1. 1931 do 31. 3. 1932 r. na koszt Biura Opieki Lekarskiej dla Bezrobotnych we Województwie Śląskiem w Tarnowskich Górach:

| Miesiąc | Przekazy do lekarza otrzymali | | | | Ogółem wydano |
|---|---|---|---|---|---|
| | bezrobotni | | ich | | |
| | samotni | żonaci | żony | dzieci | |
| Styczeń 1932 r. | 517 | 318 | 198 | 291 | 1324 |
| Luty 1932 r. | 478 | 352 | 282 | 325 | 1437 |
| Marzec 1932 r. | 560 | 462 | 357 | 392 | 1771 |
| Ogółem: | 1555 | 1132 | 837 | 1008 | 4532 |

5. Zapomóg pogrzebowych udzielono dla
   a) bezrobotnych 14
   b) żon bezrobotnych 8
   c) dzieci „ 47

razem w 69 wypadkach.

Koszty pogrzebowe wynosiły razem 3.000,— zł, które wypłacono z funduszów miejskich.

6. Zapomóg z akcji wojewódzkiej według rozporządzeń niemieckich udzielono w czasie od 1. 4. 1931 do 31. 3. 1932 roku w następującej wysokości:

| Okres | Wypłacona kwota zł | zł | Liczba bezrobotn. |
|---|---|---|---|
| **Kwiecień** | | | |
| 30. 3. — 4. 3. 1931 r. | 687,— | | 48 |
| 6. 4. — 11. 4. „ | 597,— | | 44 |
| 13. 4. — 18. 4. „ | 604,— | | 44 |
| 20. 4. — 25. 4. „ | 678,— | | 45 |
| 27. 4. — 2. 5. „ | 630,— | 3.196,— | 43 |
| **Maj** | | | |
| 4. 5. — 9. 5. „ | 588,— | | 43 |
| 11. 5. — 16. 5. „ | 633,— | | 43 |
| 18. 5. — 23. 5. „ | 597,— | | 43 |
| 25. 5. — 30. 5. „ | 600,— | 2.418,— | 42 |
| **Czerwiec** | | | |
| 1. 6. — 6. 6. „ | 633,— | | 42 |
| 8. 6. — 13. 6. „ | 618,— | | 42 |
| 15. 6. — 20. 6. „ | 663,— | | 45 |
| 22. 6. — 27. 6. „ | 588,— | 2.502,— | 44 |

| Okres | Wypłacona kwota zł | zł | Liczba bezrobotn. |
|---|---|---|---|
| **Lipiec** | | | |
| 29. 6. — 4. 7. „ | 660,— | | 46 |
| 6. 7. — 11. 7. „ | 954,— | | 47 |
| 13. 7. — 11. 7. „ | 783,— | | 47 |
| 20. 7. — 25. 7. „ | 669,— | | 47 |
| 27. 7. — 1. 8. „ | 612,— | 3 678,— | 44 |
| **Sierpień** | | | |
| 3. 8. — 8. 8. „ | 621,— | | 41 |
| 10. 8. — 16. 8. „ | 561,— | | 39 |
| 17. 8. — 22. 8. „ | 534,— | | 37 |
| 24. 8. — 29. 8. „ | 435,— | 2.151,— | 33 |
| **Wrzesień** | | | |
| 31. 8. — 5. 9. „ | 513,— | | 38 |
| 7. 9. — 12. 9. „ | 579,— | | 39 |
| 14. 9. — 19. 9. „ | 651,— | | 41 |
| 21. 9. — 26. 9. „ | 621,— | | 41 |
| 28. 9. — 3. 10. „ | 711,— | 3.075,— | 44 |
| **Październik** | | | |
| 5. 10. — 10. 10. „ | 828,— | | 50 |
| 12. 10. — 17. 10. „ | 858,— | | 55 |
| 19. 10. — 24. 10. „ | 837,— | | 59 |
| 26. 10. — 31. 10. „ | 807,— | 3.330,— | 60 |
| **Listopad** | | | |
| 2. 11. — 7. 11. „ | 930,— | | 61 |
| 9. 11. — 14. 11. „ | 1 002,— | | 64 |
| 16. 11. — 21. 11. „ | 816,— | | 62 |
| 23. 11. — 28. 11. „ | 891,— | 3.639,— | 61 |
| **Grudzień** | | | |
| 30. 11. — 5. 12. „ | 930,— | | 61 |
| 7. 12. — 12. 12. „ | 744,— | | 56 |
| 14. 12. — 19. 12. „ | 1 029,— | | 62 |
| 21. 12. — 26. 12. „ | 783,— | 3 486,— | 54 |
| **Styczeń** | | | |
| 28. 12. — 2. 1. 1932 r. | 1 185,— | | 61 |
| 4. 1. — 9. 1. „ | 900,— | | 61 |
| 11 1. — 16. 1. „ | 981,— | | 64 |
| 18. 1. — 23. 1. „ | 1.035,— | | 65 |
| 25. 1. — 30. 1. „ | 888,— | 4.989,— | 64 |
| **Luty** | | | |
| 1. 2. — 6. 2. „ | 951,— | | 65 |
| 8. 2. — 13. 2. „ | 960,— | | 67 |
| 15. 2. — 20. 2. „ | 1 077,— | | 71 |
| 12. 2. — 27. 2. „ | 1 290,— | 4.278,— | 75 |
| **Marzec** | | | |
| 29. 9. — 5. 3. „ | 939,— | | 64 |
| 7. 3. — 12. 3. „ | 1 107,— | | 67 |
| 14. 3. — 19. 3. „ | 1.278,— | | 74 |
| 21. 3. — 26. 3. „ | 1.131,— | 4.455,— | 77 |
| | | 41.197,— | |

7. Zapomóg z doraźnej pomocy państwowej udzielono w roku sprawozdawczym w następującej wysokości:

| Miesiąc | Liczba bezrobotn. | Kwota zł |
|---|---|---|
| **1931** | | |
| Kwiecień | 451 | 18.380.16 |
| Maj | 479 | 16.540,45 |
| Czerwiec | 626 | 13.858,— |
| Lipiec | 637 | 22.420,60 |
| Sierpień | 735 | 27.767,75 |
| Wrzesień | 1.078 | 31.093,70 |
| Październik | 1.017 | 28.985,20 |
| Listopad | 1.216 | 34.531,70 |
| Grudzień | 1.087 | 35.141,20 |
| **1932** | | |
| Styczeń | 1.099 | 31.712,69 |
| Luty | 841 | 21.345,50 |
| Marzec | 795 | 18.824,— |
| | Ogółem: | 300.600,95 |

Z przeznaczonej przez Korporacje miejskie kwoty 100.000,— zł na zasiłki gwiazdkowe wypłacono bezrobotnym 40.000,— zł.

W końcu nadmienia się, że

a) udzielanie zapomóg z funduszu dla najbiedniejszej ludności w tut. Urzędzie wprowadzono z dniem 1. czerwca 1931 roku. W pierwszym miesiącu, tj. w czerwcu wpłynęło 249 wniosków o jednorazowe zapomogi. Ilość ta wzrosła w marcu 1932 r. do 1.300. Od 1. stycznia 1932 r. do 31. marca 1932 r. wpłynęło 3.828 wniosków. Zapomóg zaś wypłacono w czasie od 1. czerwca 1931 r. do 31. marca 1932 roku, tj. za 10 miesięcy 154.180 zł.

b) przeprowadzono akcję stwierdzenia stanu majątkowego względem 15.000 robotników, zatrudnionych w zakładach przemysłu górniczo - hutniczego, położonych na terenie tut. miasta, w wyniku której w częściowem sprawozdaniu zostało wykazanych 1.777 osób, posiadających uboczne dochody. Sprawozdania uzupełniającego dotychczas nie można było sporządzić z powodu nawału pracy.

c) W ciągu roku sprawozdawczego przeprowadzono kontrolę w około 150 przedsiębiorstwach, a to w niektórych po kilka razy. W wyniku tej kontroli wdrożono przeciwko 35 firmom postępowanie karno - administracyjne za przekroczenie obwiązujących przepisów.

Z tego tytułu ściągnięto w tymże czasokresie 485,— zł. grzywien.

## Sprawy mieszkaniowe.

| | |
|---|---|
| Zatwierdzeń lokatorów na propozycję właścicieli domów po myśli art. 26 ustawy o ochronie lokatorów wystawiono . . . . . . . . . . . . . | 689 |
| z tego zajęto mieszkań . . . . . . . . . . . | 656 |
| nie zajęto . . . . . . . . . . . . . . | 33 |
| Przydziałów na mieszkanie po urzędnikach w myśl art. 27 wym. ustawy wystawiono . . . . . . . | 84 |
| z tego zajęto mieszkań . . . . . . . . . . . | 54 |
| nie zajęto . . . . . . . . . . . . . . | 30 |
| Przydziałów na mieszkania, które zostały zarekwirowane na podstawie art. 26 ustawy w związku z § 7. ust. 8. rozp. wykon. Wojewody Śląskiego do tej ustawy (po dwukrotnem odrzuceniu propozycji właściciela domu wzgl. w wypadkach niezgłoszenia w przepisanym ustawą terminie) wystawiono . . . . | 79 |
| z tego zajęto mieszkań . . . . . . . . . . . | 24 |
| nie zajęto . . . . . . . . . . . . . . | 55 |
| Przydziałów na podstawie sądowych wyroków eksmisyjnych wystawiono . . . . . . . . . . | 32 |
| eksmisyj przeprowadzono . . . . . . . . . . | 24 |
| nie przeprowadzono . . . . . . . . . . . | 8 |

Dochód i rozchód Oddziału dla spraw mieszkaniowych za czas od 1. kwietnia 1931 r. do 31. marca 1932 r.:

a) Dochód tytułem pobranych opłat wynosił 5 144,50 zł.
b) Wydatki pokryto z budżetu Administracji ogólnej.

Swoją działalność wykonywał Oddział dla spraw mieszkaniowych na podstawie ustawy o ochronie lokatorów z dnia 16. grudnia 1926 r. jak w poprzednich latach i z temi samemi trudnościami, na jakie się napotyka przy wykonywaniu wspomnianej ustawy, wyłuszczonemi w sprawozdaniu za rok 1930/31.

## Szpitale.

### A. Główny Szpital Miejski.

| | mężcz. | kobiet | chłopc. | dziewcz. | razem |
|---|---|---|---|---|---|
| Stan chorych wynosił 1. I. 31 r. | 69 | 115 | 12 | 9 | 205 |
| przybyło w ciągu roku | 934 | 2184 | 277 | 199 | 3594 |
| razem leczono | 1003 | 2299 | 289 | 208 | 3799 |
| wypisano | 891 | 2143 | 251 | 183 | 3468 |
| zmarło | 58 | 57 | 27 | 17 | 159 |
| pozostało w stanie 1. I. 32 r. | 54 | 99 | 11 | 8 | 172 |

Z chorych przyjętych w roku 1931 było:

| | | |
|---|---|---|
| miejscowych | . . . | 3127 |
| pozamiejscowych | . . . | 467 |
| razem: | . . . | 3594 |

Według wyznania było:

| | | |
|---|---|---|
| katolików | . . . . | 3483 |
| ewangelików | . . . | 52 |
| wyzn. mojż. | . . . | 55 |
| gr. katol. | . . . . | 2 |
| inn. wyznania | . . . | 2 |
| razem: | . . | 3594 |

| | |
|---|---|
| Leczono na koszt Ogólno-Miejsc. Kasy Chorych na miasto Katowice . . . . | 1283 |
| „ „ „ Policji Miejskiej . . . . | 468 |
| „ „ „ Urzędu Opieki nad Ubogimi . | 298 |
| „ „ „ D. O. K. P. — Wydz. Sanitarny | 512 |
| „ „ „ różnych kas chorych . . . | 140 |
| „ „ „ Opieik nad bezrobotnymi . . | 193 |
| „ „ „ Opieki nad pozost. woj.-powst. | 18 |
| „ „ „ innych zobowiąz. (gminy itp.) . | 146 |
| „ „ „ Państw. Pom. Lek. dla prac. państwowych . . . . . . | 381 |
| „ „ „ prywatny . . . . . . | 101 |
| niewyśledz. . . . . . . . . . . . . | 54 |
| razem: . | 3594 |

Ze zwolnionych w ciągu roku przypada:

| | | |
|---|---|---|
| na wyleczonych | . . | 2573 |
| podleczonych | . . | 797 |
| niewyleczonych | . | 98 |
| razem: | . . . | 3468 |

Liczba etatowych łóżek wynosiła 287.

Dni pielęgnacyjnych było 78.349, co wynosi przeciętnie dziennie 215 chorych i przypada wobec tego na jednego chorego przeciętnie 21 dni leczenia.

Taksa leczenia obowiązująca w roku sprawozdawczym:

| kl. III. miejsc. | pozamiejsc. | kl. II. miejsc. | pozamiejsc. | Kl. I. miej. | pozamiejsc. |
|---|---|---|---|---|---|
| 7.— | 9.— | 14.— | 18.— | 21.— | 25.— |

Porad udzielono w przychodni szpitala 6302 przy 2151 pacjent. w leczeniu ambulatoryjnem. Jako dowód stawiono pod winien kwotę . . . . . . . . . . . 9.373,20 zł.
wpłynęło . . . . . . . . . . . 6.364,70 zł.

W Szpitalu głównym zmarło 159 osób, ze szpitala dzieci oddano 91 trupów. Do przechowania wzgl. do dyspozycji Prokuratury przekazano do kostnicy 116 zwłok. Ogółem przechowano w kostnicy Szpitala głównego 366 zwłok.

Opłata za leczenie stawiona pod winien w roku sprawozdawczym:

| | |
|---|---|
| dla kas chorych . . . . . . . . . . | 275.088,23 zł. |
| „ Policji Miejskiej . . . . . . . . . | 133.144,74 „ |
| „ Urzędu Opieki nad Ubogimi . . . . | 58.345,81 „ |
| „ innych zobowiązanych . . . . . . . | 118.470,26 „ |
| razem: . | 585.049,04 zł. |
| Za odpadki gospodarcze wpłynęło w. r 1931 . | 634,21 zł. |
| Dochód za przygotowanie do sekcji wynosił . | 140,00 „ |
| Za używanie kostnicy (przechowanie zwłok) . | 1.165,00 „ |
| Na dochody różne wpłynęło . . . . . . | 2.530,17 „ |

Rozchód Szpitala głównego i Szpitala w Dębie przedstawia się następująco:

| | | | |
|---|---|---|---|
| dział VIII A 49 | a . . | 56.668,89 zł. | |
| | b . . | 5.175,00 „ | |
| | c . . | 1.375,00 „ | |
| | d . . | 35.829,24 „ | |
| | e . . | 29.430,00 „ | |
| | f . . | 38.274,73 „ | |
| | g . . | 22.927,57 „ | |
| | h . . | 462,00 „ | |
| | i . . | 2.610,10 „ | razem: 192.752,53 zł. |
| dział VIII A 50 | a . . | 22.309,74 zł. | |
| | b . . | 28.750,09 „ | |
| | c . . | 26.478,32 „ | |
| | d . . | 18.996,66 „ | |
| | e . . | 159,90 „ | |
| | f . . | 8.121,88 „ | |
| | g . . | 2.322,83 „ | |
| | h . . | 886,35 „ | |
| | i . . | 18.091,57 „ | |
| | k . . | 15.359,11 „ | |
| | l . . | 38.833,09 „ | |
| | m . . | 9.767,46 „ | |
| | n . . | 2.499,25 „ | |
| | o . . | 4.363,10 „ | razem: 196.939,35 zł. |
| dział VIII A 51 | a . . | 244.560,60 zł. | |
| | b . . | 49.837,89 „ | |
| | c . . | 15.132,77 „ | |
| | d . . | 152,00 „ | |
| | e . . | 601,65 „ | razem: 310.284,91 zł. |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| dział VIII A 52 | a . . | 1.987,00 zł. | | |
| | b . . | 3.256,75 „ | | |
| | c . . | 2.706,36 „ | razem: | 7.950,11 zł. |

| | |
|---|---|
| Rozchód na rok 1931 wynosi: . . . . . | 707.926,90 zł. |
| Dochód ściągnięty w roku 1931 wynosi: . . | 532.688,77 „ |

## B. Szpital Miejski w Dębie — Oddz. gruźliczy.

| Stan chorych wynosił 1. I. 1931 r. | mężczyzn | kobiet | razem |
|---|---|---|---|
| | 9 | 8 | 17 |
| przybyło w ciągu roku | 73 | 57 | 130 |
| razem leczono | 82 | 65 | 147 |
| wypisano | 49 | 41 | 90 |
| zmarło | 19 | 16 | 35 |
| pozostało w stanie 1. I. 1932 r. | 14 | 8 | 22 |

Według wyznania było:

| | |
|---|---|
| rz.-katolików . . | 143 |
| ewangelików . . | 3 |
| wyzn. mojż. . . . | 1 |
| razem: . | 147 |

Z wypisanych w ciągu roku przypada:

| | |
|---|---|
| na wyleczonych . | 4 |
| podleczonych . | 75 |
| niewyleczonych | 11 |
| razem: . | 90 |

| Leczono na koszt | dni piel. | opłata za lecz. |
|---|---|---|
| Urzędu Opieki nad Ubogimi | 3.953 | 27.483,04 zł. |
| różnych kas chorych | 1.501 | 10.318,50 „ |
| D. O. K. P. — Wydział Sanitarny | 34 | 202,30 „ |
| innych zobowiązanych | 262 | 2.111,70 „ |
| razem: | 5.750 | 40.115,54 zł. |

Liczba łóżek etatowych wynosi 30.

## C. Miejski Szpital dla dzieci.

| | |
|---|---|
| Stan chorych wynosił 1. I. 1931 roku | 50 |
| przybyło w ciągu roku | 453 |
| razem leczono | 503 |
| wypisano | 370 |
| zmarło | 91 |
| pozostało w stanie 1. I. 1932 roku | 42 |

| | |
|---|---|
| Z ogólnej liczby leczonych było miejscowych | 282 |
| pozamiejscowych | 193 |
| z poza Woj. Śl. | 28 |
| razem: | 503 |

| | |
|---|---|
| Według wyznania było: rz.-katolików | 462 |
| ewangelików | 13 |
| wyzn. mojż. | 28 |
| razem: | 503 |

| | |
|---|---|
| Leczono na koszt Ogólno-Miejsc. Kasy Chorych na miasto Katowice . . . . | 86 |
| „ „ „ Urzędu Opieki nad Ubogimi . . | 63 |
| „ „ „ D. O. K. P. — Wydz. Sanitarny . | 106 |
| „ „ „ prywatny . . . . . . | 112 |
| „ „ „ Państw. Pomocy Lek. dla prac. . | 46 |
| „ „ „ różnych kas chorych . . . . | 27 |
| „ „ „ Spółki Brackiej w Tarn. Górach . | 15 |
| „ „ „ Opieki nad bezrobotnymi . . | 13 |
| „ „ „ różnych gmin . . . . . | 14 |
| bezpłatnie dzieci mamek . . . . . | 21 |
| razem: . . | 503 |

Liczba łóżek etatowych wynosi 60.

Dni pielęgnacyjnych było 17.014, co wynosi przeciętnie dziennie 47 chorych. Na jednego chorego przypada przeciętnie 34 dni leczenia.

Taksa leczenia obowiązująca w roku sprawozdawczym:

| | |
|---|---|
| dla Urzędu Opieki nad Ubogimi i Ogólno-Miejscowej Kasy Chorych na miasto Katowice . . . | 4,— zł. |
| dla miejscowych prywatnych i innych Kas Chorych | 5,— „ |
| dla zamiejscowych pryw. i innych Kas Chorych . | 6,— „ |
| dla prywatnych pacj. z poza Woj. Śl. i Kas Chorych | 7,— „ |

Oprócz tego pobiera się opłatę za lekarstwa.

Opłata za leczenie, stawiona pod winien w roku sprawozdawczym:

| | |
|---|---|
| dla kas chorych . . . . . . . . . . . | 37.755,73 zł. |
| dla Urzędu Opieki nad Ubogimi . . . . | 7.111,33 „ |
| dla innych zobow. i prywatnych . . . . | 35.737,97 „ |
| razem: . | 80.605,03 zł. |

| | |
|---|---|
| Na powyższy dochód wpłynęło w r. sprawozd. | 52.738,42 zł. |
| Rozchód wynosił . . . . . . . . | 91.093,17 „ |

# Zakłady i przedsiębiorstwa.

## I. Ogólne.

Do czynności Oddziału Technicznego należy prowadzenie Miejskiego Zakładu Wodociągowego, Zakładu Elektrycznego oraz Zakładu Instalacyjnego. W skład personelu Oddziału Technicznego wchodzi 17 pracowników.

## II. Zakład Wodociągowy.

Miejski Zakład Wodociągowy pobiera wodę ze stacji pomp na kopalni Rozalji, należącej do Wydziału Powiatowego w Katowicach. W roku sprawozdawczym zakupiono od Wydziału Powiatowego ogółem

4.664.752 $m^3$.

Powyższa liczba rozdziela się na poszczególne miesiące jak następuje:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| kwiecień | 1931 | r. | 346 731 | $m^3$ |
| maj | 1931 | r. | 373 214 | |
| czerwiec | 1331 | r. | 331 727 | „ |
| lipiec | 1931 | r. | 368 494 | „ |
| sierpień | 1931 | r. | 365 327 | „ |
| wrzesień | 1931 | r. | 388 109 | „ |
| październik | 1931 | r. | 446 303 | „ |
| listopad | 1931 | r. | 417 771 | „ |
| grudzień | 1931 | r. | 430 064 | „ |
| styczeń | 1932 | r. | 414 842 | „ |
| luty | 1932 | r. | 377 261 | „ |
| marzec | 1932 | r. | 404 910 | „ |

Z powyższego wynika, że maksymum spotrzebowania wody przypadało w ubiegłym roku na październik. Pozatem wynika z powyższego zestawienia, że konsumcja wody wzrosła z końcem roku sprawozdawczego.

Ilość zakupionej od Wydziału Powiatowego wody zostaje rejestrowana przez wodomierze, zainstalowane w poszczególnych dzielnicach miasta. Dla dzielnicy I znajduje się komora wodomierzowa na Rynku.

W dostarczaniu wody przez Wydział Powiatowy nie zanotowano w roku sprawozdawczym żadnych poważniejszych przeszkód. Jedynie w 2 wypadkach nasąpiło pęknięcie głównego rurociągu, co spowodowało przejściowy brak wody w mieście.

Wszelkie prace około założenia nowych przewodów wodociągowych oraz przyłączeń domowych wykonuje warsztat wodociągowy we własnym zakresie. W roku sprawozdawczym wykonano następujące roboty inwestycyjne:

Nowych rur wodociągowych założono:

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| o średnicy | | 200 | mm | na | długości | 120 | mb. |
| „ | „ | 150 | „ | „ | „ | 362 | „ |
| „ | „ | 125 | „ | „ | „ | 63 | „ |
| „ | „ | 100 | „ | „ | „ | 330 | „ |
| „ | „ | 80 | „ | „ | „ | 591 | „ |
| „ | „ | 40 | „ | „ | „ | 23 | „ |
| | | | | | ogółem: | 1.489 | mb. |

Nowych połączeń domowych wykonano w roku sprawozdawczym 74, do czego założono rury o ogólnej długości 864 mb., mianowicie:

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| o średnicy | | 100 | mm | na | długości | 11 | mb. |
| „ | „ | 80 | „ | „ | „ | 53 | „ |
| „ | „ | 50 | „ | „ | „ | 47 | „ |
| „ | „ | 40 | „ | „ | „ | 783 | „ |

Dla każdego nowego konsumenta zainstalowano nowy wodomierz, t. j. w roku sprawozdawczym 74 sztuk. Z powodu zanieczyszczenia przewodów połączeniowych, Miejski Zakład Wodociągowy przeprowadził czyszczenie połączeń domowych w 47 wypadkach.

Warstaty wodociągowe przeprowadziły w roku sprawozdawczy mnaprawę wodomierzy w ilości 1.372 sztuk. Oprócz tego usunięto przeszkody wzgl. uszkodzenia przewodów wodociągowych na terenie miasta w 49 wypadkach, naprawiono 39 sztuk zasów i wzbudowano do głównej sieci 12 sztuk nowych zasuw.

Dla głównej sieci wodociągowej zainstalowano 15 sztuk nowych hydrantów pożarowych i wykonano naprawę 152 szt. zainstalowanych hydrantów.

Długość sieci wodociągowej na terenie miasta wynosi około 90 km o największej średnicy 425 mm i najmniejszej 40 mm.

Ilość konsumentów w końcu 1932 r. wynosiła 2.563.

Zasilenie miasta w wodę następuje ze zbiórnika wodnego w Bytkowie za pomocą rurociągu grawitacyjnego.

Ponieważ konfiguracja terenu miasta jest tak ukształtowana, że południowa część miasta położona jest na wzgórzu, woda nie może dochodzić w tej części miasta do najwyższych budynków. To też Miejski Zakład Wodociągowy przystąpił w roku sprawozdawczym do wybudowania pompowni samoczynnej, której zadaniem jest, podwyższyć w południowej części miasta ciśnienie wody. Projektowane koszty kompletnej stacji wynoszą około 500.000,— zł. Wykonanie budowy powierzono w lipcu roku sprawozdawczego firmie T e r m o

w Katowicach. Kierownictwo budowy prowadzono ze strony Miejskiego zakładu Wodociągowego oraz Miejskiego Urzędu Budowlanego.

## III. Dział Elektryczny.

Do czynności Miejskiego Warsztatu Elektrycznego należy utrzymanie urządzeń oświetlenia elektrycznego w budynkach miejskich oraz oświetlenie ulic.

W roku sprawozdawczym wykonano przez Miejski Warsztat Elektryczny następujące nowe instalacje:

Ukończenie instalacji w domu biurowym przy ulicy Młyńskiej, gdzie zainstalowano 551 punktów oświetleniowych.

Oprócz tego wykonano instalację dla 4 wentylatorów w Głównej Kasie Miejskiej, dla światłodruku i dla silników pompowni.

Wykonano również w domu biurowym instalację składającą się z 14 punktów zasilających dla zegarów elektrycznych oraz 6 punktów dla tresoru w Kasie Miejskiej.

W szkole Piotra Skargi przy ul. Dąbrówki, wykonano dodatkową instalację elektryczną dla 3 punktów oświetleniowych.

W szkole Szafranka przy ul. Szafranka wykonano nową instalację elektryczną składającą się z 94 punktów oświetleniowych oraz 2 punktów zasilających dla zegara sygnałowego.

W nowej szkole w dzielnicy II przy ul. Bogucickiej ukończono instalację elektryczną składającą się z 450 punktów oświetleniowych ora z zprzewodów elektrycznych dla 2 silników od ogrzewania centralnego oraz 11 wypustów dla zegarów sygnałowych.

W szkole handlowej przy ul. Krakowskiej w dzielnicy II wykonano instalację elektryczną składającą się z 47 punktów oświetleniowych.

Na stacji pomp przy placu Miarki wykonano nową instalację w przewodach wodoszczelnych dla 14 punktów oświetleniowych.

W szpitalu miejskim (pawilon) wykonano dodatkową instalację elektryczną dla 35 kontaktów.

W uzdrowisku dla dzieci w Gorzycach wykonano dodatkową instalację elektryczną dla 7 punktów oświetleniowych.

Elektryczną instalację ulic rozszerzono o dalsze 12 nowych lamp, które zainstalowano jak następuje:

| | |
|---|---|
| ul. Reymonta | 1 lampa |
| „ Powstańców | 3 lampy |
| „ Poniatowskiego — Skalna — | 1 lampa |
| „ Barbary | 2 lampy |
| „ Lompy | 1 lampa |

| | |
|---|---|
| ul. Polna | 1 lampa |
| „ Narcyz — Różanna | 1 lampa |
| „ Astrów — Narcyz | 1 lampa |
| „ Astrów — Różanna | 1 lampa |

Prąd elektryczny dla potrzeb miasta pobiera Magistrat z Elektrowni O. E. W., zaś dla dzielnicy Brynów z kopalni Wujek.

W roku sprawozdawczym zakupiono z Elektrowni dla potrzeb miasta ogółem

1.486.831 KWg.,

zaś z kopalni Wujek

138.490 KWg.

Z tego przypada na oświetlenie ulic

532.467 KWg.

## IV. Dział Instalacyjny.

W roku sprawozdawczym zakupiono od Górnośląskiej CCentrali Gazowej ogółem

612 862 m³

gazu. Z tej ilości przypada na oświetlenie ulic

500 000 m³.

Z powodu ograniczenia kredytów na oświetlenie ulic skasowano w grudniu 1931 r. 60 lamp gazowych w południowej części miasta.

W pewnych odstępach czasu przeprowadzano badania urządzeń technicznych w budynkach miejskich, a zwłaszcza ogrzewań centralnych. Wszelkie prace, potrzebne dla usunięcia niedomagań, wykonane zostały we własnym zakresie.

W gmachu szkolnym im. Szafranka wymieniono 2 zużyte kotły walcowe na kotły nowoczesne systemu Strebla o powierzchni ogrzew. 64 m³.

W szkole im. Piotra Skargi przy ul. Dąbrówki wymieniono przy kotłach od ogrzewania centralnego kilka uszkodzonych członów kotłów streblowskich.

## Łaźnia Miejska.

Łaźnia Miejska była przez cały rok sprawozdawczy czynna. Liczba wydanych kąpieli w stosunku do liczby w roku 1930 obniżyła się mniejwięcej o 18%, a mianowicie sprzedano biletów kąpielowych:

| w roku 1930 | w roku 1931 |
|---|---|
| 127 152 | 109 751 |

| Z tego przypada: | na rok 1930 | na rok 1931 |
|---|---|---|
| na kąpiele parowe | 12 621 | 10 504 |
| na kąpiele w wannach | 31 875 | 24 780 |
| na kąpiele natryskowe | 33 011 | 31 244 |
| na pływalnię | 49 645 | 43 223 |

**Najwyższa frekwencja była:**

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 1) w kąpieli parowej | | dnia | 23. 1. 1932 r. | 69 osób, |
| 2) „ „ | w wannach I | „ | 3. 4. 1931 r. | 63 „ |
| 3) „ „ | w wannach II | „ | 23. 5. 1931 r. | 171 „ |
| 4) „ „ | natryskowej | „ | 23. 5. 1931 r. | 291 „ |
| 5) „ „ | pływalni | „ | 29. 1. 1931 r. | 345 „ |

W sobotę, dnia 23. maja 1931 r. korzystało z Łaźni Miejskiej 868 osób. W porze zimowej udzielono 100 uczniom szkół powszechnych bezpłatnej nauki w pływaniu.

Dochody z sprzedaży biletów kąpielowych wynosiły: 105 669,45 zł. (w roku 1930: 127 198,75 zł.).

W składzie personelu Łaźni Miejskiej nie zaszły w roku sprawozdawczym zmiany.

## Rzeźnia.

### I. Ubój i badanie w Rzeźni Miejskiej za czas od 1. kwietnia 1931 r. do 31. marca 1932 r.

| | | |
|---|---|---|
| wołów | 4454 | sztuk |
| krów | 6522 | „ |
| świń | 147 975 | „ |
| cieląt | 7 854 | „ |
| baranów | 2 364 | „ |
| kóz | 220 | „ |
| koni | 227 | „ |
| Razem: | 169 615 | sztuk. |

### II. Sprawdzenie w Rzeźni Miejskiej i na targu mięsa zamiejscowego.

| | | |
|---|---|---|
| świń | 4893 | sztuk |
| bydła | 1511 | „ |
| cieląt | 42220 | „ |
| Razem: | 48 624 | sztuk. |

### III. Ubój domowy.

| | | |
|---|---|---|
| Dzielnica II. | 828 | sztuk |
| Dzielnica III. (Załęże) | 253 | „ |
| Dzielnica III. (Dąb) | 293 | „ |
| Dzielnica IV. (Ligota) | 376 | „ |
| Razem: | 1750 | sztuk. |

Ogólna liczba uboju w obrębie miasta Katowic, oraz sprawdzenie mięsa zamiejscowego wynosi: **219.989 sztuk** zwierząt rzeźnych.

## Administracja.

Dochód w roku budżetowym 1931/32 wynosił 924.876,40 złotych.

Począwszy od 1. kwietnia 1932 r. Rzeźnia Miejska posiada odrębną Kasę, w której prowadzone są odpowiednie księgi rachunkowe dla wszystkich wpływów i rozchodów. Kasa Rzeźnia przyjmuje wszystkie dochody oraz uskutecznia wszelkie wydatki samodzielnie.

## Taryfa.

Podwyższono dzierżawę od firmy Szczekocki i Ska z 5200 zł na 6000 zł rocznie.

Czynsz dzierżawny dla Wolnego Cechu Rzeźników i Wędliniarzy ustalono na 1500 zł rocznie.

Opłatę za używanie ubikacji w „Taniej Jatce" ustalono dla mistrza rzeźnickiego Nowaka Feliksa na 120 zł miesięcznie, czyli 1440 zł rocznie, łącznie z opłatą za opał i światło.

Ustalono czynsz za przechowanie skrzyń dla firm Silesiebacon, Musioł i Ska, Januszka Augusty i Rzymełka & Modlich na 60 zł rocznie.

Za wytapianie tłuszczu po godzinie 18 podwyższono opłatę o 50 % t. zn. z 4 groszy na 6 groszy od 1 kg surowca.

## Eksport.

Do Anglji eksportowano bekony regularnie przez cały rok. W miesiącu kwietniu ubój wynosił 16.1547 sztuk. Załamanie funta angielskiego nie miało żadnego wpływu na ilość uboju. W drugiej połowie roku nastąpiła gwałtowna zniżka cen na nasz towar w Anglji, tak że przez jakiś czas płacono za centnar angielski 36 szylingów. Eksport bitego bydła i skopów oraz świń do Francji trwał przez cały rok, osłabł jednak w ostatnim kwartale znacznie, ponieważ Francja ustaliła kontyngent bardzo mały. Firmie Rzymełka & Modlich została przydzielona część tego kontyngentu. Do Austrji eksportowano tylko wnętrzności bitych świń, a to tygodniowo w zimie jeden wagon. Jelit eksportowano w tym roku bardzo mało. Import jelit był zato dosyć znaczny. Kontrolę importu jelit zagranicznych przeprowadza się obecnie w Rzeźni Miejskiej. Eksport skór trwał przez cały rok, był jednak słabszy niż w zeszłym roku.

## Rozbudowa, reperacje itp.

Przebudowaną została hala do uboju koni; zaopatrzono ją w dwie windy i lepsze oświetlenie. Wolny Cech Rzeźników w Katowicach przygotował w starych chlewach nierogacizny składnicę do solenia i sortowania skór. Rozbudował także biuro i ubikacje dla robotników. Koszta przebudowy wynosiły 8000 zł, które poniósł Wolny Cech Rzeźników sam, wzamian za co uzgodniono z nim niższą dzierżawę. W pierwszym roku dzierżawa wynosiła 300 zł, w drugim roku 1500 zł. Na bocznicy kolejowej wbudowano 2 nowe zwrotnice. Dla uboju bekonów zostały urządzone dwa elewatory, tarcz zwrotna, nowa kadź do parzenia i specjalna maszyna do odwłaszania świń. Maszyna ta odwłasza dwie świnie równocześnie, a to w przeciągu 30 sekund. Koszta całej tej przebudówki wynosiły 34.000 zł, z czego połowę pokryła Kasa Miejska, drugą zaś połowę Firmy Silesiebacon i Musioł i Ska z Katowic. Maszyna ta przeszła na własność Magistratu. Odmontowano 2 stare kompresory na 60.000 i 20.000 kalorji wraz z kondensatorami i chłodnikami. Na ich miejscu urządzono ubikacje dla umieszczenia mięsa pozamiejscowego.

## Różne.

Wytwórnia tłuszczu pracowała bez przerwy. Wytopiono 463.055 kg surowca. Dochody wytwórni brutto wynosiły 22.260,52 zł. Produkt wytwórni był dobry.

Ubikacje Taniej Jatki w dniach wolnych oddano do dyspozycji mistrzowi rzeźnickiemu F. Nowakowi dla sprzedaży produktów ubocznych firm bekoniarskich.

Rzeźnię Miejską zwiedzili w tym roku:

Minister Rolnictwa Janta-Polczyński z Dyrektorem Departamentu Weterynaryjnego Prof. Dr. Markowskim w dniu 12. 9. 1931 r. wizytowali wszelkie części rzeźni, nowe i stare. W swem przemówieniu, wygłoszonem na posiedzeniu Sejmowej Komisji Rolnej z dnia 16. i 30. 10. 1931 r. wspomniał Minister Rolnictwa też o rzeźni katowickiej następująco: „Na wysokości światowej stoją w Polsce dwie rzeźnie: Katowice i Lublin".

Oprócz kilku Szkół i Związków zwiedzili jeszcze rzeźnię goście z Warszawy, Krakowa, Poznania i ze Lwowa oraz Anglji, Londynu i Wiednia.

## Zestawienie dochodów z kredytu przewozowego za rok rachunkowy 1931/32.

Kredyt przewozowy po myśli uchwały Magistratu z dnia 30. XII. 1930 r. był w roku 1931/32 nadal stosowany tak jak w ubiegłych latach.

Obecnie korzysta z kredytu przewozowego 23 hurtowników rzeźni, którzy dotychczas obowiązki swoje spełniają po myśli wyżej przytoczonej uchwały, bez zastosowania przymusowych środków płatności.

Dochód brutto w roku rachunkowym 1931/32 wynosił 1.038.933,47 zł.

Ztego zapłacono Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych:

| | |
|---|---|
| a) za przewóz . . . . . . | 1.020.063,17 zł |
| b) za używanie bocznicy . . . . | 5.048,00 „ |
| Razem: | 1.025.111,17 zł |

**Pozostaje dla Magistratu:**

| | |
|---|---|
| 1. Opłata od kredytowego przewozu . . | 8.004,00 zł |
| 2. 50 % od używania bocznicy i postojowego | 5.048,00 „ |
| 3. Należność od kredytu za zwłokę płatności | 390,00 „ |
| 4. Należność za używanie telefonu . . | 380,30 „ |
| Razem: | 13.822,30 zł |

## Sprawozdanie
## z działalności pracowni bakterjologicznej przy Rzeźni Miejskiej

za czas od 1. IV. 1931 r. do 31. III. 1932 r.

Ogółem rozstrzybała pracownia bakterjologiczna w 188 wypadkach, przyczem mikroskopowo stwierdzono:

| | | |
|---|---|---|
| wągry w . . . . . | 75 | wypadkach |
| złogi wapniowe w . . . | 2 | „ |
| **Bakterjologicznie badano w** | **111** | „ |

przyczem stwierdzono

| | | |
|---|---|---|
| bakterje gnilne w . . . | 52 | „ |
| sejticemję i pyemję w . . | 9 | „ |
| różycę trzody chlewnej w . | 21 | „ |
| zatruwacze mięsa w . . | 1 | „ |
| cholerę drobiu w . . . | 2 | „ |
| zarazę bydła i dzieczyzny w . | 1 | „ |

W ozostałych badanych w 25-ciu wypadkach bakterji nie stwierdzono.

Na podstawie badania bakterjologicznego zniszczono przez spalenie 46 sztuk.

Zaznaczyć wypada, że pracownia bakterjologiczna mimo swego bardzo skromnego wyposażenia technicznego, stanęła na poziomie swego zadania przez wprowadzenie badania podejrzanego materjału nietylko mikroskopowo, ale i na sztucznych pożywkach przez wysiewy i szczepienia, co pozwala na

dokładne rozpoznanie i wyróżnienie bakterji, oraz wydanie odpowiedniej oceny podejrzanego mięsa.

## Zestawienie zakwestjonowanych sztuk zwierząt rzeźnych za rok 1931 z powodu następujących chorób.

| Powód zakwestjonowania | Razem | Mniej war-tościowe | Warunko-wo zdatne gotowano | Warunko-wo zdatne peklow. | Spalono |
|---|---|---|---|---|---|
| Włośnie . . . . . . . | 18 | — | 17 | — | 1 |
| Wągry . . . . . . . . | 434 | — | 36 | 350 | 48 |
| Niedost. wykrwawienie . | 37 | 37 | — | — | — |
| Gruźlica . . . . . . . | $10^{3}/_{4}$ | $5^{3}/_{4}$ | 4 | — | 1 |
| Wychudzenie . . . . | 1 | 1 | — | — | — |
| Cewy Mischera . . . | 1 | — | 1 | — | — |
| Żółtaczka . . . . . . . | $17^{2}/_{4}$ | $17^{2}/_{4}$ | — | — | — |
| Wodnica . . . . . . . | 6 | 6 | — | — | — |
| Pomór . . . . . . . . | 1 | — | — | 1 | — |
| Różyca . . . . . . . | 129 | — | — | 110 | 19 |
| Rozkład . . . . . . . | 264 | — | — | — | 264 |
| Zakażenie krwi. . . . | 12 | — | — | — | 12 |
| Śmierć naturalna . . . | 23 | — | — | — | 23 |
| Wyporki . . . . . . . | 625 | — | — | — | 625 |
| Zaraza bydła i dzicz. . | 1 | — | — | — | 1 |
| Zatruwacze mięsa . . . | 1 | — | — | — | 1 |
| Przekrwienie . . . . | 1 | 1 | — | — | — |
| Zapach moczowy . . . | 1 | 1 | — | — | — |
| Złogi wapienne . . . | 2 | — | 2 | — | — |
| Zapach . . . . . . . | $36^{2}/_{4}$ | $36^{2}/_{4}$ | — | — | — |
| Motylica mięśniowa . . | 2 | — | — | 2 | — |
| Nosacizna. . . . . . . | 1 | — | — | — | 1 |
| Razem: | $1624^{3}/_{4}$ | $105^{3}/_{4}$ | 60 | 463 | 996 |

## Zestawienie przeprowadzonych rewizyj w składach rzeźnickich, warsztatach, hali mięsnej, hotelach, oraz ekspedycji towarowej-pospiesznej na terenie miasta Wielkich Katowic w roku 1931/32.

1. Rewizję przeprowadzono w składach, czyli warsztatach 32
2. Rewizję przeprowadzono w hotelach, restauracjach i jadalniach . . . . . . . . . . 3
3. Rewizję przeprowadzono w hali mięsnej (targowisko) regularnie przez dyżurnego lekarza weterynaryjnego w tygodniu . . . . . . . . . . . 3
4. Nadzwyczajną rewizję przeprowadzono w hali mięsnej 18
5. Nadzwyczajną rewizję przeprowadzono w ekspedycji towarowej pospiesznej regularnie w tygodniu . . 3
6. Ponowne badanie przy rewizji na miejscu nastąpiło 22
7. Nadzwyczajne badanie mięsa pozamiejscowego nastąpiło w rzeźni . . . . . . . . . . 48

8. Mięso niezdatne znaleziono i później spalono . . 11
9. Znaleziono mięso mniej wartościowe i oddano do sprzedaży na Tanią Jatkę . . . . . . . 8
10. Wędlinę zepsutą znaleziono . . . . . . . 2
11. Wnętrzności zepsute znaleziono . . . . . . 2
12. Doniesienie do Policji Miejskiej celem ukarania obwinionych nastąpiło w wypadkach . . . . . 16

## Straż pożarna.

Załoga straży pożarnej została z dniem 1 października 1931 r. uzupełniona i składa się z 1 ogniomistrza, 1 sierżanta, 2 starszych strażaków i 37 strażaków.

## Narzędzie pożarnicze i ratownicze.

Stan narzędzi pożarniczych i ratowniczych pozostał bez zmian. Zakupiony został li tylko generator pianowy o wydajności 300 litrów piany na minutę.

## Umundurowanie strażaków.

Straż zawodową i ochotniczą umundurowano według reskryptu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 21 lipca 1931 r.

## Środki alarmowe.

Przy sygnalizacji alarmowej zostały wszystkie pożarowskazy w porze letniej odnowione, wyreperowane i olakowane. Uszkodzone przewody doprowadzono do należytego stanu.

## Zaopatrzenie w wodę.

W roku sprawozdawczym wyposażono w sieć wodociągową także peryferje miasta. Pewne braki pod względem zaopatrzenia w wodę wykazuje jeszcze część dzielnicy IV (Ligota). Obecnie posiadamy w obrębie miasta 450 własnych hydrantów. Hydranty te podlegają dozorowi Zawodowej Straży Pożarnej, która czuwa nad ich sprawnością.

## Zaprzęgi.

Do transportów różnego rodzaju oraz upadłych zwierząt zapotrzebowano zaprzęgi w 25-ciu wypadkach.

## Czynności wyjazdowe straży pożarnej.

Do pożarów wyjechano 79 razy, z tego do:

| | | |
|---|---|---|
| pożarów dachowych . . . . . | 2 | razy |
| „ pokojowych lub piwnicznych | 31 | „ |
| „ sufitowych . . . . . | 1 | „ |
| „ kominowych . . . . . | 3 | „ |
| „ innych . . . . . . | 25 | „ |
| alarmów fałszywych . . . . . | 17 | „ |
| Razem: | 79 | razy |

W porównaniu do zeszego roku było w roku sprawozdawczym mniej o 55 wypadków pożarowych; w stosunku procentowym wynosi to 40 %.

Oprócz wspomnianych czynności udzielono pomocy w 248 innych wypadkach, n. p. przy usunięciu upadłych zwierząt, usuwaniu różnych przeszkód, wyciąganiu samochodów, uległych wypadkom, zabezpieczeniu miejsc zagrożonych, wydobywaniu topielców itp.

## Pogotowie ratunkowe.

Działalność pogotowia ratunkowego przedstawia się cyfrowo następująco:

| | | |
|---|---|---|
| transporty chorych bez udzielenia pomocy | 1090 | razy |
| udzielenie pomocy przy nagłych zasłabnieniach | 145 | „ |
| udzielenie pomocy przy wypadkach chirurgicznych | 300 | „ |
| udzielenie pomocy przy wypadkach samobójczych | 59 | „ |
| Z tych przywrócono do życia 32 osoby. | | |
| Udzielenie pomocy w innych wypadkach | 105 | „ |
| ogółem: | 1699 | razy |

## Stawienie wart teatralnych.

Według przepisów dot. bezpieczeństwa pożarowego stawiono warty strażackie na przedstawienia teatralne w teatrze miejskim i w innych salach na terenie miasta w 598 wypadkach, a to według zapotrzebowania po 3—5 strażaków w poszczególnym wypadku.

## Różne.

Rewizyj przeprowadzono:

| | | |
|---|---|---|
| bezpieczeństwa pożarowego | 17 | razy |
| sanitarnych | 40 | „ |

Pozatem przeprowadzono rewizję przyrządów gimnastycznych we wszystkich szkołach oraz rewizje gromochronów na miejskich budynkach.

Również urządzono dla dziatwy szkolnej we wszystkich szkołach wykłady dotycz. bezpieczeństwa pożarowego.

Z inicjatywy kierownictwa Zawodowej Straży Pożarnej przeprowadzono na terenie miasta Katowic 3-dniowy kurs strażacki dla starszych strażaków ochotniczych straży.

Zawody strażackie przeprowadzano w roku sprawozdawczym dwa razy.

## Ruch uliczny i bezpieczeństwo publiczne.

Komisja Bezpieczeństwa i Ulic odbyła w roku sprawozdawczym 12 posiedzeń, na których obradowano nad 186 sprawami, między innemi:

1. nad przesunięciem przystanku tramwajowego w dzielnicy III. z placu Ks. Prałata Londzina na narożnik ul. Dębskiej oraz nad przesunięciem toru i wybudowaniem wysepki bezpieczeństwa przy przystanku tramwajowym przy kościele w Dębie,

2. nad przesunięciem przystanku tramwajowego o 25 m przy ul. Zamkowej oraz przesunięciem przystanku tramwajowezo z ul. Pocztowej narożnik ul. Młyńskiej naprzeciw ratusza przy ul. Pocztowej,

3. nad udzieleniem zezwolenia na urządzenie przystanku tramwajowego przy ul. Granicznej i Zielonej oraz nad urządzeniem nowych przystanków tramwajowych w dzielnicy III,

4. nad projektem ułożenia pętlicy tramwajowej w śródmieściu i przy parku Kościuszki,

5. nad projektem poczekalń na przystankach tramwajowych,

6. nad zaprowadzeniem 5-ciominutowego ruchu tramwajowego w śródmieściu przez cały dzień od ul. Józefa Hallera w Katowicach II aż do kopalni Kleofas w Katowicach III, oraz nad uruchomieniem komunikacji tramwajowej do Nowej Wsi,

7. nad przydzieleniem miejsca dla czyścicieli butów przy dworcu kolejowym III klasy,

8. nad udzieleniem zezwolenia na postawienie kolonady przy kawiarni Astorja przy ul. Mielęckiego i przed Hotelem Monopol przy ul. Dworcowej oraz nad usunięciem kolonady przy restauracji Palais-Flank przy ul. Mickiewicza,

9. nad uruchomieniem boiska dla zwierząt na terenie miasta Katowic,

10. nad projektem rozporządzenia policyjnego o zalecaniu towarów przez handlarzy ulicznych,

11. nad usunięciem kiosku pry ul. Teatralnej 8,

12. nad projektem uregulowania ruchu kołwego jednokierunkowego do dworca towarowego,

13. nad zniesieniem straganów sprzedaży jarzyn przy ul. Mickiewicza,

14. nad udzieleniem zezwolenia na ustawienie szafy rozdzielczej Dyrekcji Poczt i Telegrafów przy Rynku nr. 1,

15. nad udzieleniem zezwolenia Śl. Linjom Autobusowym na umieszczenie rozkładów jazdy autobusów na gmachu teatru miejskiego i Dyrekcji Kolei na narożniku ul. Dyrekcyjnej,

16. nad porjektem przebudowy placu przed P. K. O.,

17. nad projektem zamknięcia ul. Kościuszki od ul. Poniatowskiego do parku Kościuszki,

18. nad ustawieniem wozu do sprzedaży wędlin przy ul. Pocztowej, Szkolnej i Lubeckiego,

19. nad regulacją ul. Dworcowej,

20. nad ograniczeniem konsumcji prądu elektrycznego w ulicach miasta Katowic — dzielnica I.,

21. nad udzieleniem zezwolenia na urządzenie przechowalni rowerów w centrum miasta Katowic,

22. nad sprawą parkowania i skrócenia postoju powozów w ulicy Młyńskiej i Stawowej,

23. nad zniesieniem postoju pojazdów w ul. 3-go Maja na odcinku od Rynku do ul. Słowackiego,

24. nad sprawą przebudowy ul. Batorego względnie Kopernika.

Na sprzedaż gazet i tytoniu na obszarze miasta Katowic wyznaczono pewne miejsca. W tym celu udzielono 10 zezwoleń na postawienie straganów (niestałych kiosków). Stosownie do propozycji Komisji dozwolono sprzedaż lodów owocowych z wózków tylko w dzielnicy II, III i IV. Na tę ograniczoną sprzedaż udzielono 16 zezwoleń.

W roku 1931/32 odbył się jeden odpust w dzielnicy II (Bogucice) oraz dwa w dzielnicy III (Załęże — Dąb). W sprzedaży ulicznej brało udział przeszło 250 handlarzy. Dochód ze straganów ulicznych oraz odpustów wynosił z powodu słabej frekwencji tylko 5 961,50 zł. t. j. 2 528,25 zł. mniej niż w ubiegłym roku.

## Tabor wozowy i czyszczenie ulic.

### Czyszczenie ulic.

Personel w roku sprawozdawczym wynosił 212 osób. Tenże składał się z:

1 sierżanta straży pożarnej,
1 st. strażaka,
1 montera do reparacyj samochodów,
10 kierowców,
7 pomocników,
4 dozrców,
7 rzemieślników,
1 furażera,
3 przodowników,
19 woźniców,
21 robtników przy odwozie śmieci,
2 stróżów,
2 robotników, szczotkarzy do zamiatarek,
2 kobiet (wartownic) zatrudnionych przy ustępach,
17 robtnic i
114 robotników, zatrudnionych przy czyszczeniu ulic.

Według urzędowych danych Urzędu pomiarów i budowy dróg, obszar czyszczenia wynosił ogółem 482 701,15 $m^2$.

Obszar ten zawiera:

| | | |
|---|---|---|
| bruku kamiennego | 383 283,52 | $m^2$ |
| „ asfaltowego | — | |
| „ drzewnego | 5 405,90 | $m^2$ |
| „ bitumicznego | 20 876,90 | $m^2$ |
| „ szosowego | 73 134,83 | $m^2$ |

Tabor miejski posiadał następujący majątek ruchomy:
4 samochody osobowe,
3 samochody ciężarowe z kotłami do skrapiania ulic,
3 samochody ciężarowe do zamiatania ulic,
2 samochody do wywozu śmieci,
2 powozy kryte,
1 powóz półkryty,
2 powozy myśliwskie (1 powóz w Gorzycach),
5 wozów platformowych,
24 wozów roboczych,
1 wóz drabiniasty,
4 wozy z kotłami do skrapiania ulic,
1 pług śnieżny.

Z powodu braku funduszów skrócono za zgodą komisarza demobilizacyjnego czas pracy wszystkich robotników i robotnic oddziału III począwszy od 1 sierpnia 1931 r. na 6 godzin dziennie, przez co zmniejszono zarobki robotników i robotnic o 25 proc. na dniówkę.

| | |
|---|---|
| Liczba koni wynosiła dnia 1 kwietnia 1931 r.: | 41 |
| zakupiono w roku sprawozdawczym nowych koni | 2 |
| | 43 |
| Sprzedano z powodu niezdolności do pracy koni | 1 |
| Liczba koni dnia 31 marca 1932 r. wynosiła | 42 |

Z Miejskich Woodciągów zużyto do skrapiania ulic 41 408 $m^3$ wody, z tego:

| | | |
|---|---|---|
| w dzielnicy I. | 29 281 | $m^3$ |
| „ „ II. | 5 785 | „ |
| „ „ III. | 3 442 | „ |
| „ „ IV. | 2 900 | „ |
| | 41 408 | |

Do sytsemu przymusowego wywozu śmieci samochodem jest przyłączonych:

683 nieruchomości prywatnych z 2 763 wiadrami
i 17 nieruchomości miejskich z 110 „

Do systemu wywozu śmieci furami jest przyłączonych:

76 nieruchomści prywatnych z 185 wiadrami
i 13 nieruchomości prywatnych z śmietnikami,

z których odwieziono 325 fur śmierci, oraz 55 nieruchomości miejskich z śmietnikami, z których odwieziono 828 fur śmieci.

Dochód za wywóz śmieci z nieruchomości prywatnych wynosił razem 139 065,23 zł.

| | | |
|---|---|---|
| Śniegu wywieziono ogółem | 14 462 | $m^2$ |
| w grudniu | 906 | ,, |
| w styczniu 1932 r. | 2 246 | ,, |
| w lutym | 10 410 | ,, |
| w marcu | 900 | ,, |

Przy usuwaniu śniegu z ulic miasta zatrudniono dodatkowo 778 bezrobotnych.

Czynności miejskich zaprzęgów w czasie od 1 kwietnia 1931 r. do 31 marca 1932 r.

| L. b. | Zaprzęgi dostarczano | Dniówki jednokonne | Dniówki parok. |
|---|---|---|---|
| 1. | dla celów służbowych | | 516 dni |
| 2. | ,, Rzeźni Miejskiej | | 305 ,, |
| 3. | ,, Urzędu Bud. Podziemnego | | 705 ,, |
| 4. | ,, Wodociągów Miejskich | | 25 ,, |
| 5. | ,, Teatru miejskiego | | 17 ,, |
| 6. | ,, ratusza na dowóz węgla | | 18 ,, |
| 7. | ,, Biura Wojskowego | | 10 ,, |
| 8. | ,, Straży Pożarnej | | 19 ,, |
| 9. | ,, odwozu śmieci 2 nieruch. prywatn. | | 280 ,, |
| 10. | ,, odwozu śmieci nieruch. miejsk. | | 495 ,, |
| 11. | ,, skrapiania ulic | | 703 ,, |
| 12. | ,, czyszczenia ulic | 1147 dni | 2054 ,, |
| 13. | ,, dowozu paszy dla koni | | 36 ,, |
| 14. | ,, dowozu materjału opałowego | | 13 ,, |
| 15. | ,, odwozu śniega | | 193 ,, |
| 16. | ,, odwozu piasku | | 53 ,, |
| 17. | ,, Ogrodnictwa Miejskiego | | 145 ,, |
| 18. | ,, Policji Miejskiej | | 16 ,, |
| 19. | ,, innych robót | | 156 ,, |

jednokonne 1147 dni

parokon. 5759 dni.

Czynności robotników Taboru Miejskiego dla innych Oddziałów tpt. Magistratu:

| L. b. | Oddział | Rodzaj pracy | Ilość godzin |
|---|---|---|---|
| 1. | Oddział I. | zastępowanie portjerów | 1899 |
| 2. | Oddział Szkolny | przenoszenie ławek | 986 |
| 3. | Urząd Opieki Społ. | przewóz mąki i cukru | 118 |
| 4. | Główna Kasa | wrzucanie węgla | 44 |
| 5. | Ratusz dzieln. I. | wrzuc. węgla i transp. mebli | 90 |
| 6. | Biuro Wojskowe | transport sprzętów | 120 |

razem godzin: 3257

## Ustępy publiczne.

Oddziałowi III podlegają administracyjnie następujące ustępy publiczne:

| | | | |
|---|---|---|---|
| przy placu Wolności | 1 | ustęp | |
| „ „ Miarki | 1 | „ | |
| „ „ Andrzeja | 1 | „ | |
| „ „ Stefana | 1 | „ | |
| „ przy Dworcowej | 1 | „ | podziemny |
| na targowisku | 2 | „ | |
| razem: | 7 | ustępów. | |

Ustęp podziemny przy ul. Dworcowej wydzierżawia się o droku do roku za opłatą 600,00 zł. rocznie osobie prywatnej.

Ustęp przy placu Wolności również wydzierżawia się od roku do roku, jednakowoż tylko za opłatą uznaniową w wysokości 12,00 zł. rocznie. Za dozorowanie i utrzymywanie ustępu przy placu Wolności zezwolono dzierżawczyni na sprzedaż wyrobów tytoniowych i gazet w kiosku. Pozatem pozostawia się dzierżawczyni pobieranie za używanie tego ustępu opłat.

Wszystkie inne ustępy utrzymuje i dozoruje Oddział III na własny koszt.

Dochód z opłat za używanie wszystkich ustępów wynosił 5 553,15 zł., zatem 956,15 zł. więcej niż w ubiegłym roku.

## Administracja Targowa.

W roku 1931/32 odbywały się targi jak w ubiegłych latach. Targów ogółem było 156 tygodniowych, 4 zwierzęce i 1 targ gwiazdkowy, trwający od 16 grudnia do 24 grudnia 1931 r. Z powodu dalszej słabej frekwencji spędu na targi zwierzęce nastąpiła zmiana w tym kierunku, że od roku 1931 odbywają się targi zwierzęce co 3 miesiące i to tylko targi na konie; zaś targi na prosięta, cielęta, owce i kozy zostały zupełnie zniesione. Wobec tego sprowadzono na targi zwierzęce li tylko knie i to 120.

Opłatę na targu zwierzęcym pobierano w wysokości 2,00 zł. od konia.

Dochód z opłat za stragany wynosił od 1 kwietnia 1931 r. do 31 marca 1932 r. **250 723,73 zł.,** zatem ogółem 14 593,92 zł. więcej, niż w ubiegłym roku.

Dochód z dzierżawy wyszynku w hali targowej wynosił od 1 kwietnia 1931 r. do 31 marca 1932 r. **7 800,00 zł.** zatem 2 850,— zł. więcej, niż w ubiegłym roku, a to z powodu ponownego wynajęcia restauracji w hali mięsnej i złączonej z tem podwyżki czynszu dzierżawnego.

Na targach handlowało około 510 handlarzy miejscowych i 250 handlarzy pozamiejscowych.

W hali mięsnej było zajętych 110 straganów.

Komisja Targowa odbyła w roku sprawozdawczym posiedzeń 13, na których obradowano nad 348 sprawami, między innemi:

1. nad wbudowaniem piecyków gazowych w hali mięsnej dla rzeźników,
2. nad przydzieleniem straganów w hali mięsnej i na targowisku,
3. nad urządzeniem targów tygodniowych w dzielnicy IV. (Ligota),
4. nad sprawą wyg:rowanych cen na targowisku,
5. nad urządzeniem dziennych targów z mięsem i nabiałem,
6. nad podziałem czynności pomiędzy członków Komisji Targowej,
7. nad wykluczeniem niefachowców - rzeźników z hali mięsnej i przydziałem wolnych straganów rzeźnikom - mistrzom,
8. nad przydzieleniem miejsc wystawcom, cyrkom itp.
9. nad sprawą utrzymania czystości straganów w hali mięsnej,
10. nad uregulowaniem ruchu targowego oraz nad zmianą postoju poszczególnych handlarzy w innych miejscach na tut. targowisku,
11. nad sprawami, które przekazała Komisja Bezpieczeństwa i Ulic,
12. nad założeniem telefonu na tagowisku,
13. nad godzinami sprzedaży straganiarzy przy ul. Mickiewicza, w kioskach i wozach z wędlinami,
14. nad wykonywaniem handlu w niedzielę i święta,
15. nad przydziałem miejsc handlrazom przed wystawcami, cyrkami itp.,
16. nad sprawą urządzenia targu gwiazdkowego,
17. nad sprawą sprzedaży wieńców podczas święta Wszystkich Świętych (1 listopad),
18. nad sprawą ściągania opłat targowych przez inkasentów,
19. nad sprawą przydziału miejsc hurtownikom w hali mięsnej,
20. nad wnioskiem Towarzystwa Polskich Samodzielnych Rzeźników i Wędliniarzy Woj. Śl. o zniżenie opłat za używanie wagi w hali mięsnej,
21. nad sprawą uporządkowania targowiska przez Oddział Budowlany,

22. nad wnioskiem Polskiego Związku Wystawców, handlarzy i innych o obniżenie opłat na targowisku,
23. nad sprawą uprawiania handlu przez dzikich handlarzy na targowisku,
24. nad wnioskiem pewnego interesenta o przydzielenie miejsca na targowisku na urządzenie przechowalni rowerów,
25. nad sprawą Polskiego Związku Wystawców, handlarzy i innych o dopuszczenie tylko handlarzy miejscowych na targowisko,
26. nad wypowiedzeniem służby inkasentom i przydziałem tych czynności urzędnikom umundurowanym Policji Miejskiej,
27. nad wnioskiem byłych handlarzy z mydłem o ponowne dopuszczenie tychże do uprawiania handlu z mydłem itp.

**Komisja do badania cen.**

Komisja do badania cen została powołana przy władzach administracji ogólnej rozporządzeniem Wojewody Śląskiego z dnia 5 września 1931 (Dz. U. Śl. nr. 20) i to na podstawie uprawnień przysługujących Wojewodzie Śląskiemu w art. 1, punkt b. Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. nr. 91, poz. 527) w brzmieniu Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. nr. 38, poz. 374) o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszechnego użytku, oraz na mocy rozporządzenia ministerjalnego z dnia 29 października 1929 r. (Dz. U. R. P. nr. 81, poz. 607) i rozporządzenia z dnia 7 sierpnia 1931 r. (Dz. U. R. P. nr. 73, poz. 596).

Prócz tego w odnoszeniu się do Komisji do badania cen i cenników obowiązuje obwieszczenie o utworzeniu Komisji do badania cen i uregulowania aprowizacji z dnia 25 września, 14 listopada 1915 r. i 6 lipca 1916 r. (Dz. U. R. z roku 1915 strona 607 i 728 oraz rok 1916 strona 673, albowiem rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31 sierpnia 1926 i z dnia 22 marca 1928 jak i dalsze rozporządzenia ministerjalne żadnych przepisów niemieckich w tym przedmiocie nie znoszą.

Komisja do badania cen składa się w równych częściach z przedstawicieli konsumentów oraz przedstawicieli producentów i handlu.

Członków Komisji do badania cen powołuje kierownik władzy administracji ogólnej z pośród delegatów, wskazanych przez Spółdzielnię spożywców i robotniczo - prawnicze związki oraz przedstawicieli rolnictwa i zainteresowanych gałęzi przemysłu i handlu.

Działanie Komisji polega na:

a) opinjowaniu i wyznaczeniu cen za mąkę, pieczywo, mięso, słoninę, smalec i wyroby masarskie, o ile zajdzie tego potrzeba,
a) zapobieżeniu i przeciwdziałaniu nieusprawiedliwionej zwyżce kosztów produkcji lub wymiany,
c) badaniu kalkulacji cen przedstawionych Komisji przez wytworców i kupców,
d) wydawaniu opinji co do wysokości cen na żądnie władz administracyjnych, Sądów i instytucyj publicznych.

Skład osobowy Komisji do badania cen był następujący:

| **członkowie Komisji:** | **zastępcy członków:** |
| --- | --- |
| 1. Przewodniczący Dr. Kocur, prezydent miasta | |
| 2. Zastępca przewodniczącego Skudlarz, wiceprez. miasta. | |
| 3. Drugi zastępca przew. Jaworski, radca miejski. | |
| 4. Mędlewski, radca miejski, | Broda Ludwik, radca m. |
| 5. Weichmann, radca miejski, | Boratyński, kupiec, |
| 6. Wawrzynek, właśc. mlecz. | Hoffmann, wł. mleczarni, |
| 7. Panieński, dyr. Śl. Izby Roln., | Dewor, urz. Starostwa, |
| 8. Brzeskot, poseł na Sejm Śl., | Frąckowiak udzęd. pryw., |
| 9. Krzemieński kier. Zw. Spół., | Kurek, zast. kier. Zw. Sp., |
| 10. Jesionek, mistrz piekarski, | Lamla, mistrz piekarski, |
| 11. Poloczek, mistrz rzeźnicki, | Kulawik, mistrz rzeźnicki |
| 12. Kot, poseł, | Kowalczyk Antoni, |
| 13. Kandzia Edward, | Kozioł, hutnik, |
| 14. Oczko Adolf, restaurator | Sobieraj Paweł, kupiec, |

W okresie sprawozdawczym odbyła Komisja do badania cen 11 posiedzeń.

Delegat Magistratu brał udział w 12 posiedzeniach Wojewódzkiej Komisji Parytetycznej dla ustalenia wskaźnika drożyźnianego, prócz tego w dniu 3 grudnia 1931 r. w posiedzeniu Komisji Polityki Handlowo - Przemysłowej, które odbyło się w Izbie Handlowej w Katowicach, gdzie zajmowano się sprawą uregulowania handlu nabiałem, a w szczególności ustalenia sposobu notowania cen masła, mleka, sera i jaj tak w hurcie jak w detalu.

Uchwałą Magistratu z dnia 27 października 1931 r. nr. 36 wybrany został radca miejski Jaworski na członka Komisji do notowania cen przy Centralnej Targowicy w Mysłowicach, biorąc w poniedziałki każdego tygodnia udział w obradach tej Komsiji.

Na zarządzenie przewodniczącego Komisji do badania cen przeprowadzono 7 razy kontrolę ceny chleba i bułek i to w dniach 9 i 27 października, 6 listopada i 1 grudnia 1931 r. oraz 8 stycznia, 9 lutego i 26 lutego 1932 r.

W wyniku przeprowadzonej kontroli ukarano 7 miejscowych piekarzy w drodze postępowania karno - administracyjnego grzywną od 25—100 zł. za niedotrzymanie ceny chleba i bułek wobec braku przepisanej wagi.

Subkomisja wyłoniona z ramienia Komisji do badania cen w składzie 3 członków bada co tydzień w czwartek ceny artykułów pierwszej potrzeby na Targu Miejskim w Katowicach, przyczem stwierdza, czy ceny ustalone przez Komisję do badania cen są przez handlarzy dotrzymywane.

Biuro Komisji do badania cen wysyła co tydzień cenniki artykułów pierwszej potrzeby i to 22 cenników do większych miast, 22 do gmin powiatu katowickiego oraz co 14 dni 23 cenników członkom Komisji i ich zastępcom.

Prócz tego biuro wysyła 7-go każdego miesiąca, miesięczny wykaz cen artykułów pierwszej potrzeby do Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie (Rozp. Rady Ministrów z dnia 17 stycznia 1931 r. (Dz. U. R. P. nr. 14 z dnia 15 lutego 1931), co wtorek każdego tygodnia wykaz tygodniowy cen (pismo Głównego Urzędu Statystycznego 20 sierpnia 1928 r. nr. 7185/10/28) co 15-go każdego miesiąca zaświadczenie cen rynkowo - hurtowych do Dowództwa 73 pp. Komendy Garnizonu i Składnicy Materjałów Intendantury w Mysłowicach oraz 25-go każdego miesiąca sprawozdanie o racjonalizacji w zakresie cen artykułów pierwszej potrzeby. (Reskrypt Ministerstwa Spraw Wewn. z dnia 5 października 1931 r. nr. Apraw. 182/6) podany do wiadomości reskryptem Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego z dnia 14 października 1931 roku P. H. 20/94.

Po wysłuchaniu zdania instytucyj i organizacyj gospodarczych, które w sprawie kosztów i cen towarów reprezentują fachową znajomość rzeczy, Komisja do badania cen doszła do przekonania, że ustalenie cen maksymalnych na artykuły żywnościowe pierwszej potrzeby odbiłoby się ujemnie na produkcji, osłabiając dostawę masowych artykułów na targ katowicki, co w konsekwencji przyczyniłoby się do zwyżki cen.

System cennika maksymalnego był stosowany wobec tego bardzo oględnie i tylko we wypadkach istotnej konieczności, ponieważ nadużywanie cennika maksymalnego mogłoby zahamować zdrowy rozwój obrotu handlowego.

W wykonaniu programu regulacji cen artykułów żywnościowych Komisja uznała za stosowne wprowadzenie cen wytycznych w porozumieniu z czynnikami gospodarczemi a przedstawicielami konsumentów, co w znacznej mierze łagodzić poważny kryzys w handlu pieczywem i mięsem.

Artykuły żywnościowe, na które ustalono ceny wytyczne w sprzedaży detalicznej, były następujące:

1. Chleb z przemiału mąki żytniej 65%
2. Bułki z mąki pszennej 65%
3. Mięso wieprzowe świeże
4. Mięso wołowe świeże
5. Słonina świeża
6. Sadło
7. Kiełbasa krakowska
8. Kiełbasa czosnkowa
9. Salceson
10. Wątrobianka.

Ceny wytyczne stosuje się do wyżej wymienionych artykułów żywnościowych wobec tego, że są to artykuły masowego spożycia (ludowego). Nie notuje się cen wytycznych na wyroby luksusowe, które dostępne są dla zamożniejszej ludności.

Ze względu jednak na to, że w niektórych wypadkach miejscowi piekarze pobierali nadmierne ceny od cen wytycznych wyznaczonych w cennikach, Magistrat po wysłuchaniu Komisji do badania cen zniewolony był uchwalić na chleb i bułki w dniu 12 października 1931 r. ceny maksymalne.

Ponieważ po uchwaleniu cen maksymalnych piekarze stosowali się do tych cen, Magistrat uchwałą z dnia 26 stycznia 1932 r. zniósł ceny maksymalne na chleb i bułki, wyznaczając ponownie ceny wytyczne.

Wobec spadku cen trzody chlewnej a niedotrzymania cen przez rzeźników, Magistrat zaprowadził ceny maksymalne również na mięso i wyroby mięsne uchwałą z dnia 12 października 1931 r., którą to uchwałę uchylił w dniu 10 listopada 1931 r., wyznaczając ceny wytyczne ze względu na ogólne unormowanie się cen na mięso i wyroby mięsne.

## Kształtowanie się cen od 1 kwietnia 1931 r. do 31 marca 1932 r.

**Chleb żytni i sitkowy.** Ceny chleba wzrastają od kwietnia do lipca, obniżają się od sierpnia do listopada, poczem znowu wzrastają w grudniu 1931 i w styczniu 1932 r.

Od kwietnia do lipca 1931 r. cena chleba wzrosła do 0,48 zł., czyli o 0,11 zł. na 1 kg., obniżyła się w listopadzie o 0,08 zł. a w połowie marca 1932 r. zwyżkowała do wysokości ceny w lipcu 1931 r.

Do podwyżki ceny chleba przyczyniła się zwyżka ceny mąki żytniej, na podstawie której opiera się kalkulacja cen chleba.

Przykład: Cena nierogacizny najlepszego gatunku wynosiła w Poznaniu 1,15 zł. + fracht 0,20 zł. t. j. 1,35 zł. + 40%

t. j. 1,80 zł. czyli, że ½ kg. mięsa wieprzowego nie powinno kosztować więcej niż 0,90 zł., a słonina po doliczeniu 25% do ceny mięsa winna kosztować 1,15 zł.

Powyższa kalkulacja ulegnie wkrótce zmianie i to zgodnie z reskryptem Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego z dnia 10 grudnia 1931 r. L. PH. 20/108, którym to reskryptem przepisano odmienną kalkulację, a która wejdzie w życie po uzgodnieniu jejz przedstawicielami Cechu Rzeźnickiego.

**Mleko pełne surowe:** Cena mleka pełnego surowego wynosiła od kwietnia do pierwszej połowy lipca 1931 r. 0,40 zł. za 1 litr, wykazując od tego czasu stałą tendencję zniżkową.

Tendencję zniżkową notowano w pierwszej połowie stycznia 1932 r. na 0,38 zł., w drugiej połowie stycznia na 0,36 zł., w lutym na 0,35 zł., a w marcu na 0,33 zł.

**Masło deserowe:** W cenie masła deserowego notowano również tendencję zniżkową. Cena 1 kg. masła deserowego wynosiła do czerwca 1931 r. 6,00 zł., w lipcu obniżyła się na 5,80 zł., w pierwszej połowie sierpnia na 4,80 zł., w drugiej zaś połowie sierpnia nastąpiła nieznana zwyżka na 5,00 zł., która utrzymała się do września 1931 r. We wrześniu wynosiła cena 1 kg. masła deserowego 4,80 zł., obniżając się następnie stopniowo w październiku i to na 4,60 zł., 4,40 zł. i 4,20 zł., następnie zwyżkuje nieznacznie w pierwszej połowie listopada na 4,40 zł., obniżając się w drugiej połowie listopada na 4,20 zł.

W grudniu 1931 r. nastąpiła znów nieznaczna zwyżka na 4,40 zł., również i w pierwszej połowie stycznia 1932 r. na 4,50 zł., zaś w drugiej połowie obniżyła się na 4,00 zł. W lutym 1932 r. cena masła deserowego spadła ze 4,00 zł. na 3,40 zł., zaś w drugiej połowie lutego osiągnęła poziom ceny ze stycznia czyli 4,00 zł.

Największy spadek ceny masła deserowego notowano w styczniu 1932 r. Przyczyna spadku nastąpiła z powodu zwiększającej się depresji na głównych i mniejszych rynkach zbytu masła eksportowego, która stopniowo wpływa na poziom cen krajowych, jak również zwiększeniem produkcji, a osłabieniu siły nabywczej u konsumentów.

W cenie chleba sitkowego nastąpiła również znaczna obniżka, wynosząca przeciętnie 15,7%.

Taksamo jak przy chlebie bierze się i przy ustaleniu ceny bułek za podstawę cenę hurtową mąki pszennej.

Do obliczenia ceny bułek stosuje się warszawski klucz kalkulacyjny.

**Przykład:** Cena hurtowna mąki pszennej wynosi 0,40 do 0,42 zł. za 1 kg.

Do ceny powyższej podajemy 92+ i otrzymujemy cenę 1 kg. bułek za 0,78 zł. Za 1 grosz powinno się dostać 1 000:78 = 12,8 gramów, za 0,10 zł. 128 gramów, a za 0,05 zł. 64 gramów.

a) **Mięso wieprzowe:** Ceny wzrosły od kwietnia do czerwca, poczem wskazują zniżkę do lipca, następnie znów zwyżkują w pierwszej połowie listopada.

Od drugiej połowy listopada 1931 do końca marca 1932 roku ceny spadają do nienotowanego wprost poziomu i to w cenie 1,50 zł. za 1 kg. wieprzowiny.

b) **Mięso wołowe:** Ceny mięsa wołowego od kwietnia do pierwszej połowy listopada 1931 utrzymują się na jednym poziomie czyli 2,00 zł. za 1 kg., zaś w drugiej połowie listopada wykazują tendencję zniżkową na 1,60 zł., pozosatjąc na tej zniżce do marca 1932 r.

W marcu 1932 r. ceny te uległy dalszej obniżce na 1,50 zł.

c) **Słonina świeża:** Do drugiej połowy lipca 1931 r. słonina świeża utrzymała się w cenie 2,20 zł. za 1 kg. do pierwszej połowy sierpnia zwyżkowała na 2,40 zł. od sierpnia do pierwszej połowy listopada na 2,60 zł., a w drugiej połowie listopada obniżyła się do ceny ze sierpnia na 2,40 zł.

Od drugiej połowy stycznia 1932 r. cena słoniny świeżej obniżyła się na 2,00 zł, osiągając w marcu cenę 1,80 zł za 1 kg.

Przyczyn spadku cen na mięso wieprzowe, wołowe i słoninę należy się doszukać w potanieniu produktów zwierzęcych i pozbywaniu się tych produktów masowo przez zubożałych rolników.

Przy ustalaniu kalkulacji cen mięsa uwzględniano zawsze najtańsze źródło, czem był zwykle Poznań. Do ceny poznańskiej doliczono 0,20 zł. na przewóz i różne inne wydatki, a do tego doliczono 40½.

Tendencję zniżkową masła deserowego notowano w lutym 1932 r. i to wobec zwyżki notowań w Danji i rozpoczęcia transakcji z Holandją i Belgją.

Spadek cen masła w marcu 1932 r. należy przypisać zupełnemu wstrzymaniu eksportu do Niemiec, wobec ogłoszenia nowych ceł dla krajów, z któremi Rzesza niemiecka nie zawarła traktatu handlowego.

Na ogół spadek cen artykułów żywnościowych powyżej określonych wynosi w roku sprawozdawczym jak następuje:

Cena chleba żytniego 65% obniżyła się o 22,1%, chleba sitkowego 70% o 15,7%, mięsa wieprzowego o 50%, wołowego o 25%, słoniny świeżej o 30,9%. mleka pełnego surowego o 17,5% a masła deserowego o 43,3%.

# Sprawy finansowe, podatkowe i majątkowe.

## Główna Kasa Miejska.

Z chwilą wprowadzenia instrukcji o rachunkowości i kasowości w związkach komunalnych Województwa Śląskiego obrazuje się całokształt gospodarki pieniężnej miasta w księdze inwentarzowej Dział „A“, której odpis załączamy. Jak z tego wynika, wynosi majątek miasta na dzień 31 marca 1932 r. 76.019.306,39 zł, zaś nadwyżka budżetowa 3.648.692,61 złotych. W porównaniu do roku ubiegłego podwyższył się majątek o 3.641.017,19 zł (majątek miasta według stanu z dnia 31 marca 1931 wynosił 72.378.289,20 zł) — nadwyżka budżetowa o 3.381.697,10 zł, (nadwyżka za rok 1930/31 wynosiła 266.995,51 zł), razem więc o 7.022.714,29 zł. Przyrost stanu czynnego wykazują:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Grupa | I. | Nieruchomości o | 490.364,00 zł |
| „ | II. | Inwestycje w budowie o | 1.722.891,88 „ |
| „ | V. | Aktywa fundacyj o | 379.56 „ |
| „ | VIII. | Zaległości czynne budżetowe o | 260.502,73 „ |
| „ | X. | Pozostałości czynne na rachunkach bieżących o | 371.947,31 „ |
| „ | XI. | Kasa o | 312.487,20 „ |
| | | razem: | 3.158.572,68 zł |

Zmniejszenie stanu czynnego wykazują:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Grupa | III. | Ruchomości o | 135.666,77 zł | |
| „ | IV. | Materjały i zapasy o | 247.102,31 zł | |
| „ | VII. | Lokaty o | 115.522,22 zł | |
| „ | XII. | Inne aktywa o | 467.456,28 zł | |
| „ | XIII. | Depozyty walorowe o | 408.553,51 zł | 1.374.301,09 zł |

Zatem nadwyżka stanu czynnego do roku poprzedniego 1.784.271,59 zł

Stan bierny wykazuje tylko zmniejszenie i to przy:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Grupie | I. | Długi długoterminowe o | 481.663,17 zł | |
| „ | V. | Sumy przechodnie o | 628.422,71 zł. | |
| „ | VI. | Zaległości bierne o | 3.012.220,75 zł | |
| „ | VII. | Fundusze specjalne o | 707.582,56 zł | |
| „ | IX. | Deponenci o | 408.553,51 zł | 5.238.442,70 zł |

Zatem ogólna nadwyżka przy porównaniu do stanu księgi inwentarzowej Działu „A“ za rok 1930/31 wynosi jak już wyżej zapodano 7.022.714,29 zł

Sprawozdanie z wykonania budżetu przedkładamy w formie głównego zestawienia tegoż sprawozdania. Dla orjentacji przytacza się następujące kwoty:

Dochód budżetu zwyczajnego na rok 1931/32 wynosi: 15.537.537,01 zł

rozchód zaś 12.928.614,14 zł

pozostaje nadwyżka 2.608.922,87 zł

Dochód budżetu nadzwyczajnego wynosi 3.655.807,31 zł

Rozchód zaś 2.368.551,49 zł

zatem nadwyżka 1.287.255,82 zł

Ogólna nadwyżka budżetu administracyjnego wynosi zatem 3.896.178,69 zł

Nadwyżka ta powstała przezto, że niezużytą dotychczas pozostałość z pożyczki amerykańskiej przeniesiono do nadwyżki budżetowej, a nie jak dotychczas do zaległości biernych. Wobec tego należałoby odliczyć z nadwyżki budżetowej pożyczkę amerykańską wynoszącą 2.223.933,90 zł

Również odlicza się niezużytą dotychczas część subwencji Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego, — przeznaczoną na ukończenie szkoły w Zawodziu w wysokości 103.820,75 zł 2.327.764,65 zł

Nadwyżka, którą miasto może dysponować, wynosi zatem tylko 1.568.414,04 zł

Że mimo ogólnego kryzysu gospodarczego osiągnięto taką nadwyżkę, zawdzięcza się kompresji budżetowej w rozchodzie, która nastcpiła w lipcu 1931 r. i wynosiła 1.776.605,43 zł.

Wpływy podatkowe za rok 1931/32 przedstawiają się jak następuje:

a) Udział w podatkach państwowych:

1. Udział w podatku dochodowym.

| | |
|---|---|
| W budżecie przewidziano | 6.576.000,00 zł |
| Wpłynęło | 5.061.874,03 zł |
| Zatem wpłynęło **mniej** | 1.514.125,97 zł |

b) Dodatki do podatków państwowych:

| | | |
|---|---|---|
| 1. | Dodatek do podatku gruntowego | 9.689,10 zł |
| 2. | „ „ „ przemysłowego | 2.828.292,93 „ |
| 2. | „ „ „ od świadectw przemysłowych | 214.852,35 „ |
| 4. | „ „ „ od spożycia, zużycia i produkcji | 234.022,88 „ |
| 5. | „ „ „ od pat. akcyzowych | 107.133,12 „ |
| | | 2.847.990,38 „ |
| | W budżecie przewidziano | 2.591.000,00 „ |
| | Zatem więcej | 256.990,38 zł |

c) Podatki samoistne:

| | | |
|---|---|---|
| 1. | Podatki od rozrywek i zabaw | 439.628,48 zł |
| 2. | Podatek od psów | 65.670,50 „ |
| 3. | „ hotelowy | 64.337,96 „ |
| 4. | „ od ogłoszeń | 12.300,16 „ |
| 5. | „ od przyrostu wartości | 124.011,81 „ |
| 6. | „ od nabycia nieruchomości | 150.014,05 „ |
| 7. | „ budynkowy | 749.851,00 „ |
| 8. | „ szynkarsko-koncesyjny | 38.100,00 „ |
| 9. | „ od spadków i darowizn | 15.402,50 „ |
| 10. | „ od kopalin | 271.871,38 „ |
| 11. | 5% należności poboru opłaty na Fundusz Gospodarczy | 56.583,38 „ |
| | | 1.987.771,22 zł |
| | W budżecie przewidziano | 1.882.000,00 zł |
| | Zatem więcej | 105.771,22 zł |

**Zestawienie:**

| | | |
|---|---|---|
| Wpłynęło mniej ad a) | | 1.514.125,97 zł |
| „ więcej: ad b) | 256.990,38 zł | |
| ad c) | 105.771,22 zł | 362.761,60 zł |
| Ogółem wpłynęło mniej | | 1.151.364,37 zł |

**Więcej jak przewidziano wpłynęło:**

| | | |
|---|---|---|
| Dodatek do podatku gruntowego | 8.689,10 | zł |
| „ „ „ przemysłowego | 282.292,93 | „ |
| „ „ „ od świad. przemysł. | 14.852,35 | „ |
| „ „ „ od patentów akcyz. | 17.133,12 | „ |
| Podatki od rozrywek i od zabaw | 39.628,48 | „ |
| „ od psów | 5.670,50 | „ |
| Podatek od przyrostu wartości | 4.011,81 | „ |
| „ od nabycia nieruchomości | 30.014,05 | „ |
| „ budynkowy | 49.851,00 | „ |
| „ szynkarsko-koncesyjny | 28.100,00 | „ |
| „ od spadków i darowizn | 8.402,50 | „ |
| 5% należności poboru opłaty na Fundusz Gospodarczy | 6.583,38 | „ |
| razem: | 495.229,22 | zł |

**Mniej jak przewidziano wpłynęło:**

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 15% udział w podatkach dochodowych i dodatkach komunalnych | 1.514.125,97 | zł | | |
| Dodatek do podatku od spożycia, zużycia i produkcji | 65.977,12 | „ | | |
| Podatek hotelowy | 35.622,04 | „ | | |
| „ od ogłoszeń | 2.699,84 | „ | | |
| „ od kopalin | 28.128,62 | „ | 1.646.593,59 | zł |
| Zatem mniejszy wpływ z ogólnych podatków jak poprzednio zapodano | | | 1.151.364,37 | zł |

**Przedsiębiorstwa komunalne.**

1. **Miejskie Zakłady Wodociągowe wykazują:**

| | | |
|---|---|---|
| Dochód zwyczajny | 1.411.863,12 | zł |
| Rozchód zwyczajny | 1.411.863,12 | zł |
| pozostaje | — — | — |

Czysty zysk wynosi 231.998,13 zł, który jest odstawiony do budżetu administracyjnego i w wykazanych liczbach tamże już uwzględniony.

2. **Rzeźnia Miejska wykazuje:**

| | | |
|---|---|---|
| Dochód zwyczajny | 951.516,95 | zł |
| Rozchód zwyczajny | 951.516,95 | zł |
| pozostaje | — — | — |

Czysty zysk Rzeźni Miejskiej wynosi 273.755,17 zł, którą to kwotę analogicznie jak przy Miejskich Zakładach Wodociągowych zaprzychodowano w budżecie administracyjnym.

3. **Teatr Miejski wykazuje:**

| | |
|---|---|
| Dochód | 228.563,68 zł |
| Rozchód | 228.563,68 zł |
| pozostaje | — — — |

Czysty dochód Teatru Miejskiego wynosi faktycznie tylko 60.074,80 zł

| | |
|---|---|
| rozchód zaś | 228.563,68 zł |
| pozostaje deficyt | 168.488,88 zł |

Deficyt pokryto z budżetu administracyjnego i uwzględniono już przy zestawieniu obrotu budżetu administracyjnego. Deficyt ten powstaje rokrocznie.

Zestawienie faktycznej nadwyżki za rok 1931/32.

| | |
|---|---|
| Nadwyżka budżetu administracyjnego | 3.896.178,69 zł |
| Dolicza się mniej wydane zaległości bierne | 31.558,78 „ |
| | 3.927.537,47 zł |
| Odlicza się stawione do ubytku zaległości czynne | 278.844,86 „ |
| | 3.648.692,61 zł |

## Główne zestawienie do sprawozdania z wykonania budżetu na rok 1931/32.
## W y d a t k i.

| Dział | Treść według budżetu | Sumy preliminowane | Sumy dodatkowe uchwalone | Razem | Sumy wykonania budżetu | | | Różnica pomiędzy rubryk. 5 i 8 | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | Wypłacono wzgl. otrzymano | Zaległości | Razem | Więcej | Mniej |
| | | zł | zł | zł | zł | zł | | zł | zł |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 |
| I. | Administracja ogólna | 3.542,412,85 | | 3.542.412,85 | 2.999.043.03 | 32.951,65 | 3.031.994,68 | | 510.418,17 |
| II. | Majątek komunalny | 500.162,45 | | 550.162,45 | 443 884,28 | — | 443.884,28 | | 106.278,17 |
| III. | Przedsiębiorstwa komun. | 201.273,— | | 201 273,— | 168.488,88 | — | 168.488,88 | | 32.784,12 |
| IV. | Spłata długów | 1.480.000,— | | 1.480.000,— | 1.443.975.04 | — | 1.443.975.04 | | 36.024,96 |
| V. | Drogi i place publiczne | 1.141.746,63 | 154.000,— | 1.295.746,63 | 1.069.946,69 | 1.787,80 | 1.071.734,49 | | 224.012.14 |
| Va. | Pomiary i rozbud. miasta | 17.500,— | | 17.500,— | 14.672,34 | — | 14.672,34 | | 2.827,66 |
| VI. | Oświata | 3.150.707.98 | | 3.150.707,98 | 2.201.364,80 | 11.763,49 | 2.213.128,29 | | 937 579,69 |
| VII. | Kultura i sztuka | 265.500,— | | 265 500,— | 235 034,21 | — | 235.034,21 | | 30.465,79 |
| VIII. | Zdrowie publiczne | 2.940.758,48 | | 2.940.758,48 | 2.435.603.94 | 4.819,60 | 2.440.423,54 | 2.07 | 500.337,01 |
| IX. | Opieka społeczna | 1.194.020.78 | | 1.194.020,78 | 1.008.971.92 | 4.941,69 | 1.013.913,61 | 234.75 | 180.341,92 |
| X. | Popieranie przem. i han- | 157.607,— | | 157.607,— | 116.663,19 | 11.— | 116.674,19 | | 40.932,81 |
| X . | Popieranie rolnictwa | — | | — | — | — | — | | — |
| XII. | Bezpieczeństwo publiczne | 811.651,30 | | 811.651.30 | 648.209.18 | 3.5000,— | 651.709.18 | | 159 942,12 |
| XIII. | Różne | 266.659.53 | | 266.659,53 | 82.880.61 | 100,80 | 82.981,41 | | 183.678,12 |
| | Razem: | 15.720.000,— | 154.000,— | 15.874 000,— | 12.868.738,11 | 59.876.03 | 12.928.614.14 | 236,82 | 2.945.622,68 |
| | **Rozchody nadzwyczajne** | | | | | | | | |
| II. | Majątek komunalny | 558.000,— | | | 450 298,06 | 1.545,80 | 451.843,86 | — | 106.156,14 |
| VI. | Oświata | 1.200.000.— | | | 831.139.40 | — | 831.139,40 | — | 368.860,60 |
| XIII. | Różne | 1.254.516,20 | | | 1.081.825,71 | 3.742,52 | 1 085.568,23 | — | 168.947,97 |
| | Razem: | 3.012.516,20 | | | 2.363 263,17 | 5 288,32 | 2.368.551,49 | — | 643.964,71 |
| | **Zestawienie** | | | | | | | | |
| | Wydatki budżetu zwyczajnego | 15.874.000,— | | | 12.868.733,11 | 59.876,03 | 12.928.614,14 | 236,82 | 2.945.622,68 |
| | Wydatki budżetu nadzwyczaj. | 3.012.516,20 | | | 2.363.263,17 | 5.288,32 | 2.368.551,49 | — | 643.964,71 |
| | Razem: | 18.886.516,20 | | | 15.232.001,28 | 65.164.35 | 15.297.165,63 | 236,82 | 3.589.587,39 |

## Zestawienie do sprawozdania z wykonania budżetu na rok 1931/32.

### Dochody.

| Treść według budżetu | Sumy preliminowane zł | Sumy wykonania budżetu: Wypłacono wzgl. otrzymano zł | Zaległości zł | Razem zł | Różnica pomiędzy sumami rubryk 2 i 5: Więcej zł | Mniej zł |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| Dział I: Majątek komunalny . . . . | 1.499.360,03 | 1.484.637,58 | 206.862,35 | 1.691.499,93 | 201.174,42 | 9.034,52 |
| „ II: Przedsiębiorstwa komunalne . | 365.000,— | 1.266.648,12 | 1.535,95 | 1.268.184,07 | 903.184,07 | —,— |
| „ III: Subwencje i dotacje . . . . | 403.000,— | 217.030,83 | —,— | 217.030,83 | —,— | 185.969,17 |
| „ IV: Zwroty . . . . . . . . . . | 308.700,— | 313.031,07 | 2.977,12 | 316.008,19 | 33.962,16 | 26.653,97 |
| „ V: Opłaty administracyjne . . . | 84.300,— | 101.008,56 | 30.591,96 | 131.600,52 | 50.955,63 | 3.655,11 |
| „ VI: Opłaty za korzystanie z urządzeń i zakładów dobra publicznego . . . . . . . . . . | 1.809.624,— | 1.426.295,59 | 399.312,76 | 1.825.608,35 | 248.414,57 | 232.430,22 |
| „ VII: Dopłaty . . . . . . . . . . | 160.342,40 | 54.179,90 | 38.162,96 | 92.342,86 | —,— | 67.999,54 |
| „ VIII: Udział w podatku państw. . | 6.576.000,— | 5.061.874,03 | —,— | 5.061.874,03 | —,— | 1.514.125,97 |
| „ IX: Dodatki do podatków państw. | 2.591.000,— | 2.847.990,38 | —,— | 2.847.990,38 | 322.967,50 | 65.977,12 |
| „ X: Podatki samoistne . . . . . | 1.882.000,— | 1.535.787,67 | 451.983,55 | 1.987.771,22 | 172.261,72 | 66.490,50 |
| „ XI: Różne . . . . . . . . . . | 40.673,57 | 91.308,63 | 6.381,— | 97.626,63 | 57.700,56 | 747,50 |
| Razem: | 15.720.000,— | 14.399.792,36 | 1.137.744,65 | 15.537.537,01 | 1.990.620,63 | 2.173.083,62 |
| Dochody nadzwyczajne . . . . . . . | 1.883.000,— | 3.655.807,31 | —,— | 3.655.807,31 | 1.772.807,31 | —,— |

### Zestawienie.

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Dochody budżetu zwyczajnego . . . | 15.720.000,— | 14.399.792,36 | 1.137.744,65 | 15.537.537,01 | 1.990.620,63 | 2.173.083,62 |
| Dochody budżetu nadzwyczajnego . . | 1.883.000,— | 3.655.807,31 | —,— | 3.655.807,31 | 1.772.807,31 | —,— |
| Razem: | 17.603.000,— | 18.055.599,67 | 1.137.744,65 | 19.193.344,32 | 3.763.427,94 | 2.173.083,62 |

## Zestawienie do sprawozdania z wykonania budżetu — przedsiębiorstwa komunalne — za rok 1931/32.

### Wydatki i dochody.

| Treść według budżetu | Sumy preliminowane | Sumy wykonania budżetu | | | Różnica pomiędzy sumami rubryk 2 i 5 | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Wypłacono wzgl. otrzymano | Zaległości | Razem | Więcej | Mniej |
| | zł | zł | zł | zł | zł | zł |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| **Wydatki.** | | | | | | |
| Miejskie Zakłady Wodociągowe . . . | 1.550.185,25 | 1.411.863,12 | —,— | 1.411.863,12 | 131.998,13 | 270.320,26 |
| Rzeźnia Miejska — zwyczajne . . . . | 712.200,— | 951.516,95 | —,— | 951.516,95 | 273.755,17 | 34.438,22 |
| — nadzwyczajne . . . | 150.000,— | —,— | —,— | —,— | —,— | 150.000,— |
| Teatr Miejski . . . . . . . . . . . . | 241.700,— | 228.563,68 | —,— | 228.563,68 | —,— | 13.136,32 |
| Razem: | 2.654.085,25 | 2.591.943,75 | —,— | 2.591.943,75 | 405.753,30 | 467.894,80 |
| **Dochody.** | | | | | | |
| Miejskie Zakłady Wodociągowe . . . | 1.619.900,— | 1.212.423,13 | 199.439,99 | 1.411.863,12 | 559,68 | 208.596,56 |
| Rzeźnia Miejska — zwyczajne . . . . | 777.500,— | 951.516,95 | —,— | 951.516,95 | 219.973,63 | 45.956,68 |
| — nadzwyczajne . . . | 150.000,— | —,— | —,— | —,— | —,— | 150.000,— |
| Teatr Miejski . . . . . . . . . . . . | 262.773,— | 228.563,68 | —,— | 228.563,68 | —,— | 34.209,32 |
| Razem: | 2.810.173,— | 2.392.503,76 | 199.439,99 | 2.591.943,75 | 220.533,31 | 438.762,56 |

# Główne zestawienie do sprawozdania z wykonania budżetu za rok 1931/32.

| Treść według budżetu | Sumy preliminowane | Sumy wykonania budżetu | | | Różnica pomiędzy sumami rubryk 2 i 5 | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Wypłacono wzgl. otrzymano | Zaległości | Razem | Więcej | Mniej |
| | zł | zł | zł | zł | zł | zł |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| **Wydatki.** | | | | | | |
| Wydatki budżetu administracyjnego: | | | | | | |
| zwyczajnego | 15.874.000,— | 12.868.728,11 | 59.876,03 | 12.928.614,14 | 236,82 | 2.945.622,68 |
| nadzwyczajnego | 3.012.516,20 | 2.363.263,17 | 5.288,32 | 2.368.551,49 | — | 643.964,71 |
| Wydatki budżetu przedsięb. komunalnych | 2.654.085,25 | 2.591.943,75 | — | 2.591.943,75 | 405.753,30 | 467.894,80 |
| Razem: | 21.540.601,45 | 17.823.945,03 | 65.164,35 | 17.889.109,38 | 405.990,12 | 4.057.482,19 |
| **Dochody.** | | | | | | |
| Dochody budżetu administracyjnego: | | | | | | |
| zwyczajnego | 15.720.000— | 14.399.792,36 | 1.137.744,65 | 15.537.537,01 | 1.990.620,63 | 2.173.083,62 |
| nadzwyczajnego | 1.883.000,— | 3.655.807,31 | — | | 1.772.807,31 | — |
| Dochody budżetu przedsięb. komunalnych | 2.810.173,— | 2.392.503,76 | 199.439,99 | 2.591.943,75 | 220.533,31 | 438.762,56 |
| Razem: | 20.413.173,— | 20.448.103,43 | 1.337.184,64 | 21.785.288,07 | 3.983.961,25 | 2.611.846,18 |
| Dochód | | 20.448.103,43 | 1.337.184,64 | 21.785.288,07 | | |
| Rozchód | | 17.823.945,03 | 65.164,35 | 17.889.109,38 | | |
| Pozostaje | | 2.624.158,40 | 1.272.020,29 | 3.896.178,69 | | |
| Odlicza się mniej ściągnięte zaległości czynne | | 278.544,86 | — | 278.844,86 | | |
| | | 2.345.313,54 | 1.272.020,29 | 3.617.333,83 | | |
| Dolicza się mniej wydane zaległości bierne | | 31.358,78 | — | 31.358,78 | | |
| **Nadwyżka wynosi więc** | | 2.376.672,32 | 1.272.020,29 | 3.648.692,61 | | |

## Zestawienie do sprawozdania z wykonania zaległości budżetowych za rok 1931/32.

| Treść według budżetu | Sumy preliminowane | Sumy wykonania budżetu | | | Różnica pomiędzy sumami rubryk 2 i 5 | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Wypłacono wzgl. otrzymano | Zaległości | Razem | Więcej | Mniej |
| | zł | zł | zł | zł | zł | zł |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| **Zaległości bierne.** | | | | | | |
| **Zestawienie.** | | | | | | |
| Dział I. | 18.364,29 | 7.375,84 | — | 7.375,84 | — | 10.988,45 |
| „ II. | 5.448,78 | 5.247,23 | — | 5.247,23 | — | 201,55 |
| „ IV. | 7.916,35 | 7.916,35 | — | 7.916,35 | — | — |
| „ V. | 18.666,16 | 14.136,16 | — | 14.136,16 | — | 4.530,— |
| „ Va. | 1.200,— | 1.200,— | — | 1.200,— | — | — |
| „ VI. | 13.694,07 | 13.628,17 | — | 13.628,17 | — | 65,90 |
| „ VIII. | 42.960,48 | 41.426,14 | — | 41.426,14 | — | 1.534,34 |
| „ IX. | 59.972,11 | 59.700,69 | — | 59.700,69 | — | 271,42 |
| „ XII. | 33.502,84 | 33.502,84 | — | 33.502,84 | — | — |
| „ XIII. | 8.342,92 | 8.281,55 | — | 8.281,55 | — | 61,37 |
| Razem: | 210.068,— | 192.414,97 | — | 192.414,97 | — | 17.653,03 |
| Wydatki nadzwyczajne | 1.361.991,15 | 1.359.946,80 | — | 1.359.946,80 | — | 2.044,35 |
| Przedsiębiorstwa komunalne | 1.505.325,95 | 1.493.664,55 | — | 1.493.664,55 | — | 11.661,40 |
| Razem: | 3.077.385,10 | 3.046.026,32 | — | 3.046.026,32 | — | 31.358,78 |

| Treść według budżetu | Sumy preliminowane | Sumy wykonania budżetu | | | Różnica pomiędzy sumami rubryk 2 i 5 | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Wypłacono wzgl. otrzymano | Zaległości | Razem | Więcej | Mniej |
| | zł | zł | zł | zł | zł | zł |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 |
| **Zaległości czynne.** | | | | | | |
| **Zestawienie.** | | | | | | |
| Dział I. | 127.591,85 | 87.391,54 | 27.292,78 | 114.684,32 | — | 12.907,53 |
| „ II. | 4.553,41 | 1.002,66 | 3.549,35 | 4.552,01 | — | 1,40 |
| „ IV. | 4.568,03 | 2.633,45 | 1.509,78 | 4.143,23 | — | 424,80 |
| „ V. | 26.274,23 | 5.824,74 | 19.818,69 | 25.643,43 | — | 630,80 |
| „ VI. | 478.793,52 | 296.080,27 | 155.248,55 | 451.328,82 | — | 27.464,70 |
| „ VII. | 118.406,77 | 10.380,42 | 100.596,72 | 110.977,14 | — | 7.429,63 |
| „ IX. | 6.066,04 | — | 6.066,04 | 6.066,04 | — | — |
| „ X. | 565.360,97 | 251.633,53 | 196.559,96 | 448.193,49 | — | 117.167,48 |
| „ XI. | 25.703,94 | 5.347,— | 9.191,69 | 14.538,69 | — | 11.165,25 |
| Razem: | 1.357.518,76 | 660.293,61 | 519.833,56 | 1.180.127,17 | — | 177.191,59 |
| Dochody nadzwyczajne | 143.868,45 | 1.938,22 | 41.353,85 | 43.292,07 | — | 100.576,38 |
| Przedsiębiorstwa komunalne | 199.170,76 | 135.605,22 | 62.488,65 | 198.093,87 | — | 1.076,89 |
| Razem: | 1.700.357,97 | 797.537,05 | 623.676,06 | 1.421.513,11 | — | 278.844,86 |

**Stan czynny.**

| Grupa | Nr. poz. | Aktywa | Wartość Suma pozycji zł | Wartość Sumy grup zł | Uwagi i objaśnienia |
|---|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
| I. | | Nieruchomości: | | | |
| | 1 | Budowle . . . . . . . | 42.551.592,— | | Według inwentarza |
| | 2 | Place zabudowane . . . | — | | „ |
| | 3 | Place budowl. niezabud. | 6.696.345,— | | „ |
| | 4 | Parki . . . . . . . . . | 1.743.710,— | | „ |
| | 5 | Inne grunta . . . . . . . | 7.327.984,50 | | „ |
| | 6 | Obszary leśne . . . . | — | | „ |
| | 7 | Obszary wodne . . . . | — | | „ |
| | 8 | Słupy ogłoszeń i szalety publiczne . . . . . . | 172.893,— | | „ |
| | 9 | Sieć wodociągowa . . . | 3.345 984,— | | „ |
| | 10 | Sieć kanałowa . . . . | 8.305:540,— | | „ |
| | 11 | Sieć elektr. w Brynowie | 70.000,— | 70.214.048,50 | „ |
| II. | | Inwestycje w budowie: | | | |
| | 1 | Budowa gmachu szkolnego w dzielnicy III. . . | 899.584,71 | | |
| | 2 | Budowa gmachu dziein. II. (domu wych. fizyczn.) | 458.788,55 | | |
| | 3 | Budowa azylu dla bezdomnych . . . . . . . . | 609.127,75 | | |
| | 4 | Budowa hali gimnastyczn. Budowa w dzielnicy I. . | 282.116,49 | | |
| | 5 | Rozbudowa szpitala miejs. | 609.984,43 | | |
| | 6 | Budowa gmachu biurow. przy ul. Młyńskiego 4 | 2.051.743,06 | | |
| | 7 | Budowa 10 domów mieszkalnych przy ulicy Wełnowskiej . . . . | 1.760.473,58 | | |
| | 8 | Wykonanie bruku i chodników, założenie odwodnienia i plantacja w podwórzu 20 domów mieszkalnych przy ul. Raciborskiej . . . . | 150.040,15 | | |
| | 9 | Budowa szkoły powszechnej dzielnica II . . | 1.990.576,81 | | |
| | 10 | Przebudowa zamku w Gorzycach . . . . . . . | 349.635,79 | | |
| | 11 | Budowa domu mieszkalnego przy ul. Sienkiewicza . . . . . . . | 843.622,62 | | |
| | | | 10.005.683,94 | 70.214.048,50 | |

**Stan bierny.**

| Grupa | Nr. poz. | Pasywa | Wartość: Suma pozycji zł | Wartość: Sumy grup zł | Uwagi i objaśnienia |
|---|---|---|---|---|---|
| 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 |
| I. | | Długi długoterminowe . | | | |
| | 1 | Długi hipoteczne . . . . | 30.833,60 | | |
| | 2 | Długi obligacyjne . . . | 92.940,— | | |
| | 3 | Inne długi długotermin. | 13.997.006,95 | 14.120.780,55 | Według inwentarza |
| II. | | Pasywa przedsiębiorstw komunalnych . . . . | — | — | |
| III. | | Pasywa fundacyj . . . | — | — | |
| IV. | | Długi krótkoterminowe . | — | — | |
| V. | | Sumy przychodnie: | | | |
| | 1 | Sumy skarbowe . . . . | 80.053,38 | | |
| | 2 | Sumy związków komun. | 672.859,40 | | |
| | 3 | Sumy innych instytucyj . | 248.215,70 | 1.001.128,48 | W/g książek sum przech. |
| VI. | | Zaległości bierne (budż.) | 65.164,35 | 65.164,35 | w/g wykonania budżetu |
| VII. | | Fundusze specjalne . . | 956.930,13 | 956.930,13 | w/g rejestru walorów wł. |
| VIII. | | Inne pasywa . . . . . . | — | — | |
| IX. | | Deponenci . . . . . . | 817.429,95 | 817.429,95 | w/g rejestru depozytów walorowych |
| | | Do przeniesienia: | | 16 961.433,46 | |

## Stan czynny.

| Grupa | Nr. poz. | Aktywa | Wartość: Suma pozycji zł | Wartość: Sumy grup zł | Uwagi i objaśnienia |
|---|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
| | | | 10.005.683,94 | 70.214.048,50 | |
| II. | 12 | Zakup centralnego ogrzewania dla szkoły im. Krasińskiego w Dębie | 50.586,02 | | |
| | 13 | Budowa zakładu kąpiel. | 821.093,68 | | |
| | 14 | Budowa baraku izolacyjn. przy szpitalu dla dzieci | 35.748,92 | | |
| | 15 | Budowa nowego żłóbka dla dzieci . . . . . | 537.336,28 | | |
| | 16 | Przebudowa rzeźni miejs. | 814.514,92 | | |
| | 17 | Zakup centralnego ogrzewania ciepłowodnego dla szkoły im. T. Rejtana w dzieln. III. . . . | 130.798,93 | | |
| | 18 | Rozbudowa kostnicy przy szpitalu w Dębie . . | 28.575,75 | | |
| | 19 | Budowa koszar . . . . | 377.074,28 | 12.801.412,72 | |
| III. | | Ruchomości: | | | |
| | 1 | Inwentarz żywy . . . | 55.703.— | | |
| | 2 | Tabor . . . . . . . . | 433.224,20 | | |
| | 3 | Inne ruchomości . . . . | 3.650.402,66 | 4.139.329,86 | Według inwentarza |
| IV. | | Aktywa przedsiębiorstw komunalnych . . . . | — | — | |
| V. | | Aktywa fundacyj: | | | |
| | 1 | Fundacja dawn. Towarzyrzystwa „Verein für Kunst u. Wissenschaft" | 4.030,92 | | |
| | 2 | Fundacja nadradcy górn. Lehmanna dla szk. lud. | 2.037,17 | | |
| | 3 | Fundacja jubil. dla liceum | 555,15 | | |
| | 4 | Fundacja Dr. Hack'a dla wyższej szkoły realnej | 2.629,93 | 9.253,17 | |
| VI. | | Materjały i zapasy . . | 602.283,57 | 602.283,57 | |
| VII. | | Lokaty: | | | |
| | 1 | Sumy hipoteczne . . . | 36.000.— | | |
| | 2 | Weksle . . . . . . . . | 66.000.— | | |
| | 3 | Akcje . . . . . . . . | 25 341,38 | | |
| | | | 127.341,38 | 87.766.327,82 | |

| Grupa | Nr. poz. | Pasywa | Wartość Suma pozycji zł | Sumy grup zł | Uwagi i objaśnienia |
|---|---|---|---|---|---|
| 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 |
| | | z przeniesienia: | — | 16.961.433,46 | |
| | | do przeniesienia. | | 16.961.433,46 | |

## Stan czynny.

| Grupa | Nr. poz. | Aktywa | Wartość Suma pozycji zł | Wartość Sumy grup zł | Uwagi i objaśnienia |
|---|---|---|---|---|---|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 |
| | | | 127.341,38 | 87.766.327,82 | |
| VII | 4 | Inne papiery publiczne i udziały . . . . . | 1.421.649,09 | 1.548.990,47 | |
| VIII | | Sumy w kasach innych komun etc. . . . . . | — | | |
| IX | | Zaległości czynne budż. | 1.960.860,70 | 1.960.860,70 | |
| X | | Pozostałości czynne i na rachunek bieżący: | | | |
| | 1 | P. K. O. . . . . . . . . | 26.107,61 | | |
| | 2 | Bank Gospod. Krajowego | 341.487,43 | | |
| | 3 | Miejska Komunalna Kasa Oszczędności konto I. | 1.614.207,98 | | |
| | 4 | Miejska Komunalna Kasa Oszczędn. konto III. | 19.388,23 | | |
| | 5 | Miejska Kom. Kasa Oszcz. (Fundusze i Fundacje) | 966.183,30 | | |
| | 6 | Państwowy Bank Rolny | 356.600,00 | | |
| | 7 | Bank Zw. Spółek Zarobk. | 99.823,39 | 3.423.797,94 | |
| XI | | Kasa . . . . . . . . | 370.485,22 | 370.485,22 | |
| XII | | Inne Aktywa: | | | |
| | 1 | Zaliczki zwrotne . . . | 33.782,62 | | |
| | 2 | Pozostałość kasowa wcielonych gmin . . . . | 75.877,04 | | |
| | 3 | Za sprzedane grunta . . | 328.021,08 | | |
| | 4 | Należności z Śl. Funduszu Gospodarczego . . . | 3.859,62 | 741.540,36 | |
| XIII | | Depozyty walorowe: | | | |
| | 1 | Listy hipoteczne . . . | 4.074,07 | | |
| | 2 | Weksle . . . . . . . . | 500.221,— | | |
| | 3 | Akcje . . . . . . . . | 45.000,00 | | |
| | 4 | Listy zastawne . . . . | 1.760,00 | | |
| | 5 | Książeczki oszczędnośc. | 266.374,88 | 817.429,95 | |
| | | Suma stanu czynnego . . | | 96.629.432,46 | |

| Grupa | Nr. poz. | Pasywa | Wartość: Suma pozycji zł | Wartość: Sumy grup zł | Uwagi i objaśnienia |
|---|---|---|---|---|---|
| 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 |
| | | z przeniesienia: | — | 16.961.433,46 | |
| X | | Majątek związku komun.: | | | |
| | 1 | Majątek fundacyj . . . | 9.253,17 | | |
| | 2 | Czysty majątek związku komunalnego . . . . | 76.010.053,22 | 76.019.306,39 | |
| XI | | Nadwyżka budżetowa . | 3.648.692,61 | 3.648.692,61 | |
| | | Suma stanu biernego . | | 96.629.432,46 | |

## Podatek dochodowy.

Silne depresje w ciężkim przemyśle jak: zastój w hutach i kopalniach i olbrzymi spadek cen surowców w latach 1929 i 1930 były najważniejszemi przyczynami katastrofalnie zmniejszających się dochodów firm ciężkiego przemysłu. Zmniejszenie się dochodów pociągało za sobą spadek podatku dochodowego, a zatem i wpływów na rzecz miasta. Z tego też powodu musiano przystąpić do kompresji uchwalonego budżetu na rok 1931/32. Uwagi godne są następujące dane:

Pewna Spółka Akcyjna Przemysłu ciężkiego wpłaciła na rok 1930 — 3.474.000 zł podatku państwowego i 695.105.21 zł dodatków komunalnych, w roku 1929 zapłaciła 5.430.000 zł podatku państwowego i 1.073.208,56 zł dodatków komunalnych, na rok 1931 wymierzyły władze tej firmie 1.854.000 zł podatku państwowego i 371.150 zł dodatków komunalnych. W roku 1929 przypadło miastu od tegoż podatku 618.954,11 zł. Zaś w roku 1930 przypadło miastu tylko 368.313,47 zł, czyli 250.640,64 zł mniej albo około 45% mniej, a za rok 1931 przypadło miastu około 180.000 zł czyli 50% mniej jak w roku poprzednim. Ponadto spłaca firma podatek w ratach.

Z podatku innej Spółki Akcyjnej otrzymało miasto w roku 1929 — 73.915,40 zł, zaś w roku 1930 — 21.014,93 zł, zatem 52.947 zł mnie, procentualnie wynosi zniżka około 64%. — Na rok 1931 wymierzyły władze skarbowe firmie tej 4.520.000 zł podatku państwowego i 904.102 zł dodatku komunalnego, lecz obniżyły równocześnie wymiary na rok 1929 o 240.000 zł pod. państw. i 48.166,88 zł dod. komun. Z tych obniżeń rozliczy się Magistrat z gminami i potrąci wypłacone udziały z udziałów należących się gminom w bieżącym roku do miasta Katowic. Na wymiar na rok 1930 wspomniana Spółka Akcyjna nie wpłaciła żadnej poważnej kwoty. Niewątpliwie będzie firma ta spłacać podatek w ratach. Ponadto można było stwierdzić, że przez sfuzjowanie się kilku przedsiębiorstw w jedną Spółkę Akcyjną nowopowstałe koncerny wogóle nie wykazały dochodu i podatku na rok 1931 nie wpłaciły. Znów inne spółki ciężkiego przemysłu otrzymały zezwolenie na spłatę podatku w ratach. Oczywiście pociąga to za sobą wielki uszczerbek w dochodach podatkowych naszego Miasta, jak też innych gmin.

Wytoczony w roku 1929 miastu spór administracyjny przez Magistrat w Królewskiej Hucie w sprawie uprawnienia do podziału podatku dochodowego, płaconego przez Polskie Kopalnie Skarbowe na Górnym Śląsku, nie został dotychczas rozstrzygnięty przez Najwyższy Trybunał Administracyjny, któremu przedłożono spór w toku instancyjnym.

Do Głównej Kasy Miejskiej wpłynęło w roku 1931/32 — 3.072.054,09 zł jako udziały od podatku osób prawnych, tj. około 59% mniej jak w poprzednim roku. Z tej kwoty wypłacił Magistrat innym gminom 2.004.438,35 zł. Miastu pozostało 1.067.615.74 zł. Mimo wzmagającego się kryzysu wpływy podatku dochodowego pokryły kwoty skomprymowanego budżetu na rok 1931/32.

Od osób fizycznych wpłynęło z podatku dochodowego 1.789.010,37 zł, czyli około 46% mniej jak w poprzednim roku.

Udziałów w podatku dochodowym od uposażeń wpłynęło razem 2.719.701,47 zł tj. około 30% mniej jak w poprzednim roku. Z tej kwoty wypłacono gminom 791.461,73 zł tj. około 45% mniej jak w roku 1930. Miastu pozostało 1.928.239,74 zł.

Razem z wszystkich udziałów podatku dochodowego przypadło miastu 5.150.884,40 zł czyli około 40% mniej jak w roku 1930/31, którą to kwotą pokryty został ścieśniony budżet na rok 1931/32. Udziałów od gmin otrzymało miasto 366.018,55 zł, które są wliczone w kwocie 5.150.884,40 zł. Za czynności rozdzielcze przy podatku dochodowym wpłynęło 180.114,68 zł. Gminom wypł. razem wszystkich udziałów 2.795.900,06 zł czyli 48% mniej jak w roku ubiegłym.

| | |
|---|---|
| Preliminowano na rok 1931/32 = 6.576.000 zł | |
| Preliminowaną kwotą w ciągu roku obniżono na . . . . . . . . . . | 5.163.000,00 „ |
| Wpłynęło . . . . . . . . . . | 5.150.884,40 „ |
| Zatem mniej . . . . . . . . | 12.115,60 „ |

Mimo tegoż niedoboru wykonano budżet z nadwyżką przez przelanie salda z podatku dochodowego, przeniesionego z roku 1930 na rok 1931 w wysokości 763.406,87 zł.

**Podatek przemysłowy.**

Wysokość dodatku komunalnego do tegoż podatku pozostała ta sama tj. 25% od państwowego podatku, czyli przeciętnie 0,5% od obrotu.

| | |
|---|---|
| Preliminowano wpływy z tego źródła na | 2.000.000,00 zł |
| Wpłynęło . . . . . . . . . | 2.318.710,44 „ |
| Zatem wpłynęło ponad preliminarz . . | 318.710,44 „ |

**Świadectwa przemysłowo-handlowe.**

| | |
|---|---|
| Wysokość dodatków komunalnych pozostała na 30 % od państw. opłaty, a wpływy wynosiły | 214.852,35 zł |
| Preliminowano . . . . . . . . | 200.000,— „ |
| Zatem wpłynęło ponad preliminarz . . . | 14.852,35 „ |

**Dodatki komunalne od patentów akcyzowych.**

| | |
|---|---|
| Na rok 1931/32 preliminowano wpływów z tego źródła . . . . . . . . . . | 90.000,— zł |

| | |
|---|---|
| Wpłynęło . . . . . . . . . . | 107.133,12 „ |
| Zatem wpłynęło ponad preliminarz . . . | 17.133,12 zł |

Udziały komunalne od podatku, od spożycia, zużycia i produkcji oblicza dla gmin Urząd Wojewódzki, zatem ograniczają się czynności Magistratu przy tym podatku tylko do czuwania nad regularnym wpływem udziałów.

| | |
|---|---|
| Preliminowano na rok 1931/32 . . . . | 300.000,— zł |
| Wpłynęło . . . . . . . . . . | 234.022,88 „ |
| Zatem wpłynęło mniej . . . . . . | 65.977,12 „ |

## Podatek od kopalin.

Podobnie jak przy podatku od spożycia, wymierza i kontroluje wysokość podatku od kopalin Urząd Wojewódzki. Kasy Skarbowe przypisują miastu 50 % wpływów jako gminie zakładowej, które to 50 % należy dzielić pomiędzy gminy zamieszkania pracowników.

Ponadto otrzymuje miasto 25 % jako powiat, które całkiem należą się miastu. Z obu tytułów i z tytułu udziałów od gmin, które wynoszą 4.343,47 zł, otrzymało miasto:

| | |
|---|---|
| w roku 1931/32 razem . . . . . . | 272.724,73 zł |
| Gminom wpłacono . . . . . . | 39.419.53 „ |
| Pozostało miastu . . . . . . . | 233.305,20 zł |
| Preliminowano . . . . . . . . | 300.000,— zł |
| Zatem mniej wpłynęło . . . . . . | 66.694,80 „ |

## Podatki samoistne.

### Podatek od przyrostu wartości.

W dziedzinie administracji podatków samoistnych zajmuje podatek od przyrostu poważne miejsce. Przychody z podatku tego osiągały do roku 1930 kwoty ponad 200.000 zł, t. j. 100 % od przychodów z roku 1928. Jest on jednakowoż zależny od konjunktury gospodarczej.

W stosunku do lat ubiegłych daje się zauważyć systematyczny spadek przewłaszczeń gruntów zabudowanych i niezabudowanych, wynikający z obecnej depresji gospodarczej. W przewidywaniu spadku tego stawiono w budżecie w dochodach podatku od przyrostu kwotę 120.000 zł wobec kwoty 200.000 zł w roku poprzednim, chcąc uchronić się od niedoboru.

Podatek ten wymierzony został w ogólnej sumie 162.837,77 zł. Uwzględniając w części czy też w całości reklamacje podatników. stawiono w ubytek 29.496,80, z czego przypada 24.195,91 zł na Urząd Wojewódzki, który po myśli postanowień ustawy z dnia 22 listopada 1922 r. jest wolny od ciężarów podatku tego. Wymiar rzeczywisty wyraża się tedy w kwocie 133.340,97 zł. Z tytułu podatku tego wpłynęło do Miejskiej Kasy Podatkowej 136.528,09 zł. Nadwyżka budżetowa wynosi więc 13.340,97 zł.

Na ogólną liczbę przewłaszczeń w 264 wypadkach jest 115 wypadków ustawowo wolnych od podatku, w tem 60 przewłaszczeń gruntów niezabudowanych na teren uliczny, 45 z tytułu spadku lub darowizny. W 29 wypadkach nie osiągnięto przyrostu i to ze względu na to, że nieruchomość wskutek zapotrzebowania gotówki sprzedano poniżej nominalnej wartości. Nie podlegają również opodatkowaniu nowe budynki, wybudowane po 1 stycznia 1924 r. Od orzeczeń w tej materji wniesiono do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego trzy skargi, które we wszystkich wypadkach oddalono jako nieuzasadnione.

## Podatek od umów.

Podatek od umów od przewłaszczeń nieruchomości pobiera się tylko w wypadkach, w których wymierzono opłatę stemplową.

Podatek od umów, aczkolwiek wynoszący tylko 1½ % przewłaszczonego objektu, może z biegiem czasu przy pomyślnej konjunkturze zająć pozycję poważną w dochodach podatków samoistnych. Obecną tendencję zniżkową należy tłumaczyć depresją na rynku pieniężnym.

Naogół można tu przytoczyć te same uwagi, co w sprawozdaniu o podatku od przyrostu, podatek od umów bowiem, będący w ścisłym związku z podatkiem o dprzyrostu, jest również zależny od tych samych warunków.

W budżecie na rok 1931/32 preliminowano w pozycji podatku od umów kwotę 120.000 zł, wymierzono 167.584,95 zł. W ubytek stawiono 11.909,84 zł, rzeczywisty wymiar wynosi tedy 155.675,11 zł. Wpłynęło do Kasy Podatkowej 132.543,30 złotych. Od wydanych orzeczeń wniesiono 1 skargę, której dotychczas Sąd nie rozpatrywał.

## Podatek budynkowy.

Podatek budynkowy, nie ulega wahaniom ze względu na to, że podatek ten jest perjodyczny, stawka zaś jego pozostała bez zmiany.

Powstają jedynie zmiany w ocenie wartości objektów, a zatem i wymiaru podatkowego przez zmianę właściciela drogą umowy notarjalnej, nie wywierają one jednak ujemnego wpływu na preliminowaną w budżecie kwotę, bowiem przy zmianach podwyższa się prawie że zawsze wartość objektu, wskutek czego następuje automatycznie podwyższenie wymiaru. Stawka podatku budynkowego wynosi 5 od tysiąca.

Za podstawę do ustalenia wartości zabudowanych nieruchomości bierze się wartość pospolitą z dodaniem wartości użytkowej, podzielonej przez dwa. Jako wartość użytkową przyjmuje się wartość, którą budynek posiada dla właściciela użytkującego ze względu na płynący z niego stały pożytek.

Cyfrowa wartość użytkowa stanowi 10-cio-krotny pożytek roczny danej nieruchomości. Jako cyfrową wartość użytkową przyjmuje się:

a) wartość pospolitą, obliczoną według wartości użytkowej ustalonej przez Urząd Katastralny, a pomnożonej przez 20,
b) wartość użytkową wedle pobieranych czynszów w stosunku rocznym według stanu z dnia 1. I. 1932 r.

Powyższe obliczenie wartości dokonuje się po myśli wskazówek okólnika Śl. Urzędu Wojew. z dnia 25. I. 1927 r. L. Sm. 3649/29, bowiem ordynacja podatku budynkowego, zawierająca pewne luki, nie przewiduje danych odnośnie do wysokości norm podatkowych, skutkiem czego zachodzą niedomagania przy załatwianiu spraw podatku budynkowego. Zresztą i wskazówki okólnika wyżej wspomnianego nie wyczerpują całokształtu zagadnienia tego podatku, jeśli się zważy, że wartość nieruchomości w sposób powyższy obliczona, jest w niektórych wypadkach fikcyjna, t. zn. jest wyższa lub niższa od rzeczywistej wartości. Różnica powstaje stąd, że nieruchomości I-go gatunku, utrzymane w dobrym stanie, mające swe położenie w centrum miasta, podwyższyły się znacznie na wartości użytkowej, przez pobieranie czynszów nawet poza normy ustawowe, zaś budynki, położone na peryferji miasta, straciły na wartości w stosunku do wartości przedwojennej. I tu leży właśnie to zagadnienie, które należałoby unormować i ująć w takie formy, żeby system opodatkowania był stosunkowy i sprawiedliwy.

Tę formę stosował też w tym roku podatkowym Oddział Podatkowy, biorąc do pomocy przy ustaleniu wartości użytkowej coroczne zeznania właścicieli do Śląskiego Funduszu Gospodarczego (w formie przedkładania list wykazujących dochód roczny brutto budynku).

Opodatkowaniu podlegają wszystkie nieruchomości zabudowane z wyjątkiem tych, które w myśl przepisów § 2 statutu z dnia 30. IX. 1924 r. są zwolnione od tegoż podatku.

Na obszarze Wielkich Katowic znajduje się 3622 nieruchomości zabudowanych. Opodatkowaniu podlega 2910 budynków, 712 jest wolnych od podatku. Wartość opodatkowanych budynków w roku 1931/32 wynosi 150.908.000 zł. Przy ustalonej stawce 5 od tysiąca wynosi podatek 754.840 zł. Wobec preliminowanej w budżecie kwoty 700.000 zł wyraża się nadwyżka po odliczeniu ubytków w wysokości 4160 zł, które powstały wskutek uwzględnienia sprzeciwów stron — w sumie 50.680 zł. Wpływy z tego podatku osiągnęły kwotę 706.489,76 zł. Od dokonanych wymiarów wpłynęło 29 rekursów, z czego 10 uwzględniono, 13 oddalono, w 5 wypadkach podatek umorzono.

## Podatek szynkarsko-koncesyjny.

Podatek szynkarsko-koncesyjny pobiera się w wypadkach, w których wymierzono opłatę skarbową. Normy tego podatku są różne, zależne od kategorji przedsiębiorstwa. Kwoto osiągniętego podatku pozostała prawie bez różnicy, w stosunku do roku ubiegłego.

W budżecie stawiono w pozycji podatku tego kwotę 10.000 zł. Wymierzono ogółem podatku na kwotę 57.650 zł. Z tego stawiono w ubytek 20.500 zł, rzeczywisty zatem podatek wymierzony wyraża się w sumie 37.150 zł, czyli że nadwyżka wynosi 27.150 zł. Do Kasy Podatkowej wpłynęło 20.955 zł.

Wysoko cyfrową kwotę stawioną do ubytku należy tem tłumaczyć, że Wydział Podatkowy, mający na uwadze ciężkie położenie gospodarcze w wielu wypadkach umorzył w granicach swej kompetencji część podatku na wniesione prośby podatników. Wniesione od dokonanych wymiarów sprzeciwy zostały prawie w wszystkich wypadkach oddalone ze względu na brak podstawy prawnej.

## Podatek od zabaw.

Podatek od zabaw, preliminowany w budżecie na rok 1931/32 w kwocie 400.000 zł wymierzony został w wysokości 443.589,86 zł. W ubytek stawiono wskutek uwzględnionych reklamacyj lub umorzenia przez Wydział Podatkowy kwotę 19.538,58 zł, czyli że wymiar rzeczywisty wyraża się w kwocie 424.051,28 zł. Wpłynęło do Kasy Podatkowej 332.625,30 zł, a zatem mniej 67,374,70 zł niż preliminowano. Ilość zabaw urządzonych w roku 1931/32 oraz koncertów i zabaw w kabaretach wynosiła 2452, imprez sportowych 157.

## Podatek od ogłoszeń.

Podatek od ogłoszeń preliminowany w roku budżetowym 1931/32 na 15.000 zł wykazuje w dochodach spadek, spowodowany obecną depresją gospodarczą. Towarzystwa, względnie przedsiębiorstwa, urządzające atrakcje zabawowe, zadawalają się mniejszą lub ustną reklamą, licząc się z ciężką sytuacją finansową.

Podatek ten wymierzono w ogólnej kwocie 12.400,60 zł. W ubytek stawiono 377 zł, zatem uzyskano ogółem 12.103,66 złotych. Niedobór wynosi 2.896,34 zł. Wpływy z tego podatku wyrażają się w kwocie 11.516 zł, t. j. mniej 3484 zł niż preliminowano.

## Podatek od spadków i darowizn.

Podatek od spadków, legatów lub darowizn nie przynosi wprawdzie Magistratowi wpływów wysokich, pobierany jest

bowiem tylko w wysokości 10 % państwowego wymiaru, wymiar jego jednakowoż jest bardzo prosty i nie wymaga dużego nakładu pracy.

W pozycji podatku od spadków i darowizn stawiono w roku 1931/32 do budżetu 7000 zł czyli o trzy tysiące mniej od roku ubiegłego. Wymierzono ogółem 18.015 zł na 67 wymiarów; nadwyżka wynosi więc 11.015 zł. Do Kasy Podatkowej wpłacono 15.403,15 zł.

Sposób postępowania przy sprzeciwach tego podatku opiera się na orzeczeniach Urzędu Opłat Stemplowych, t. zn. zależnie od obniżenia wymiaru państwowego następuje automatyczne obniżenie wymiaru komunalnego. Podatek ten nie jest dodatkiem do państwowego podatku, lecz samoistnym podatkiem.

**Podatek hotelowy od przejezdnych.**

Na mocy statutu miejskiego z dnia 29. IX. 1924 r. Magistrat pobiera podatek hotelowy od przejezdnych w wysokości 20 % od wynagrodzenia.

Na rok podatkowy 1930/31 wymiar podatku hotelowego na poszczególne miesiące był następujący:

| miesiąc | wymierzony podatek |
|---|---|
| 1. kwiecień | 8.592,71 zł |
| 2. maj | 6.091,65 „ |
| 3. czerwiec | 7.587,74 „ |
| 4. lipiec | 5.133,44 „ |
| 5. sierpień | 5.968,74 „ |
| 6. wrzesień | 5.448,77 „ |
| 7. październik | 6.104,13 „ |
| 8. listopad | 4.203,87 „ |
| 9. grudzień | 5.578,58 „ |
| 10. styczeń | 3.469,41 „ |
| 11. luty | 4.353,89 „ |
| 12. marzec | 1.805,03 „ |
| razem: | 64.337,96 zł |

Pojedyńczym hotelom podatek ten został wymierzony:

| | |
|---|---|
| Monopol | 25.087,17 zł |
| Sawoy | 10.482,07 „ |
| Polski | 10.873,63 „ |
| Central | 6.421,47 „ |
| Hospic | 5.168,74 „ |
| Zł. Gwiazda | 4.454,48 „ |
| Pissarek | 1.850,40 „ |
| razem: | 64.337,96 zł |

Podatek hotelowy preliminowano w wysokości 100.000 złotych, czyli że niedobór wynosi 35.663,04 zł. Biorąc pod uwagę zeszłoroczny wymiar w kwocie 112.859,71 zł można

wywnioskować, że frekwencja osób przejezdnych w Katowicach spadła o prawie 50 %. Z tytułu tego podatku wpłynęło do Kasy Podatkowej 58.540,07 zł, t. j. mniej 41.459,93 zł niż preliminowano.

Hotele posiadają następującą ilość pokoi:
Hotel Monopol, ul. Dworcowa 7/9 — 103,
Hotel Sawoy, ul. Marjacka 4/6 — 51,
Hotel Polski, ul. Stanisława 9 — 31,
Hotel Central, ul. Dworcowa 11 — 32
Hotel Hospic, ul. Jagiellońska 17 — 24,
Hotel Złota Gwiazda, ul. Starowiejska 11 — 19,
Hotel Pissarek, ul. Słowackiego 24 — 19.

W ciągu roku podatkowego zwolniono z podatku 270 osób, a to z okazji zjazdów o znaczeniu ogólno-państwowem wzgl. społecznem.

## Podatek od psów.

Magistrat miasta Katowic pobiera podatek od psów na podstawie statutu miejskiego z dnia 30 września 1924 r. oraz dodatku do tegoż z dnia 6 marca 1926 r. Podatek ten wynosi od psa pierwszego 40 zł, od drugiego 80 zł, od trzeciego 120 zł. Przeprowadzony spis psów na rok podatkowy 1931/32 wykazał na terenie miasta Wielkich Katowic 1630 psów.

Na pojedyńcze dzielnice przypada:

| | | |
|---|---|---|
| Dzielnica | I. | 1272 psów |
| „ | II. | 168 „ |
| „ | III. | 185 „ |
| „ | IV. | 45 „ |
| | razem: | 1630 psów |

Podatek został wymierzony 1630 × 40 = 65.200 zł.

Ponieważ wchodzą w rachubę właściciele 2 wzgl. 3 psów, przeto podatek się podwyższył o 3880 zł. Wymiar podatku wynosił 69.080 zł. W ciągu roku stwierdzono względnie zgłoszono:

| | | |
|---|---|---|
| w dzielnicy | I. | 204 psów |
| „ | II. | 25 „ |
| „ | III. | 37 „ |
| „ | IV. | 2 psy |
| | razem: | 268 psów |

Podatek od tych wynosił 10.720 zł.

| | |
|---|---|
| Ogólny wymiar wynosił . . . | 69.080,— zł |
| przybytki . . . . . . | 10.120,— „ |
| razem: | 79.800,— zł |

Zwolniono od podatku na mocy statutu 172 wypadki.

Zwolnienie nastąpiło na mocy art. 4 statutu miejskiego i dotyczyło następujących podatników:

a) Komendy Policji Województwa Śląskiego,
b) przedstawicieli państw obcych,
c) osób utrzymujących psy dla stróżowania zakładów miejskich (szkoły, teatr itd.),
d) osób, którym pies jest koniecznie potrzebny do stróżowania pojedyńczo leżących zagród.

W ciągu roku wniesiono sprzeciwów przeciwko wymiarowi 216, uwzględniono 57, nieuwzględniono 159.

Odmeldowanie psów nastąpiło w 142 wypadkach. Skarg przeciwko powziętej decyzji Magistratu wpłynęło do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego 17, gdzie wszystkie zostały rozstrzygnięte na korzyść Magistratu.

W pozycji podatków od psów preliminowano w budżecie 60.000 zł, wymierzono ogółem 79.800 zł. W ubytek stawiono 8200 zł, rzeczywisty wymiar zatem wyraża się w kwocie 71.600 zł, czyli że nadwyżka wynosi 11.600 zł. Wpłynęło ogółem 57.006,10 zł, t. j. mniej 2993,90 zł, niż preliminowano.

## Zgłaszanie i odgłaszanie procederów.

W roku rachunkowym 1931/32 zgłoszono procederów 815 a mianowicie:

| | | |
|---|---|---|
| w dzielnicy | I. | 620 |
| „ | II. | 58 |
| „ | III. | 112 |
| „ | IV. | 25 |
| | razem: | 815 |

Z tego przypada na proceder handlowy 528, na przedsiębiorstwa rzemieślnicze 151, na wolne przedsiębiorstwa 136.

Najliczniej zastąpiony jest handel na targach, manufaktura oraz handel domokrążny.

W tym samym czasie odgłoszono procederów handlowych 120 i przemysłowych 30.

## Opłaty administracyjne.

Pod koniec roku rachunkowego 1931/32 wprowadzono w Magistracie opłaty administracyjne, które się pobiera w formie znaczków. Opłaty te pobiera się przy zgłaszaniu procederów, wystawianiu poświadczeń, udzielaniu informacji itp. Pobrane pod koniec roku rachunkowego opłaty wyrażają się w kwocie 926,50 zł.

## Śląski Fundusz Gospodarczy.

Dział Śląskiego Funduszu Gospodarczego utworzony został na zlecenie Urzędu Wojewódzkiego, albowiem w myśl § 3 rozp. wykon. do ustawy o Śląskim Funduszu Gosp. z dn.

2. IV. 1927 r. wszystkie zarządy gmin są zobowiązane do wykonywania kontroli prawidłowego obliczenia wysokości opłat od lokali, wynajętych lub oddanych w podnajem. Opłaty na rzecz Śląskiego Funduszu Gosp. nie są dla Magistratu podatkiem samoistnym lub też dodatkiem do podatków państwowych. Wpływy kasowe z opłat uiszczonych na rzecz Śląskiego Fund. Gosp. przekazuje Magistrat do Głównej Kasy Skarbowej w ciągu pierwszych 14 dni każdego miesiąca. Tytułem wynagrodzenia za spełnianie tych czynności, zatrzymuje Magistrat dla siebie w myśl postanowień ustawy o Śl. Fund. Gosp. z dn. 8. II. 1928 r. 5% wpłaconych kwot. Udział ten jest dość znaczny, jeśli się weźmie pod uwagę, że do budżetu stawiono kwotę 50.000,— zł., osiągnięto zaś z tytułu wynagrodzenia 60.434,61 zł., czyli 5% od wymierzonej opłaty w wysokości 1.208.692,35 zł.

Poniższe zestawienie daje szczegółowy obraz o czynnościach Śląskiego Fund. Gosp. w roku 1931/32:

Powyższej opłacie podlegało w roku 1931/32:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| w dzieln. | I. | 797 | domów, wymiar opłaty wynosił ogółem . . | 1.077.844,79 zł. |
| „ | II. | 146 | „ „ „ . . . | 33.914,60 „ |
| „ | III. | 164 | „ „ „ . . . | 30.924,96 „ |
| „ | IV. | 58 | „ „ „ . . . | 6.949,45 „ |
| Spółki osobno: | | 439 | „ „ „ . . . . | 59.058,55 „ |
| razem: | | 1.604 | domów ogólny wymiar: | 1.208.692,35 zł. |

Z tej kwoty przypada:

**a) na mieszkania lokatorów:**

| | | | |
|---|---|---|---|
| w dzielnicy | I. | 1.069.495,31 zł. | |
| „ | II. | 33.231,68 „ | |
| „ | III. | 30.748,56 „ | |
| „ | IV. | 6.290,00 „ | |
| spółki: | | 35.442,31 „ | |
| | | razem: | 1.175.207,90 zł. |

**b) od mieszkań służbowych:**

| | | | |
|---|---|---|---|
| w dzielnicy | I. | 8.349,48 zł. | |
| „ | II. | 682,02 „ | |
| „ | III. | 176,40 „ | |
| „ | IV. | 659,41 „ | |
| spółki: | | 23.616,24 „ | |
| | | razem: | 33.484,45 zł. |
| | | ogółem: | 1.208.692,35 zł. |

Przypisano na podstawie dochodzeń = 48.132,57 zł.
w ubytek stawiono wzgl. jako zaległość
na rok 1932/33 przeniesiono 51.119,40 zł.

## Wojewódzki Fundusz Drogowy.

Ustawa o Woj. Fund. Drogowym przewiduje dwa rodzaje opłat, i to od pojazdów mechanicznych, opłat od biletów i od reklam.

Do wymiaru i poboru opłat na rzecz Wojew. Fund. Drogowego zobowiązane są związki komunalne po myśli § 5 rozp. wykon. z dnia 21. IV. 1931 r. Natomiast kontrola całego postępowania wymiarowego i poborowego należy do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego. Za czynności wymiarowe i poborowe otrzymuje Magistrat odszkodowanie w wysokości 5% sum wpłaconych na rachunek Wojewódzkiego Funduszu Drogowego z tytułu opłat, kar za zwłokę oraz odsetek za odroczenie. Natomiast koszty przymusowego ściągania i opłaty egzekucyjne przypadają w całości na rzecz Magistratu.

Ogółem wymierzono opłat na rzecz Wojew. Fund. Drogowego w wysokości 601.679,91 zł. Z tytułu wynagrodzenia na rzecz Magistratu osiągnięto 30.083,99 zł. Do budżetu nie wstawiono w roku rachunkowym 1931/32 żadnej pozycji tej opłaty z uwagi na to, że ustawa o Wojew. Fund. Drog. weszła w życie już po zatwierdzeniu preliminarza budżetowego. Powyższą kwotę należy zatem uważać jako nadwyżkę w dochodach administracji podatkowej.

# Podatek od kinoteatrów na rok 1931/32.

| Miesiąc | Rialto zł | Pałace zł | Casino zł | Coloseum zł | Union zł | Capitol I zł | Capitol II zł | Corso zł | Dębina zł | Atlantyk zł | Razem zł |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| kwiecień 1931 | 16.383,76 | 2.472,14 | — | 3.879,40 | 3.054,19 | 3.249,86 | 509,46 | 403,81 | — | — | 29.952,72 |
| maj | 5.985,15 | 1.342,14 | — | 1.712,69 | 1.250,39 | 1.414,16 | 201,75 | 222,01 | — | — | 12.128,99 |
| czerwiec | 6.018,73 | 1.605,50 | — | 1.745,46 | 1.507,49 | — | 414,03 | 145,14 | — | — | 11.436,35 |
| lipiec | 4.796,30 | 1.673,04 | — | 1.604,05 | 1.421,38 | — | 555,40 | 5,73 | — | — | 10.055,90 |
| sierpień | 8.166,62 | 3.148,04 | — | 1.778,62 | 2.609,10 | — | 771,12 | 92,56 | — | — | 16.004,82 |
| wrzesień | 12.587,43 | 2.585,94 | — | 3.128,18 | 2.481,84 | 3.091,94 | 747,86 | 462,72 | — | — | 25.647,11 |
| październik | 14.429,71 | 2.816,83 | 2.808,95 | 4.318,48 | 3.122,21 | 5.728,87 | 641,70 | 511,70 | — | — | 34.378,45 |
| listopad | 14.645,53 | 1.853,67 | 5.730,50 | 3.769,81 | 3.188,50 | 4.609,64 | 742,71 | 651,09 | 190,24 | — | 36.381,69 |
| grudzień | 10.948,73 | 2.164,27 | 7.268,41 | 3.301,94 | 2.437,38 | 4.505,47 | 491,94 | 343,87 | 543,60 | — | 32.041,01 |
| styczeń 1932 | 14.574,56 | 3.113,39 | 8.001,47 | 4.109,31 | 1.950,71 | 5.084,94 | 595,38 | 428,26 | 848,73 | — | 38712,75 |
| luty | 11.460,57 | 2.404,79 | 4.115,25 | 2.713,87 | 2.063,32 | 3.031,86 | 309,09 | 274,44 | 573,75 | 230,59 | 27.177,53 |
| marzec | 7.8.17,08 | 1.062,99 | 3.745,10 | 1.813,51 | 935,— | 2.719,88 | 257,75 | 191,79 | 466,42 | 366,02 | 19.355,55 |
| Razem: | 127.850,17 | 26.242,74 | 31.669,68 | 34.875,32 | 26.027,57 | 33.435,82 | 6.219,— | 3.733,82 | 2.622,64 | 596,61 | 293.273,37 |

# Zestawienie sprzedanych biletów w teatrach świetlnych

## na terenie miasta Katowic za rok 1931/32

Sprzedano biletów w kinach.

| Miesiąc | Rialto | Pałace | Casino | Colosseum | Union | Capitol I. | Capitol II. | Corso | Dębina | Atlantyk | Apollo | Razem | Uwagi |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| kwiecień | 26.217 | 8.422 | — | 12.427 | 11.116 | 10.304 | 4.479 | 2.951 | — | — | 14.462 | 90.378 | Kino Apollo zamknięto |
| maj | 17.965 | 6.956 | — | 9.417 | 5.184 | 5.861 | 2.298 | 2.866 | — | — | 8.351 | 58.898 | |
| czerwiec | 17.831 | 6.010 | — | 7.291 | 5.795 | — | 3.741 | 1.751 | — | — | — | 42.419 | |
| lipiec | 17.098 | 6.611 | — | 7.6[illegible] | 5.358 | — | 4.883 | — | — | — | — | 41.578 | |
| sierpień | 26.281 | 8.480 | — | 10.841 | 8.806 | — | 5.412 | — | — | — | — | 59.820 | |
| wrzesień | 33.670 | 12.144 | — | 15.220 | 9.559 | 10.495 | 6.310 | 4.673 | — | — | — | 92.071 | Kino Casino otwarto dn. 17. X. 32 r. |
| październik | 39.709 | 9.593 | 13.847 | 15.615 | 8.730 | 15.955 | 5.097 | 3.625 | — | — | — | 112.171 | |
| listopad | 30.563 | 7.481 | 21.752 | 11.580 | 9.068 | 12.385 | 4.803 | 4.329 | 2.052 | — | — | 104.013 | Kino Dębina otwarto d. 21. XI. 31 r. |
| grudzień | 36.686 | 7.839 | 19.764 | 12.962 | 7.716 | 14.984 | 5.102 | 4.590 | 5.584 | — | — | 115.227 | |
| styczeń | 35.903 | 8.302 | 21.900 | 12.799 | 6.782 | 12.634 | 5.160 | 5.205 | 7.349 | — | — | 116.034 | |
| luty | 31.646 | 7.446 | 19.264 | 11.676 | 9.163 | 9.795 | 2.977 | 4.168 | 5.659 | 3.622 | — | 105.416 | Kino Atlantyk otw. 18. 2. 32 r. |
| marzec | 28.073 | 6.546 | 15.125 | 9.411 | 4.608 | 12.065 | 3.680 | 4.245 | 6.945 | 2.734 | — | 93.432 | |
| Razem: | 341.642 | 95.830 | 11.652 | 136.867 | 91.885 | 104.478 | 53.942 | 38.403 | 27.589 | 6.356 | 22.813 | 1.031.457 | |

## Zarząd Nieruchomości Miejskich.

W okresei sprawozdawczym Magistrat nie wybudował żadnych nowych domów mieszkalnych. Do użytku oddano natomiast w nowym gmachu biurowym przy ulicy Młyńskiej 8 sklepów z dniem 1. września wzgl. 1. października 1931 r. Czynsz najmu został ustalony, zależnie od wielkości poszczególnych sklepów na 250 do 600 zł. miesięcznie. W gmachu biurowym skoncentrowano prawie wszystkie biura administracyjne ze szkoły Szafranka i z dzielnic II—IV. W dniu 1. IV. 1931 posiadała gmina miejska oprócz budynków szkolnych, nie przynoszących czynszu, następujące objekta czynszowe:

| | |
|---|---|
| budynków administracyjnych | 19 |
| budynków mieszkalnych | 42 |
| baraków mieszkalnych | 6 |
| kiosków miejskich | 8 |
| kiosków inwalidzkich | 12 |

Jednostek wpłacających czynsz do Kasy miejskiej było w dniu 1. IV. 1931 roku 720.

| | |
|---|---|
| Pod winien stawiono dochodu, tytułem czynszów według zestawienia za r. 1931/32 = | 906.355,85 zł. |
| Do ubytku stawiono na podstawie uchwał Magistratu . . . . . . . . . . | 46.668,67 zł. |
| | 859.687,18 zł. |
| Przeniesione zaległ. z roku 1930/31 wynoszą | 108.730,64 zł. |
| | 968.517,82 zł. |
| Wpłynęło w ciągu roku . . . . . . | 788.411,19 zł. |
| Zaległości przeniesione na następny rok wynoszą . . . . . . . . . . . . | 180.106,63 zł. |

Na wysokość zaległości wpłynęło osobliwie bezrobocie licznych lokatorów. Według stwierdzenia na dzień 1. IV. br. z 513 lokatorów było 148 bezrobotnych. Do tego dochodzi pewna ilość lokatorów, częściowo tylko pracujących. Nadmienić wypada, że niepłacenie czynszu przez bezrobotnego lokatora zachęca również do niepłacenia innych lokatorów, którzy jeszcze coś zarabiają wzgl. mają inny dochód. Dowodem tego są domy przy ulicy Katowickiej i baraki. Zaległości czynszowe ściągnąć można tylko drogą sądową. Z powodu znacznego w tym czasokresie obciążenia Sądów, był zwyczaj, że na nakaz zapłaty czekać trzeba było kilka miesięcy.

Zapotrzebowanie na mieszkania tanie, 1-pokojowe, jest bardzo wielkie. Stosunki z powodu braku mieszkań ułożyły się tak, że n. p. w barakach nie ma mieszkania, w którym nie mieściłyby się przynajmniej *2* rodziny.

Wykazane zaległości składają się z następujących kwot:

| | | | |
|---|---|---|---|
| zaległości czynszowe mieszkaniowe aż do 1. kwietnia 1931 roku . . . . . . . . | | 15.600,— | zł. |
| zaległości szynszowe | mieszkan. za 1931/32 . | 50.800,— | „ |
| „ „ | za sklepy za 1931/32 . | 25.300,— | „ |
| „ „ | lokal restauracyjny w parku Kościuszki . . | 6.000,— | „ |
| „ „ | b. Szkoły Budowlanej | 41.400,— | „ |
| „ „ | Inst. Pedagogicznego . | 2.750,— | „ |
| „ „ | Inspektoratu Szkolnego | 1.080,— | „ |
| „ „ | Miejskiej Komunalnej Kasy Oszczędności . | 3.000,— | „ |
| „ „ | nauczycieli . . . | 6.500,— | „ |
| „ „ | Komendy Garnizonu . | 19.300,— | „ |
| „ „ | Śląskich Kolejek . . | 18.400,— | „ |
| | | 180.100,— | zł. |

W okresie sprawozdawczym **sprzedano** następujące grunta:

| Nr. bież. | Data umowy | Nabywca | Powierzchnia ha | ar | $m_2$ | Oznacz. księgi wieczystej | Cena sprzedaży złotych |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | 19. IV. 1931 r. | Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Król. Hucie | — | 14 | 34 | z 1. wyk. 135 Kat. | 114.720.— |
| 2. | 30. I. 1932 r. | Skarb Śląski | — | 24 | 41 | z 1. wyk. 2 Kat. | darowano bezpłatnie pod budowę szkół technicznych zawodowych i oddano do użytku roku 1929. (Uchwały Korporacyj Miejskich zast. przez Władze Nadzorcze). |
| | | | — | 9 | 45 | z 1. wyk. 969 Kat. | |
| | | | — | 48 | 35 | z 1 wyk. 906 Kat. | |
| | | | — | 16 | 97 | z 1. wyk. 310 Kat. | |
| | | | — | 10 | 80 | 1. wyk. 48 Kat. | |
| | | | — | 10 | 40 | 1. wyk. 718 Kat. | |
| | | | — | 25 | 81 | 1. wyk. 1603 Kat. | |
| | | | — | 13 | 09 | 1. wyk. 459 Kat. | |
| | | | — | 16 | 10 | 1. wyk. 469 Kat. | |
| | | | — | 11 | 46 | 1. wyk. 557 Kat. | |
| | | | — | 4 | 63 | 1. wyk. 1736 Kat. | |
| | | | — | 14 | 43 | 1 wyk. 316 Kat. | |
| | | razem: | 2 | 20 | 29 | | |

Zakupów nieruchomości nie było żadnych.

Na dzień 1. kwietnia 1932 r. przedstawiał się stan majątkowy Miasta Katowic jak następuje:

**Aktywa:**

| | | |
|---|---|---|
| 1. | Nieruchomości | 70.214.048,50 zł. |
| 2. | Inwestycje w budowie | 12.801.412,72 „ |
| 3. | Ruchomości | 4.139.329,86 „ |
| 4. | Aktywa fundacyj | 9.253,17 „ |
| 5. | Materjały i zapasy | 602.283,57 „ |
| 6. | Lokaty | 1.548.990,47 „ |
| 7. | Zaległości czynne | 1.960.860,70 „ |
| 8. | Pozostałości czynne na rachunkach bieżących | 3.423.797,94 „ |
| 9. | Kasa | 370.485,22 „ |
| 10. | Inne aktywa | 741.540,36 „ |
| 11. | Depozyty walorowe | 817.429,95 „ |
| | Razem: | 96.629.432,46 zł. |

**Pasywa:**

| | | |
|---|---|---|
| 1. | Długi długoterminowe | 14.120.780,55 zł. |
| 2. | Sumy przechodnie | 1.001.128,48 „ |
| 3. | Zaległości bierne | 65.164,35 „ |
| 4. | Fundusze specjalne | 956.930,13 „ |
| 5. | Deponenci | 817.429,95 „ |
| 6. | Majątek fundacyj | 9.253,17 „ |
| 7. | Czysty majątek związku komunalnego | 76.010.053,22 „ |
| 8. | Nadwyżka budżetowa | 3 648.692,61 „ |
| | Razem: | 96.629.432,46 zł. |

W porównaniu do stanu z dnia 1. kwietnia 1931 roku zaszły więc następujące zmiany:

**Aktywa:**

Przyrost wykazują:

| | |
|---|---|
| Nieruchomości | 490.364,— zł. |
| Inwestycje w budowie | 1.722.891,88 „ |
| Aktywa fundacyj | 379,56 „ |
| Zaległości czynne budżetowe | 260.502,73 „ |
| Pozostałości czynne na rachunkach biebieżących | 371.947,31 „ |
| Kasa | 312.487,20 „ |
| Razem: | 3.158.572,68 zł. |

Zmniejszenie wykazują:

| | | |
|---|---|---|
| Ruchomości . . . . | 135.666,77 zł. | |
| Materjały i zapasy . . | 247.102,31 „ | |
| Lokaty . . . . . . | 115.522,22 „ | |
| Inne aktywa . . . . | 467.456,28 „ | |
| Depozyty walorowe . . | 408.553,51 „ | 1.374.301,09 zł. |
| Zatem przyrost: | | 1.784.271,59 zł. |

**Pasywa:**

Pasywa wykazuje tylko zmniejszenie i to:

| | |
|---|---|
| Długi długoterminowe . . . . . . | 481.663,17 zł. |
| Sumy przechodnie . . . . . . . | 628.422,71 „ |
| Zaległości bierne . . . . . . . | 3.012.220,75 „ |
| Fundusze specjalne . . . . . . . | 707.582,56 „ |
| Deponenci . . . . . . . . . | 408.553,51 „ |
| Razem: | 5.238.442,70 zł. |

W powyższem sprawozdaniu przedstawiłem najważniejsze wydarzenia z działalności administracyjnej na rok 1931/32.

Katowice, dnia 1. lipca 1932 r.

**Pierwszy burmistrz:**

Dr. Adam Kocur.

# SPIS RZECZY.


| | Strona |
|---|---|
| 1. Korporacje miejskie . . . . . . . | 3 |
| 2. Administracja ogólna . . . . . . . | 6 |
| 3. Rozbudowa miasta . . . . . . . | 8 |
| 4. Szkolnictwo i oświata . . . . . . . | 25 |
| 5. Opieka Społeczna i szpitalnictwo . . . . . | 50 |
| 6. Zakłady i przedsiębiorstwa . . . . . . | 88 |
| 7. Sprawy finansowe, podatkowe i majątkowe . . | 111 |